

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ε' | ΤΕΥΧ. Α' | ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14-115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308 | 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1983 | ΑΡΙΘ. 12

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Τὴν 5ην Ἰουνίου ἐωρτάσθη ἡ παγκόσμιος ἡμέρα τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἔδωκεν ἀφορμὴν, ἵνα κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ τρέχοντος μηνὸς ὁργανωθῶν διάφοροι ἐκδηλώσεις καὶ ἵνα προβληθῶν ὑπὸ τοῦ Τύπου, τοῦ Ραδιοφώνου καὶ τῆς Τηλεοράσεως ποικίλα συνθήματα, τὰ ὁποῖα ἀπέβλεπον εἰς τὸ νὰ ἀφυπνισθῇ ἢ ἀναζωπυρωθῇ τὸ ἐνδιαφέρον πρὸς προστασίαν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐγένοντο περισσότερον συνειδητοὶ οἱ ἀπειλοῦντες τὸ ἀνθρώπινον γένος τρομακτικοὶ κίνδυνοι, οἱ ὁποῖοι δημιουργοῦνται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ μόλυνσις τῆς ἀτμοσφαιρας ἢ τῶν θαλασσῶν, ἡ ρύπανσις τῆς βιοσφαιρας καὶ τοῦ βιοτόπου καὶ ἡ ἀνατροπὴ τῆς οἰκολογικῆς ἰσορροπίας εἶναι δυνατόν νὰ ὀδηγήσων εἰς βιολογικὰς καὶ ψυχολογικὰς μεταλλαγὰς, εἰς τὴν ἀπώλειαν ἢ ἀνάδυσιν νέων χρωματοσωμάτων ἢ τμημάτων αὐτῶν καὶ εἰς διαφόρους ἐκφυλιστικὰς καὶ παθολογικὰς καταστάσεις.

Ἐξ ἄλλου αἱ ἀρχόμεναι θεωρεῖαι διακοπαί, αἱ ὁποῖαι ὀδηγοῦν μυριάδας ἀνθρώπων εἰς ἀμεσωτέραν ἐπαφὴν πρὸς τὴν φύσιν, δίδουν ἀφορμὴν, ἵνα αἰσθανθῶμεν ἐντονώτερον τὴν ἀνάγκην τῆς περιφρουρήσεως παντὸς φυσικοῦ τοπίου, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἀνανεώσῃ τὰς δυνάμεις του.

Πάντα ταῦτα δίδουν ἀφορμὴν, ἵνα φέρωμεν εἰς τὸν νοῦν μας διατὶ ἡ «ἀνακεφαλαιούσα... τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς» (Ἐφ. α', 10) Ἐκκλησία, διὰ τῆς ρηξικελεύθου καὶ πρωτοπορειτικῆς τῶ ὄντι

ἀξιολογήσεως ὑπ' αὐτῆς τῆς ὕλικῆς κτίσεως καὶ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, εἶναι δυνατόν νὰ πυροδοτήσῃ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν φύσιν καὶ νὰ ἐμψυχώσῃ ἢ ἐξυγιάνῃ πᾶσαν ἀνθρωπίνην προσπάθειαν, ἢ ὁποῖα ἀποβλέπει εἴτε εἰς τὴν ἀγνὴν ἀπόλαυσιν τῆς φύσεως καὶ τὴν σύμφωνον πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ χρῆσιν ἢ ἀξιοποίησιν αὐτῆς, εἴτε εἰς τὴν πρόληψιν ἢ τὴν καταπολέμησιν πάσης κατὰ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος ἐπιβουλῆς.

*

Ἡ Ἐκκλησία συνεχῶς ὑπομιμνήσκει, ὅτι «ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν» (Γεν. α', 1) καὶ ὅτι ἦσαν «καλὰ λίαν» (Γεν. α', 31) τὰ μὴ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου φθαρέντα δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ. Ἡ φύσις ἢ ὕλικὴ κτίσις ἀποκαλύπτει, ὅτι «τὰ ἀόρατα Αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθοραῖται, ἢ τε ἀίδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης» (Ρωμ. α', 20). Κατὰ τὸν Μ. Ἀθανάσιον, «ἔστιν ἀπὸ τῶν φαινομένων τὴν περὶ τοῦ Θεοῦ γνῶσιν καταλαβεῖν, τῆς κτίσεως ὥσπερ γράμμασι διὰ τῆς τάξεως καὶ ἀρμονίας τὸν ἑαυτῆς δεσπότην καὶ ποιητὴν σημαίνουσης καὶ βοούσης» (Migne Ἐ.Π. 25,69). Κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον, ὁ κόσμος «τῶ ὄντι ψυχῶν λογικῶν διδασκαλεῖον καὶ θεογνωσίας ἐστὶ παιδευτήριον, διὰ τῶν δρωμένων καὶ αἰσθητῶν χειραγωγίαν τῶ νῶ παρεχόμενος πρὸς τὴν θεωρίαν τῶν ἀοράτων» (Migne Ἐ.Π. 26,16). Καὶ ὁ Γρηγόριος Νύσσης τονίζει, ὅτι «βοᾷ τὸν Ποιητὴν ἢ κτίσις, αὐτῶν τῶν οὐρανῶν τὴν δόξαν τοῦ

Θεοῦ διηγουμένων». Ἐκ τῶν φαινομένων διδασκόμεθα, ὅτι «θεία δύναμις ἐντεχνός τε καὶ σοφὴ τοῖς οὐσιν ἐμφαινομένη καὶ διὰ πάντων ἤκουσα τὰ μέρη συναρμύζει τῷ ὄλω καὶ τὸ ὄλον συμπληροῖ ἐν τοῖς μέρεσιν» (Migne Ἐ. Π. 46,25).

Ἡ φύσις, ὡς ἐλέχθη, ἀποτελεῖ ἀπέραντον ναόν, ἐν τῷ ὁποίῳ λατρεύεται ὁ Θεός. Ὁ οὐρανὸς εἶναι ὁ ἀχανὴς θόλος τοῦ ναοῦ αὐτοῦ. Αἱ χιονοσκεπεῖς Ἄλπεις, τὰ Οὐράλια, τὰ Ἰμαλάια, τὰ Πυρηναια εἶναι οἱ μαρμάρωνι στῦλοι, οἱ ὁποῖοι ὑποβαστάζουν τὴν ἱερὰν οἰκοδομήν. Αἱ πεδιάδες, αἱ θάλασσαι καὶ αἱ λίμναι εἶναι τὰ εἰκονοστάσια. Πᾶσα πνοὴ καὶ πᾶσα κτίσις εἶναι τὸ ἐκκλησιασμός. «Καὶ ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ τρισμεγίστου τούτου ναοῦ μία πολύφωνος ψαλμωδία ἀκούεται ἀναβαίνουσα πρὸς τὰ ὑψηλά, ἐν τῇ ὁποία ὁ βόμβος τῶν ἐντόμων, οἱ βρυχηθμοὶ τῶν λεόντων, οἱ κρωγμοὶ τῶν ἀετῶν, τὸ βέλασμα τῶν ἀρνίων, τὸ μινύρισμα τῶν πτηνῶν, ὁ γδοῦπος τῶν κυμάτων, ὁ φλοῖστος τοῦ ῥυακος, ὁ ψίθυρος τοῦ δάσους, ὁ θροῦς τῶν φύλλων, τὸ παράπονον τοῦ ἀνέμου ὡς γλυκῶφωνοι ψάλλται καὶ δομέστικοι καὶ κανονάρχαι παρελαύνουν» (Κ. Καλλίνικος), ἵνα δοξολογήσουν τὸν Πλάστην.

Τὴν μετὰ τῆς φύσεως ἐπαφὴν καλλιεργεῖ ἡ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἰδίως τῶν Ψαλμῶν, οἱ ὁποῖοι παρουσιάζουν τοὺς οὐρανοὺς διηγουμένους τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ «πᾶσαν πνοὴν καὶ πᾶσαν κτίσιν» ἀνυμνοῦσαν καὶ μεγαλύνουσαν τὸν Ὑψιστον. Καὶ ὁ Κύριος ἐπεσήμανε τὴν ὡραιότητα τῶν κρῖνων τοῦ ἀγροῦ (Ματθ. στ', 28).

Δικαιτικὸν ὡσαύτως εἶναι τὸ παράδειγμα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι ὑποδεικνύουν τὴν μετὰ γνησίας καλλιτεχνικῆς διαθέσεως ἀπόλαυσιν τῆς φύσεως. Οἱ μεγάλοι Πατέρες τὴν περιέγραφον καὶ τὴν ἐξωγράφιζον μὲ τὸν ἀφθαστον χρωστῆρὰ των καὶ μὲ χρώματα ζωηρὰ καὶ ἐκφραστικὰ εἰς πίνακας κλασσικούς. Πολὺν πρὶν ἢ ὁ ἐκ τῶν πωτεργατῶν τῆς νεωτέρας Αἰσθητικῆς John Ruskin ἀφιερῶση τὸν 18' αἰῶνα τρεῖς ὀλοκλήρους τόμους, διὰ νὰ ἐξυμνήσῃ ὡς βιβλι-

κὸς ψαλμωδὸς τὰς ὡραιότητας τῆς φύσεως, οἱ Πατέρες εἶχον αἰσθανθῆ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἠσθάνετο καὶ ὁ μέγας θαυμαστής των καὶ «ἅγιος τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων» Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης, ὅταν εἰς τὸ «μανιφέστο», τὸ ὁποῖον προτάσσει εἰς τὸν «Λαμπριάτικον Ψάλλον», διακηρύττῃ: «Ἐν ὅσῳ ζῶ καὶ ἀναπνέω καὶ σωφρονῶ, δὲν θὰ παύσω πάντοτε νὰ ὑμνῶ μετὰ λατρείας τὸν Χριστὸν μου, νὰ περιγράψω μετ' ἔρωτος τὴν φύσιν...». Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς ὁ Ἀριστοτέλης Κουρτίδης ἔλεγεν, ὅτι «ἐν μέσῳ τῆς στεινῆς περιφρονησεως τῆς φύσεως πρόδρομοι τῆς πρὸς τὴν φύσιν θυμικῆς διαθέσεως τῶν νεωτέρων χρόνων προφαίνονται οἱ Ἕλληνες Πατέρες». Καὶ προσθέτει ὁ Κουρτίδης: «Δὲν εἶναι ἀληθές, ὅτι πρόδρομοι τῆς αἰσθητικῆς ἀξιολογήσεως τῆς φύσεως ὑπῆρξαν ὁ Πετράρχης, ὁ Ρουσσώ, ὁ Λεμαίτρ κ.ἄ. Ὑπῆρξαν οἱ Πατέρες».

Οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Πατέρες, τῷ ὄντι, δὲν ὑπῆρξαν μόνον οὐρανοφάντορες, ἀλλὰ καὶ πραγματικοὶ φυσιοδίφαι, ὡς ἀναγνωρίζει καὶ αὐτὸς ὁ Alexander von Humboldt. Οὗτοι, καὶ ἰδίως οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι, μὲ καταπληκτικὴν γνῶσιν τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν τῆς ἐποχῆς των κατανοοῦν, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον, τὸν τελολογικὸν χαρακτῆρα τῆς φύσεως καὶ εἰς θαυμασίας περιγραφὰς διακηρύττουν, ὅτι ἡ ἐν τῷ κόσμῳ δρῶσα θεία δύναμις ὡς καλλιτέχνης σχεδιάζει τὰ φύλλα τῶν δένδρων, χρωματίζει τὰ ἄνθη καὶ τὰ πτερὰ τῆς χρυσαλλίδος, ὡς μουσικὸς διδάσκει τὰ πτηνὰ νὰ σκορπίζουν τὰς θείας μελωδίας, ὡς γλύπτης κυριαρχεῖ ἐπὶ τῆς ἀμόρφου ὕλης, τὴν ὁποίαν ἀναγκάζει νὰ προσλαμβάνῃ ἐξαισίας μορφὰς· ὡς ἀρχιτέκτων δημιουργεῖ τοὺς πλέον θαυμαστοὺς ἀρχιτεκτονικοὺς ρυθμούς, τὰ ἐρειστικά (στηρικτικά) συστήματα τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν, τὴν ἀεροδυναμικὴν γραμμὴν τῶν πτηνῶν, τὴν θαυμασίαν τεχνικὴν τῶν μηχανισμῶν τῆς κινήσεως, τῆς κολυμβήσεως καὶ τῆς πτήσεως.

Ὁ Μ. Βασίλειος περιγράφει ποιητικώτατα τὸ ὡραῖον ἐρημικὸν μέρος παρὰ τὸν Ἴριον ποταμὸν, ἐνθα ἤλθε νὰ μονάσῃ ἐπὶ τινα χρόνον: «Εἰς τὰς ὑπωρείας ὄρους ὑψηλοῦ,

τὸ ὁποῖον καλύπτεται ἀπὸ πικνὸν δάσος καὶ περιβρέχεται πρὸς βορρᾶν ἀπὸ ψυχρὰ καὶ καθαρὰ ὕδατα, ἐξαπλοῦται πεδινὴ ἔκτασις, καθισταμένη εὐφορὸς ἀπὸ τὴν ὑγρασίαν τοῦ δάσους· δάσος δὲ ἀπὸ ποικίλα καὶ παντοδαπὰ δένδρα, αὐτομάτως ἀναφνέντα, περιφράσσει τὸ τοπίον, ὥστε νὰ ὑστερῇ αὐτοῦ καὶ αὐτὴ ἡ νῆσος τῆς Καλυψοῦς, τὴν ὁποῖαν ὁ Ὅμηρος ἐθαύμαζε περισσότερον πάσης ἄλλης. Εἰς δύο μέρη διασχίζουσιν αὐτὸ βαθεῖαι φάραγγες, πλαγίως δὲ ἀπὸ τὸν κρημνὸν ὑπορρέει ποταμός, ὁ ὁποῖος μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον καθίσταται καὶ αὐτὸς διαρκὲς καὶ δύσβατον τεῖχος». Συνεχίζων ὁ Βασίλειος ἐξάγει τὸ ἀμύθητον πλῆθος τῶν ἰχθύων, τῶν ἀνθέων καὶ τῶν πτηνῶν, ἅτινα ὑπῆρχον ἐκεῖ, καὶ ἐπιλέγει: «Αὐτὸ δὲ εἶναι τὸ μέγιστον προσόν τοῦ τόπου, ὅτι, ἐκτὸς τῆς ἀφθονίας τῶν καρπῶν, παρέχει εἰς ἐμέ, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του, τὸν γλυκύτερον πάντων τῶν καρπῶν, τὴν ἡσυχίαν, οὐχὶ μόνον διότι εἶναι ἀπηλλαγμένος τῶν ἀστικῶν θορύβων, ἀλλὰ καὶ διότι οὐδένα φέρει πρὸς ἡμᾶς ὁδοιπόρον, πλὴν τῶν προσερχομένων διὰ κινήγιον· καθόσον, ἐκτὸς τῶν ἄλλων προσόντων του, ὁ τόπος εἶναι θηριοτρόφος, οὐχὶ βεβαίως ἄρκτων ἢ λύκων, μὴ γένοιτο· ἀλλ' ἔχει ἀγέλας ἐλάφων καὶ αἰγῶν καὶ βόσκει λαγῶν καὶ ὅτι παρεμφερές»¹. Εἰς ἄλλην περίστασιν ὁ ἅγιος τῆς

Καισαρείας περιγράφει τὸ κάλλος τῆς θαλάσσης, ἣτις «περισφίγγει τὰς νήσους»: «Ἡδὺ μὲν γὰρ θέαμα λευκαυομένη θάλασσα, γαλήνης αὐτὴν σταθερᾶς κατεχούσης· ἡδὺ δὲ καὶ ὅταν, πραεῖαις αὖραις τραχνομένη τὰ νῶτα, πορφύρουσαν χροῖαν ἢ κυανὴν τοῖς ὀρῶσι προβάλλῃ» (Migne 'E. Π. 29,92-93).

Καὶ ὁ Γρηγόριος Ναζιανζηνὸς περιγράφει τὴν θάλασσαν εἴτε ὡς «ἡδὺ τι καὶ ἡμερον», «ὅταν γαλήνη πορφύρηται καὶ προσπίζηται ἀκταῖς», εἴτε ὡς τι ὑπέροχον καὶ μεγαλειῶδες, ὅταν «ἀνέμου μεγάλου πνέοντος» τὰ κύματα «ταῖς γείτοσι πέτραις προσπίπτοντα καὶ ἀποκορῶμενα, εἰς ἄχνην ἀφρώδη καὶ ψιλὴν» σκορπίζονται². Χαρακτηριστικὴ ὡσαύτως εἶναι ἡ περιγραφή τοῦ ἕαρος, ἣτις γίνεται ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ ἐν ἐνὶ λόγῳ του, ἀναφερομένῳ «εἰς τὴν Καινὴν Κυριακὴν»: «Ἡ βασίλισσα τῶν ὠρῶν τῆ βασιλίδι τῶν ἡμερῶν πομπεύει καὶ δωροφορεῖ παρ' ἑαυτῆς πᾶν ὅτι κάλλιστον καὶ τερπνότατον. Νῦν οὐρανὸς διαυγέστερος· νῦν ἥλιος ὑψηλότερος καὶ χρυσοειδέστερος· νῦν σελήνης κύκλος φανότερος καὶ ἀστέρων χορὸς καθαρώτερος. Νῦν αἰγιαλοῖς μὲν κύματα σπένδεται, ἡλίῳ δὲ νέφος, ἀέρι δὲ ἀνεμοί, γῆ δὲ φυτοῖς, φυτὰ δὲ ὄφρασι. Νῦν πηγαί

1. Αἱ περικοπαὶ αὗται, τῶν ὁποίων ἡ παρατεθεῖσα ἐλευθέρα μετάφρασις, ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Δ. Μπαλάνου, ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἔχον ὡς ἐξῆς: «Ὁρος γὰρ ἐστὶν ὑψηλόν, βαθεῖα ὕλη κεκαλυμμένον, ψυχροῖς ὕδασι καὶ διαφανέσιν εἰς τὸ κατ' ἄρκτον κατάρρητον. Τούτου ταῖς ὑπὸ ὑδατῶν πεδίων ὑπτιον ὑπεσφόρεσται, ταῖς ἐκ τοῦ ὄρους νοτίσι διηλεκτῶς πιαυόμενον. Ὑλὴ δὲ τούτῳ αὐτομάτως περιφνεῖσα ποικίλων καὶ παντοδαπῶν δένδρων, μικροῦ δεῖν, ἀντὶ ἔρκους αὐτῷ γίνεται, ὡς μικρὰν εἶναι πρὸς τοῦτο καὶ τὴν Καλυψοῦς νῆσον, ἣν δὴ πασῶν πλέον Ὅμηρος εἰς κάλλος θαυμάσας φαίνεται. Καὶ γὰρ οὐδὲ πολὺ ἀποδεῖ τοῦ νῆσος εἶναι, ἐνεκά γε τοῦ πανταχόθεν ἐρύμασι περιεργεσθαι. Φάραγγες μὲν γὰρ αὐτῷ βαθεῖαι κατὰ δύο μέρη περιεργεσθαι· κατὰ πλευρᾶν δὲ ἀπὸ κρημοῦ ὁ ποταμὸς ὑπορρέων, τεῖχός ἐστι καὶ αὐτὸς διηλεκτῶς καὶ δύσμεβατον... Ὁ δὲ μέγιστον εἰπεῖν ἔχομεν τοῦ χωρίου, ὅτι πρὸς πᾶσαν ὑπάρχον καρπῶν φορὰν ἐπιτήδειον δι' ἐγκαιρίαν τῆς θέσεως, ἡδιστον ἔμοι πάντων καρπῶν τὴν ἡσυχίαν τρέφει, οὐ μόνον καθότι τῶν ἀστικῶν θορύβων ἀπηλλάσσεται, ἀλλ' ὅτι οὔτε ὀδίτην τινὰ παρέμπει πλὴν τῶν κατὰ θήραν ἐπιμιγνυμένων ἡμῖν.

Πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις καὶ θηριοτρόφος ἐστίν, οὐχὶ ἄρκτων ἢ λύκων τῶν ὑμετέρων· μὴ γένοιτο· ἀλλ' ἐλάφων ἀγέλας καὶ αἰγῶν ἀγρίων καὶ λαγῶν βόσκει, καὶ εἰ τι τούτοις ὅμοιον» (Migne 'E. Π. 32, 276-277).

2. Migne 'E. Π. 35, 1237: «Ἐβάδιζον οὕτω κατ' ἑμᾶντόν, ἡδὴ κλινοῦσης ἡμέρας. Ἀκτὴ δὲ ἦν ὁ περίπατος· καὶ γὰρ πως εἴωθα τοὺς πόνοους αἰεὶ ταῖς τοιαύταις διαλύειν ἀνέσεσιν... Ἐβάδιζον οὖν καὶ οἱ μὲν πόδες ἐφέροντο, ἡ δὲ ὄφρασι εἶχε τὴν θάλασσαν. Ἡ δὲ ἦν θέαμα οὐχὶ ἡδὺ, καίτοι γε ἄλλως ἡδιστον οἶσα, ὅταν γαλήνη πορφύρηται καὶ προσπίζηται ταῖς ἀκταῖς ἡδὺ τι καὶ ἡμερον. Ἀλλὰ τί τότε (φθέγγομαι γὰρ ἡδέως καὶ τὰ ῥήματα τῆς Γραφῆς); Ἄνεμου μεγάλου πνέοντος, διηγεῖροτό τε καὶ ἐπωρῶτο· τῶν δὲ κυμάτων, ὁ φιλεῖ οὐμβαίνειν ἐν τοῖς τοιούτοις κινήμασι, τὰ μὲν πόρρωθεν ἀνιστάμενα καὶ κατὰ μικρὸν κορυφούμενα εἴτ' ἐλαττούμενα, πρὸς ταῖς ἀκταῖς ἐλύετο· τὰ δὲ ταῖς γείτοσι πέτραις προσπίπτοντα καὶ ἀποκορῶμενα, εἰς ἄχνην ἀφρώδη καὶ ψιλὴν ἐσκορπίζετο· ἐνθα κάχληρες μὲν καὶ φνικία καὶ κήφονκες καὶ τῶν ὀστρέων τὰ ἐλαφρότατα ἐξωθεῖτο καὶ ἀπεπτύετο· ἐστὶ δὲ ἄ καὶ ἠρπάζετο πάλιν ἀνα-

ΣΤΑ 300 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΜΗΣΙ ΤΟΥ

JACQUES - BENIGNE BOSSUET

Ὁ Ἰάκωβος - Βενίγνος Μποσσυέ (Jacques - Bénigne Bossuet) ὑπῆρξε ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους καὶ διασημότερους ἐκκλησιαστικούς ρήτορας τοῦ 17' αἰώνα.

Γεννήθηκε τὸ 1627 στὴν πόλι Ντιζὸν τῆς Γαλλίας, ὅπου καὶ ἐπεράτωσε τὶς πρώτες ἐγκύκλιες σπουδές του. Προερχόμενος ἀπὸ γονεῖς πὺν ἀνήκαν στὴν τάξι τῶν εὐγενῶν, ἤλθε δεκαπενταετῆς στὸ Παρίσι καὶ ἐκεῖ, στὸ περίφημο κολλέγιο τῆς Ναβάρρας, σπούδασε θεολογία καὶ φιλοσοφία, καταπλήσσοντας μὲ τὴν εὐφυΐα, τὴν εὐγλωττία καὶ τὴ φιλοπονία του, γιὰ τὴν ὁποῖαν οἱ συμμαθηταὶ του τὸν ἀποκαλοῦσαν *Bossuetus aratro* (βόδι σνηθισμένο στὸ ἄροτρο).

Ἡ προσωπομῖα αὐτῆ τοῦ ἔμεινε γιὰ πάντα σὰν τὸ χαρακτηριστικὸ ἐπίθετό του.

Τὸ 1652, ἀφοῦ εἶχε ἀνακηρυχθεῖ διδάκτωρ, χειροτονήθηκε ἱερέας στὸ Παρίσι καὶ μετὰ δύο χρόνια ἔγινε προϊστάμενος τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τοῦ Μέτς. Ἐχοντας συνείδησι τῆς πνευματικῆς του ἀποστολῆς, ἐμελέτησε βαθειὰ τὴν Ἁγία Γραφή καὶ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, ἰδίως δὲ τὸν Γρηγόριο τὸν Θεολόγο, τὸν Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο, τὸν Μέγα Βασίλειο, τὸν Τερτυλλιανὸ καὶ τὸν Ἀγνοστῖνο, τῶν ὁποίων ἡ ἐπίδρασις στὰ ἔργα του εἶναι φανερῆ. Ἄλλ' ἐκτὸς ἀπὸ τὴ θεολογικὴ αὐτῆ κατάρτισι, ἐπιδιδόταν καὶ σὲ ἄλλες γενικώτερης φύσεως μελέτες, τόσο γιὰ

διανυγέστερον νόουσι· νῦν δὲ ποταμοὶ δαυιλέστερον, τῶν χειμερίων δεσμῶν λυθέντες. Καὶ λειμῶν εὐωδεῖ, καὶ φυτὸν βρούει, καὶ κείρεται πόα, καὶ ἄρονες ἐπισκιοῦσι χλοεραῖς ταῖς ἀρούραις. Ἄρτι μὲν ναῦς ἐκ λιμένων ἀνάγεται σὺν κελεύσματι... καὶ τῷ ἰστίῳ πτεροῦται· καὶ περισκιοῦται δελφίς... Ἄρτι δὲ ποιμὴν καὶ βοσκὸς ἀρμόζονται σύριγγας καὶ νόμιον ἐμπνέουσι μέλος... Μέλισσα... λειμῶνας ἐφίπταται καὶ συλᾷ τὰ ἄνθη· καὶ ἡ μὲν ποιεῖ τὰ κηρία, τὰς ἐξαγώνους καὶ ἀντιθέτους σύριγγας ἐξυφαίνουσα καὶ τὰς εὐθείας ταῖς γωνίας ἐπαλλάττουσα, ἔργον ὁμοῦ κάλλους καὶ ἀσφαλείας... Ἄρτι δὲ καλιὰν ὄρνις πῆγνυται... Πάντα Θεὸν ὑμνεῖ καὶ δοξάζει φωναῖς ἀλαλήτοις» (Migne Ἐ. Π. 36, 616-619).

Ὁ αὐτὸς ἱερός πατήρ εἰς ἓν ποιήμά του ἀναφέρει, ὅτι ὁ περίπατος «ἐν σκιερῶ ἄλσει», ἔνθα ὑπῆρχον αἶραι καὶ ὠδικὰ πτηνὰ καὶ τέττιγες καὶ δροσερός ρυαῖς, ἀνεκούφιζεν

χωροῦντος τοῦ κύματος. Αἱ δὲ ἦσαν ἄσειστοι καὶ ἀτίνακτοι, οὐδὲν γε ἦπτον ἢ διοχλοῦντος οὐδενός, πλὴν ὅσον τοῖς κύμασι βάλλεσθαι».

αὐτὸν ἐκ τῶν βασάνων τῆς ζωῆς³. Τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς του διέρχεται ὁ Γρηγόριος εἰς τὸ ἐν Ἀριανζῶ πατρικὸν ἀγρόκτημα ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων, τὰ ὁποῖα οὗτος ἐφύτευσε καὶ ἐφρόντισε μετὰ στοργῆς κατὰ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν.

Εἰς τὸ ἐπόμενονον φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» θὰ ὑπομνήσωμεν τὴν ἐναντι τῆς φύσεως στάσιν τῶν ὀρθοδόξων λειτουργικῶν καὶ ἀσκητικῶν κειμένων, διὰ τὰ κατακλείσωμεν τὴν ἐξέτασιν τοῦ ὅλου θέματος μὲ μερικὰς δεοντολογικὰς σκέψεις.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

3. «Χθίζὸς ἐμοῖς ἀχέεσσι τετρονμένος, οἷος ἀπ' ἄλλων

Ἦμην ἐν σκιερῶ ἄλσει, θυμὸν ἔδων.
Καὶ γὰρ πως φιλέω τότε φάρμακον ἐν παθέεσσι.
Αὐτὸς ἐμῶ θυμῶ προσλαλέειν ἀκέων.
Αἶραι δ' ἐπιθύριζον ἅμ' ὀρνιθέεσσι ἀοιδοῖς,
Καλὸν ἀπ' ἀκρομόνων κῶμα χαριζόμεναι.
Καὶ μάλα περ θυμῶ κεκαφηῖσι. Οἱ δ' ἀπὸ δένδρων
Στηθομελεῖς, λιγυροί, ἡλιαιὸ φίλοι.
Τέττιγες λαλαγεῦντες ὄλον κατεφώνεον ἄλσος.
Πάρ' δ' ὕδωρ ἐκλυζε πόδας.
Ἦκα ρέον δροσεροῖο δι' ἄλσεος...»
(Migne Ἐ. Π. 37, 753-756).

νά ανταποκρίνεται στα αίτήματα και στις πνευματικές ανάγκες τῆς ἐποχῆς του, ὅσο και γιὰ νὰ ἐπιτελεῖ εὐ-συνείδητα σὲ εὐρεία ἔκτασι τὸ ἔργο τοῦ παιδαγωγοῦ τοῦ διαδόχου τοῦ βασιλέα τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου ΙΔ', τὸ ὁποῖο τοῦ ἀνατέθηκε χάρις στὴν μεγάλη ἐκτίμησι καὶ τὸ θαυμασμό, πὸν εἶχαν προκαλέσει οἱ ἐξαίρετοι λόγοι του.

Τὸ 1669 χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος Κοντόν, παραιτήθηκε ὁμως μετὰ ἓνα μὲνός ἔτος, γιὰ νὰ μὴν ἐγκαταλείψει τὴν παιδαγωγία τοῦ διαδόχου, πὸν τὴν θεωροῦσε σὰν μιὰ πολὺ ὑπεύθυνη ἀποστολή. Ἀπερίσπαστος ἀπὸ ποιμαντορικές καὶ διοικητικές ὑποχρεώσεις, συγγράφει καὶ ἐκφωνεῖ ὁμιλίες σὲ διάφορους μεγάλους ναοὺς στὸ Παρίσι, πολλὰς φορὰς δέ, κατ' ἐπιθυμία τοῦ βασιλέα, καὶ σ' αὐτὰ τὰ Ἀνάκτορα. Τὸ 1671 ἔγινε μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Τὸ 1681 κα-ταστάθηκε ἐπίσκοπος τοῦ Μῶ, ἐπισκοπή πὸν κράτησε μέχρι τέλους τοῦ βίου του (1704) καὶ ἀπὸ τὴν ὁποία, χάρις στὴν πνευματικὴ του ἔξαρσι, ἐπῆρε τὴν προσωνομία Aigle de Meaux ('Αετὸς τοῦ Μῶ).

Ὁ Μποσσνὲ συνέγραψε πολλὰς πραγματείες ἱστοριοφιλοσοφικοῦ περιεχομένου, ἔγινε ὁμως διάσημος ἀπὸ τοὺς λόγους του, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπικήδειους καὶ τοὺς πανηγυρικούς. Ἀναφορικά με τοὺς τελευταίους αὐτούς, θὰ πρέπει ξεχωριστὰ νὰ ποῦμε, ὅτι ἀντανανλοῦν ὄχι μόνον τὸν ἱεροποστολικὸ ζῆλο του καὶ τὴ δύναμι τῆς ἀναγνωρισμένης ἐδγλωττίας του, ἀλλὰ καὶ τὴ χριστιανικὰ ἐμπεδωμένη σοφία του, καθὼς καὶ τὴν ἐδρύτητα τοῦ πνεύματός του. Ἡ πειστικὴ ἐπιχειρηματολογία του, ἡ γόνιμη φαντασία του, πὸν βρῖσκει εἰκόνες στὴν Ἁγία Γραφή καὶ στὴ φύσι, συνδυασμένες με ἓναν ἀνεπιτήδευτο ἀλλὰ ἐλκυστικὸ λυρισμὸ, κάνουν τὶς σκέψεις του, πὸν εἶναι ἀπόρροια ἀγιογραφικοῦ καὶ ἀγιοπατερικοῦ καταρτισμοῦ καὶ βαθειᾶ παρατηρήσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, νὰ συγκινοῦν καὶ νὰ διδάσκουν ἀκόμη καὶ σήμερα, τρεῖς αἰῶνες ἀπὸ τὴν κοίμησί του. Πάντως ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ σημειωθεῖ, ὅτι ὁ Μποσσνὲ, παρὰ τὴν ἐπίδρασι πὸν εἶχε δεχθεῖ ἀπὸ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ τὴν ὁποία ἔγινε λόγος πῶ ἀνω, δὲν μπορεῖ σὲ σύγκρισι μ' αὐτούς νὰ κριθεῖ ἰδανικὰ ἰσοστάσιος. Ἐκεῖνοι, πράγματι, μένονν ἀπαράμιλλοι καὶ στὴν σὲ βάθος καὶ πλάτος ἀναζήτησι τῶν πνευματικῶν

ἐννοιῶν καὶ στὴν πλούσια καὶ πηγαία συναγωγή ἠθικῶν διδαγμάτων καὶ στὴν ἀναγωγή ἀπὸ μικρὰς λεπτομέρειες σὲ ὑψηλὰ καὶ σωτήριες ἀλήθειες. Φθάνει καὶ αὐτὸς κάποτε σὲ ὑψηλὰ ζηλευτὰ, ὥστε νὰ θυμίζει ἐκεῖ-νους, ἀλλὰ σὲ γενικώτερη θεώρησι τοῦ ἔργου του αἰσθητὰ ὑστερεῖ. Τοῦτο ἀποτελεῖ διαπίστωσι, πὸν εὐκολα μπορεῖ νὰ κάμει ὁ κάπως ἐξοικειωμένος με τὴν πατερικὴ γραμματεία ἀναγνώστης.

Ἄξιζει ὁμως νὰ μνημονεύσουμε καὶ κάτι ἄλλο, θετικὸ τώρα γι' αὐτὸν στοιχεῖο. Ὁ Μποσσνὲ, με τὶς συγγραφές καὶ τὶς ὁμιλίες του, δὲν ἐπιδιώκει, σαγηνεύοντας τοὺς ἀκροατὰς του, νὰ ἀσκήσει ἐκκλησιαστικὴ προπαγάνδα, ἀλλὰ στοχεύει νὰ οἰκοδομήσει θερησκεντικά καὶ ἠθικὰ τοὺς χριστιανούς, (τῆ φανε-ρώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶν ἑαυτὸν πρὸς πᾶσαν συν-εἶδισιν ἀνθρώπων) (Β' Κορ. δ' 2). Κινούμενος σὲ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας με κάποια πνευματικὴ ἐλευθερία καὶ ἐνταγμένος σὲ λεγόμενο Γαλλικανισμό*, τοῦ ὁποῖου τὴ βασικὴ θεωρητικὴ ἀποκρυστάλλωσι ἔκα-με ὁ ἴδιος με τὴ σύνταξι τὸ 1682, τοῦλάχιστον κατὰ τὸν προῆρα, τῆς Declaratio Cleri Gallicani, βρῖσκεται κάπως πλησιέστερα στὴν ὁρθόδοξη Ἐκ-κλησιολογία.

Γι' αὐτὸ καὶ νομίζω, ὅτι θὰ ἦταν χρήσιμη καὶ ὄχι ἐπιζήμια ἢ μετάφρασις στὴν ἑλληνικὴ ὀρισμένων ἔργων του. Ἔτσι, θὰ φέρουμε τὸν Ἑλληνα ἀναγνώστη σὲ κάποια σύντομη γνωριμία με ἓναν ξένο καταξιωμένο ἱεροκῆρυκα, σοφὸ καὶ ἀριστοτέχνη τοῦ λόγου, ἀλλὰ καὶ θὰ δώσουμε ἀφορμὴ γιὰ μιὰ, ἔστω καὶ πρόχειρη, συγ-κριτικὴ ἐκτίμησι τῆς ἀνυπερβλήτης ἀξίας τῶν πατε-ρικῶν θησαυρῶν, πὸν βαθειὰ ἐπηρέασαν δικούς μας καὶ ξένους καὶ πὸν ἔχουν τὸ θεῖκὸ χάρισμα νὰ μένονν στοὺς αἰῶνας ἀξεπέραστοι, ἐπηρεάζοντας ἀνα-γεννητικὰ καὶ οἰκοδομώντας ὅλη τὴ Χριστιανωσύνη.

† Ὁ ΚΙΤΡΟΥΣ ΒΑΡΝΑΒΑΣ

* Με τὸν ὄρο αὐτὸν χαρακτηρίζονται τάσεις καὶ κινή-σεις, με τὶς ὁποῖες ἡ Γαλλικὴ Ἐκκλησία, ἀπὸ τοὺς φραγκι-κούς ἀκόμη χρόνους, προσπάθησε νὰ περιορίσει τὴν πνευμα-τικὴ καὶ κανονικὴ δικαιοδοσία, πὸν ἀσκοῦσε ἐπάνω σ' αὐτὴν ἡ Ρώμη, καὶ νὰ τοποθετήσει σὲ κανονικὰ πλαίσια τὴν παπικὴ ἐξουσία.

ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΕΣ ΕΝ ΕΥΒΟΙΑ,*

Πολύκαρπος Χρυσικός. Έγεννήθη εις την Αύλιδα της Βοιωτίας εν έτει 1933. Τήν γυμνασιακήν αὐτοῦ μόρφωσιν ἔλαβεν ἐν Χαλκίδι. Εἰσαχθεὶς εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἔλαβεν ἐν έτει 1957 τὸ πτυχίον αὐτοῦ μὲ βαθμὸν ἀλίαν καλῶς. Καρεὶς μοναχὸς τῆ 7 Αὐγούστου τοῦ 1959 τῆς μονῆς ὁσίου Δαυὶδ Γέροντος ἐχειροτονήθη διάκονος τῆ ἐπομένῃ 8 Αὐγούστου, πρεσβύτερος δέ, προχειρισθεὶς ἀρχιμανδρίτης, τῆ 26 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ έτους 1959 ὑπὸ τοῦ Χαλκίδος Γρηγορίου Πλειαθοῦ (1922-1968). Εἰργάσθη ὡς ἱερατικῶς προϊστάμενος τοῦ μεγάλου προσκυνήματος τοῦ ὁσίου Ἰωάννου τοῦ Ρώσσου ἐν Νέῳ Προκοπίῳ Εὐβοίας, καὶ ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1960 εἶναι πρωτοσύγκελλος τῆς μητροπόλεως Χαλκίδος καὶ ἐφημέριος καὶ ἱεροκήρυξ τοῦ ἐν Χαλκίδι μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Εἰργάσθη διὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν τῶν μονῶν ἁγίου Νικολάου Ἐνωθίας καὶ ἁγίου Γεωργίου Ἀρμᾶ Φύλλων Χαλκίδος. Ὡσαύτως εἰργάσθη εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς κατασκευάσεις τῆς μητροπόλεως Χαλκίδος, καὶ διετέλεσε σχολάρχης τῆς ἐν Χαλκίδι Εἰδικῆς σχολῆς ἱερατικῆς μορφώσεως, καὶ διευθυντῆς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ὄρφανοτροφείου Χαλκίδος, ὡς καὶ ὑπεύθυνος τοῦ κατηχητικοῦ ἔργου ἐν τῇ ὡς ἄνω μητροπόλει. Ὁ Πολύκαρπος Χρυσικός ἐκυκλοφόρησε τὰ ἐξῆς τεύχη: 1) Μονὴ Γαλατάκι (Χαλκὶς 1971). 2) Μονὴ Μακρυμάλλης (Ἀθῆναι 1974). 3) Τρεῖς εὐχὰς πρὸς τὸν Ἀγαπημένον (Χαλκὶς 1975). 4) Ἱερὰ Μονὴ ὁσίου Δαυὶδ Γέροντος (Ἀθῆναι 1976).

Πρωτοσύγκελλοι Μητροπόλεως Καρυστίας.

Φίλιππος Τσορβᾶς. Έγεννήθη ἐν Μεγάροις κατὰ τὸ έτος 1913. Μετὰ τὴν στοιχειώδη καὶ γυμνασιακὴν αὐτοῦ μόρφωσιν ἐφοίτησεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, λαβὼν τὸ πτυχίον αὐτοῦ ἐν έτει 1940. Καρεὶς μοναχὸς τῆς μονῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης τοῦ Σινᾶ, ἐχειροτονήθη διάκονος ἐν έτει 1932 ὑπὸ τοῦ Καρυστίας καὶ Σκύρου Παντελεήμονος Φωστίνῃ (1922-1943), πρεσβύτερος δὲ ὑπ' αὐτοῦ προχειρισθεὶς ἀρχιμανδρίτης ἐν έτει 1937. Κατ' ἀρχὰς εἰργάσθη ὡς γραμματεὺς τῆς μητροπόλεως Καρυστίας καὶ Σκύρου (1930-1935) καὶ ἀκολούθως ὡς πρωτοσύγκελλος αὐτῆς κατὰ τὰ έτη 1941-1947. Κατὰ τὸν ἐλληνοϊταλικὸν πόλεμον ὑπηρετήσεν ὡς στρατιωτικὸς ἱερεὺς (1940-1941), καὶ ἀκολούθως μετὰ τὴν κατάρρευσιν τοῦ μετώπου (Μάιος τοῦ 1941) μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου 1944 μετέσχεν ἐνεργῶς εἰς τὸν ἐν Εὐβοίᾳ ἀγῶνα τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ μητροπολίτου Καρυστίας καὶ Σκύρου Παντελεήμονος Φωστίνῃ (1922-1943). Ἀπὸ τοῦ έτους 1945 μέχρι τοῦ 1949 ὑπηρετήσεν ὡς στρατιωτικὸς ἱερεὺς εἰς τὰς μονάδας τῆς ἐθνοφυλακῆς καὶ ἔπειτα εἰς τὸ Α' Σῶμα Στρατοῦ. Ἐξελέγη μητροπολίτης Γρεβενῶν ἐν έτει 1951, μετετέθη δὲ εἰς τὴν μητρόπολιν Δράμας ἐν έτει 1958 καὶ παρέμεινε διαποιμαίνων τὴν ἐπαρχίαν ταύτην μέχρι τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1964, ὅτε ἐγέ-

νετο ἐκπτώτος τοῦ μητροπολιτικοῦ θρόνου. Ὁ Φίλιππος Τσορβᾶς ἐξέδωκε τὰ ἐξῆς ἔργα: 1) Ἔργα τιμίου ἱδρώτος (Γρεβενὰ 1953). 2) Ἡ διακονία μου ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Γρεβενῶν (Ἀθῆναι 1959). 3) Εἰσηγήσεις εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Ὀκτωβρίου 1960 (Ἐξύψωσις τοῦ μοναχικοῦ βίου — Ἀναδιοργάνωσις τῶν ἱερῶν μονῶν) (Ἀθῆναι 1960). 4) Ἀναδιοργάνωσις τῆς Ἐκκλησίας (Ἀθῆναι 1961). 5) Σταθμοὶ τῆς ζωῆς (Ἀθῆναι 1962). 6) Τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα τῆς Ἐκκλησίας (Ἀθῆναι 1963). 7) Μνημεῖα ἀγάπης (Ἀθῆναι 1964). 8) Τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ (Ἀθῆναι 1964). 9) Ὁ συναρπαστικὸς ἱεροκήρυξ καὶ μυσταγωγὸς († Ὁ Καρυστίας καὶ Σκύρου Παντελεήμων) (Ἀθῆναι 1964). 10) Ἀσματικὴ Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Φιλίππου (Ἀθῆναι 1964). Ἐδημοσίευσεν ἐπίσης ἄρθρα ποικίλου περιεχομένου εἰς περιοδικά.

Χρυσόστομος Μητροπέτρος. Έγεννήθη εἰς τὰ Κάφαλα Στύρων Εὐβοίας κατὰ τὸ έτος 1926. Ἐν έτει 1949 ἐκάρη μοναχὸς τῆς ἐν ἁγίῳ Ὀρει μονῆς Διονυσίου, ὀνομασθεὶς Μελέτιος, κατὰ δὲ κόσμον ἐκαλεῖτο Ἀθανάσιος. Ἐν έτει 1950 ἐχειροτονήθη διάκονος ὑπὸ τοῦ Καρυστίας καὶ Σκύρου Παντελεήμονος Φωστίνῃ (1922-1943) ὀνομασθεὶς, κατὰ τὴν χειροτονίαν, Στάχυς. Φοιτήσας δὲ ἀκολούθως εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἔλαβε τὸ πτυχίον αὐτοῦ κατὰ τὸ έτος 1958. Πρεσβύτερος ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Καρυστίας καὶ Σκύρου Χρυσόστομου Ζέρβα (1957-1968) ἐν έτει 1958 προσλαβὼν, κατὰ τὴν χειροτονίαν, τὸ ὄνομα τοῦ χειροτονητοῦ του, ὅστις προεχειρίσεν αὐτὸν ἀρχιμανδρίτην. Προσελήφθη εἰς τὴν μητρόπολιν Καρυστίας καὶ Σκύρου ὡς πρωτοσύγκελλος αὐτῆς καὶ παρέμεινεν εἰς τὴν θέσιν ταύτην μέχρι τοῦ 1974, ἐφημερεύων καὶ κηρύσσων ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου Κύμης. Κατὰ τὸ έτος 1968 διετέλεσεν ἐπὶ ἐξάμηνον τοποτηρητῆς τῆς χηρευούσης μητροπόλεως Καρυστίας καὶ Σκύρου. Ἀπὸ τοῦ έτους 1974 ὑπηρετεῖ ὡς ἐφημέριος καὶ ἱεροκήρυξ τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος Ἐνω Χολαργοῦ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Νίκανδρος Παλυβός. Έγεννήθη εἰς τὰ Στύρα Εὐβοίας ἐν έτει 1947. Ἐν έτει 1968 ἔλαβε τὸ πτυχίον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς σχολῆς Λαμίας. Τὸ 1974 ἀπεφοίτησε τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν λαβὼν τὸ δίπλωμα αὐτοῦ. Κατὰ τὰ έτη 1975-1979 παρηκολούθησε μαθηματὰ εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Τῆ 30 Νοεμβρίου 1968 ἐκάρη μοναχὸς τῆς ἱστορικῆς μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου Καρυῶν Ἀχλαδεῶς τῆς μητροπόλεως Καρυστίας καὶ Σκύρου, ὀνομασθεὶς ἀπὸ Νικόλαος εἰς Νίκανδρον. Διάκονος ἐχειροτονήθη τῆ 12 Ἰανουαρίου τοῦ 1969 ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Κορίνθου Παντελεήμονος Καρανικόλα (1965 καὶ ἐξῆς). Πρεσβύτερος ἐχειροτονήθη τῆ 5 Ἰουλίου τοῦ 1970 ὑπὸ τοῦ Γερμανίας Ἰακώβου Παπαϊωάννου († 3 Δεκεμβρίου 1971), τῆ δὲ 17 Ἰανουαρίου 1974 προεχειρίσθη ἀρχιμανδρίτης. Ἀπὸ τοῦ έτους 1970 ἐφημερεύει καὶ κηρύσσει εἰς τὸν ἐν Κύμῃ μητροπολιτικὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. Ἀπὸ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 297 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11 τεύχους.

δὲ τοῦ 1975 μέχρι σήμερα διατελεῖ πρωτοσύγκελλος τῆς μητροπόλεως Καρυστίας καὶ Σκύρου.

Τὸν θεῖον λόγον ἐκῆρυξαν ἐν Εὐβοίᾳ καὶ οἱ ἐξῆς κληρικοί καὶ λαϊκοί:

Ὁ ἐξ Εὐβοίας καταγόμενος ἱεροδιάκονος Βασίλειος Κ. Ἀστέρης, σχολάρχης τοῦ Ἱερατικοῦ σχολείου Χαλκίδος (1857-1859). Ὁ ἱεροδιάκονος Νικόλαος Ἀποστολίδης ἐξ Αὐλωναρίου Εὐβοίας, σχολάρχης καὶ οὗτος τοῦ Ἱερατικοῦ σχολείου Χαλκίδος (1859-1860), ὅστις ἐδημοσίευσε σπουδαῖα παιδαγωγικά καὶ θρησκευτικά ἄρθρα καὶ βιβλία, τὸ τελευταῖον τῶν ὁποίων φέρει τὸν τίτλον, Τὰ ὅρια τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ ὁ Χριστιανισμός, ἦτοι ἡ πνευματικὴ ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ ἔργον τῆς ἀποκαλύψεως, δημοσιευθὲν ἐν Χαλκίδι τὸ 1887⁸⁴. Ὁ Ζακύνθου Διονύσιος Λάτας, πρὸ τῆς ἀρχιερατείας αὐτοῦ, περὶ τοῦ ὁποῦ ἡ ἐβδομαδιαία ἐν Χαλκίδι ἐφημερίς, Εὐρύπος, κατεχώρισεν εἰς τὸ φύλλον αὐτῆς τῆς 18 Αὐγούστου τοῦ 1873 τὰ ἐξῆς: «Ὁ διαπρύσιος ἱεροκῆρυξ κ. Διονύσιος Λάτας προεχειρίσθη πρὸ μικροῦ ἀρχιμανδρίτης. Τὴν προχειρίσειν ταύτην ἐτέλεσαν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Φθιώτιδος· ἡ πόλις μας εὐτυχήσασα ἄλλοτε ν' ἀκούσῃ τὴν διδασκαλίαν τοῦ πολυμαθοῦς τούτου ἱεροκῆρυκος ὑπερευχαριστήθη εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιμανδρίτου προχειρίσεως αὐτοῦ, εὐχεται δὲ νὰ ἴδῃ αὐτὸν ταχέως καὶ εἰς τὸ ὑψηλὸν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα πρὸς δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. Εὐτυχὲς δὲ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα, εἰς οὗ τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον ἤθελεν ἀναβῆ τοιοῦτος ἀρχιερεὺς»⁸⁵. Ὁ Ἀπόστολος Μακράκης, κηρύξας ἐν Χαλκίδι καὶ Ἐηροχωρίᾳ (Ἰστιαία) κατὰ τὸ ἔτος 1891, καὶ αὖθις ἐν Χαλκίδι, Κύμη, Ἀλιβερίᾳ καὶ Καρυστῶν κατὰ τὸ ἔτος 1894. Περὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἀποστόλου Μακράκη ἐν Χαλκίδι ἡ προαναφερθεῖσα ἐβδομαδιαία ἐν αὐτῇ ἐφημερίς, Εὐρύπος, κατεχώρισεν εἰς τὸ φύλλον αὐτῆς τῆς 24 Ἰουλίου 1894 τὰ ἐξῆς: «Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐλθὼν ἐνταῦθα ὁ κ. Ἀπόστολος Μακράκης ὠμίλησεν ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Ὀμονοίας πρὸς τὸν λαόν. Θέμα τοῦ λόγου τοῦ ἔλαβε τοὺς σεισμοὺς καὶ ἐζήτησε νὰ καταδείξῃ ὅτι ὁ σεισμὸς τὴν γῆν καὶ ποιεῖν αὐτὴν τρέμειν εἶναι ὁ Θεός, οὗ ἄνευ οὐδὲν γίνεταί, τιμωρῶν τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ ταῖς κακίαις αὐτῶν, καὶ ὅτι μόνη ἀσφάλεια, κατὰ τῶν σεισμῶν, εἶναι ἡ εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ ὑπακοή. Ὁ κ. Μακράκης διεξήγαγε

84. Χρυσοστόμου Θέμελη Μητροπολίτου Μεσσηνίας, *Ἡ ἐν Χαλκίδι Ἐκκλησιαστικὴ ἐκπαίδευσις*, (ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς), Ἀθῆναι 1974, σελ. 19-23. — Λόγος ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν τελεσθεῖσαν ἐν Χαλκίδι κηδεῖαν τοῦ Στρατηγοῦ Νικολάου Κριεζώτου, ὑπὸ τοῦ Ἱεροδιακόνου Νικολάου Ἀποστολίδου, Σχολάρχου, τῆς 13 Ὀκτωβρίου 1863, ἐν Ἀρχεῖον Εὐβοικῶν Μελετῶν, τόμος ΙΖ' (1971), σελ. 248-256.

85. Ἰωάννου Χ. Κωνσταντινίδου, *Διονύσιος ὁ Λάτας ἀρχιεπίσκοπος Ζακύνθου*, ἐν *Θρησκευτικῇ καὶ Ἡθικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ*, τόμος 5, Ἀθῆναι 1964, σελ. 45-47. — Βασιλείου Ἀτέση Ἐπισκόπου Ταλαντίου, *Ἐπίτομος Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*, τόμος Α', Ἀθῆναι 1948, σελ. 122-123.

ἀληθῶς τὸ θέμα μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν εὐγλωττίας καὶ γνώσεως, τὸ δὲ πολυπληθὲς ἀκροατήριον ἠκροάσατο μετὰ προσοχῆς διακοπείσης μόνον ἐξ ἐπεισοδίου τινός, ὅπερ ἀπειδοίμασαν οἱ ἀκροαταὶ καὶ ὅπερ δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιτραπῇ ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας καὶ λόγῳ φιλοξενίας τοῦ παρεπιδήμου ἀνδρός καὶ λόγῳ εὐλαβείας πρὸς τὸ ἀκροατήριον, ὅπερ εἶχεν εἶτε τὴν περιέργειαν εἶτε τὴν μαορίαν ν' ἀκούσῃ τὸν λόγον»⁸⁶. Ὁ Εὐσέβιος Ματθόπουλος, ἰδρυτὴς τῆς ἀδελφότητος Θεολόγων «Ζωή», κηρύξας ἐν Χαλκίδι κατὰ τὸ ἔτος 1898, κατὰ δὲ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐν Κύμῃ⁸⁷. Ὁ Μιχαήλ Γαλανός, ἐν κήρυγμα τοῦ ὁποῦ ἐδημοσιεύθη ἐν φυλλαδίῳ, ὡς ἐξῆς: «Λόγος Μιχ. Γαλανοῦ Ἐκφωνηθεὶς ἐνώπιον τῶν ἐν Χαλκίδι ἀξιωματούχων καὶ ὀπλιτῶν τῆς 14 Ὀκτωβρίου 1909» (Χαλκίς 1909)⁸⁸. Ὁ Διονύσιος Φαραζουλῆς ἱεροκῆρυξ τῆς ἀδελφότητος Θεολόγων «Ζωή», ὅστις ἐκῆρυξε τὸν θεῖον λόγον ἐν Χαλκίδι τὸ 1912⁸⁹. Ὁ Κερκύρας καὶ Παξῶν Μεθόδιος Κοντοστᾶνος, ἀδελφὸς τῆς παρὰ τὰ Λουτρά Αἰδηψοῦ μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου («Ἡλια»), ὅστις ἀρχιμανδρίτης ἦν, διετέλεσε καθηγητὴς τοῦ σχολαρχείου τῆς Αἰδηψοῦ καὶ προσωρινὸς ἐφημέριος καὶ ἱεροκῆρυξ τοῦ ἐνοριακοῦ ναοῦ ταύτης, ἀσκῶν καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Αἰδηψίων ἀπὸ τῆς 29 Νοεμβρίου τοῦ 1918 μέχρι τέλους Αὐγούστου 1923, ὅτε ἀνεχώρησεν εἰς Χαλκίδα, ἐργαζόμενος καὶ ἐκεῖ, οὐχὶ μόνον ὡς καθηγητῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἐπάλλεως τοῦ ἱεροῦ ἁμβωνος⁹⁰.

Σημειωτέον, πρὸς τοῦτοις, ὅτι, ἐπ' ἐσχάτων τὸν θεῖον λόγον κηρύττουν ἐν Εὐβοίᾳ καὶ πολλοὶ θεολόγοι ἐφημέριοι καὶ λαϊκοὶ θεολόγοι καθηγηταί, ὡς ἀναγράφεται λεπτομερῶς

86. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, *Ἀπόστολος Μακράκης*, (ἐκ τῶν καταλοίπων), Ἀθῆναι 1939, σελ. 149. — Ἰωάννου Καρμίρη, *Μακράκης Ἀπόστολος*, ἐν *Θρησκευτικῇ καὶ Ἡθικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ*, τόμος 8, Ἀθῆναι 1966, σελ. 514-517. — Λεῦκωμα ἐπὶ τῇ 100 ετηρίδι ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ὀρθόδοξου Χριστιανικοῦ Σουλῶντος «Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής» (1877-1977), Ἀθῆναι 1979.

87. Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Παπακόστα, *Εὐσέβιος Ματθόπουλος (βιογραφία)*, Ἀθῆναι 1948, σελ. 58. — Παν. Τρεμπέλα, *Ματθόπουλος Εὐσέβιος*, ἐν *Θρησκευτικῇ καὶ Ἡθικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ*, τόμος 8, Ἀθῆναι 1966, σελ. 843-848.

88. Γ. Φουσάρα, *Εὐβοικὴ Βιβλιογραφία*, Ἀθῆναι (1955), σελ. 169 (878). — Κων. Κούρκουλα, *Γαλανὸς Μιχαήλ*, ἐν *Θρησκευτικῇ καὶ Ἡθικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ*, τόμος 4, Ἀθῆναι 1964, σελ. 155-157.

89. Διονύσιος Φαραζουλῆς (1882-1920), ἔκδοσις τῆς ἀδελφότητος Θεολόγων ἡ «Ζωή», Ἀθῆναι 1950, σελ. 18. — Παν. Τρεμπέλα, *Φαραζουλῆς Διονύσιος*, ἐν *Θρησκευτικῇ καὶ Ἡθικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ*, τόμος 11, Ἀθῆναι 1967, σελ. 991-997.

90. Ἀργολίδος Χρυσοστόμου, *Μεθόδιος ὁ Κοντοστᾶνος Μητροπολίτης Κερκύρας καὶ Παξῶν καὶ Διαποντίων Νήσων*, ἐν *Θρησκευτικῇ καὶ Ἡθικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ*, τόμος 8, Ἀθῆναι 1966, σελ. 905-

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΗΣ (ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ - ΒΙΩΜΑΤΑ - ΟΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ)*

6. 'Η κ ά θ α ρ σ ι ς

"Όλη αυτή ή σιγή, όλη αυτή ή ήρεμία, όλη αυτή ή πνευματική και φυσική γαλήνη και νηνεμία του άνθρωπιστικού εκπαιδευτικού τούτου ιδρύματος έδιδον την έντύπωσιν, εις τούς έν αυτό και ύπ' αυτού φιλοξενουμένους, μιās πόλεως νεκρών και όχι μιās σφριγώσης Θεολογικής Σχολής άριθμούσης, κατά την χρυσήν αυτής περίοδον, ζνω τών έκάτον μαθητών,

οίτινες έν τῷ θείῳ αὐτῆς περιβάλλοντι «καινήν κα ἀπόρρητον ἄνοδον εἰς οὐρανοὺς εὐρίσκουσι τὴν ἀναφῆ τῆς κρυφιομένου σιγῆς, ὡς ἂν τι εἴποι, γνόφον καὶ παντελῆ καὶ γλυκερὰ γαλήνη καὶ ὄντος ἡσυχία τε καὶ ἀφθεγξία πάντων ὑπερίπταται τῶν κτιστῶν»²². Πρὸς τούτοις ή κατά τήν ὄραν τῆς προσωπικῆς μελέτης (Σπουδαστήριον) ἐπικρατοῦσα έν τῷ τεμένει τούτῳ τῆς σοφίας «τελεία σιωπή» θεωρεῖτο ἀπολύτως

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 301 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11 τεύχους.

εις τὰς εἰδήσεις περὶ τῶν μητροπόλεων Χαλκίδος καὶ Καρυστίας εἰς τὸ κατ' ἔτος κυκλοφοροῦν Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπερ ἐκδίδει ή Ἀποστολική Διακονία αὐτῆς.

Τέλος, ὡς παλαιότερα ἐπὶ πλέον δεῖγματα τῆς έν Ἐββοῖα πνευματικῆς κινήσεως, σημειοῦνται ταῦτα: «Ἡ Ἀδελφότης κυριῶν έν Χριστῷ έν Χαλκίδι», ἀπὸ τοῦ ἔτους 1888⁹¹. Τὸ έντυπον ὑπὸ τὸν τίτλον, Ἡ ἀνάβλεψις τοῦ τυφλοῦ, ἡμερὲς θρησκευτικῆ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, με ὑπεύθυνον συντάκτην τὸν Εὐάγ. Κ. Ζησιμόπουλον, τὸ πρῶτον φύλλον τῆς ὁποίας ἐκυκλοφόρησε τὴν 16 Φεβρουαρίου 1891⁹². Τὸ βιβλίον τοῦ ἐκ Χαλκίδος καταγομένου Ἐμμανουὴλ Λιαδοπούλου ὑπὸ τὸν τίτλον, Ὁ βίος καὶ αἱ θλίψεις καὶ ή ἐξορία τοῦ έν ἁγίους πατρὸς ἡμῶν μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ή Ἀκολουθία τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ λειψάνου ἐορταζομένη κατὰ τὴν 27 Ἰανουαρίου ('Αθῆναι 1895)⁹³. Τὸ βιβλίον τοῦ ἐκ Κύμης κατα-

222. ΨΕΥΔΟ-ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ, Περὶ μυστικῆς Θεολογίας, I (PG, 3, 997 ἐξ.).

γομένου Γ. Θεοφίλου ὑπὸ τὸν τίτλον, Θρίαμβος τοῦ Χριστιανισμοῦ ἤτοι προφητεῖαι περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Προσέλευσις εἰς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν τῶν περισσότερων ἔθνων τοῦ κόσμου. Πλάνη τῶν Ἰουδαίων. Ταχεῖα προσέλευσις αὐτῶν καὶ τῶν ἐπιλοιπῶν ἔθνων εἰς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν. Καὶ δευτέρα παρουσία τοῦ Σωτῆρος (Δάρισα 1895)⁹⁴. Ἡ «Ἀνάπλασις» τῆς Χαλκίδος (1931) καὶ τῆς Κύμης, ἔχουσαι τὴν προέλευσιν αὐτῶν ἐκ τοῦ έν Ἀθήναις Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως»⁹⁵. Ἡ έν Αὐλωναρίῳ «Χριστιανικὴ ἀδελφότης νεανίδων καὶ κυριῶν Ἰωάννης ὁ Θεολόγος» (1935)⁹⁶. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, αἱ ἱεραὶ Ἀκολουθίαι: 1) Ἀκολουθία καὶ μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἱερομάρτυρος Βλασίου ἀρχιεπισκόπου Σεβαστείας τοῦ θαυματουργοῦ... (Χαλκίς 1893), ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τῶν Κυμαίων Νικολ. Π. Πόγκκα καὶ Κωνστ. Κιαπέκου. 2) Βίος καὶ Ἀκολουθία τοῦ έν ἁγίους ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Νικολάου τοῦ Σικελιώτου, τοῦ έν τῷ ὄρει Νεοτάκου τῆς Εὐβοίας ἀσκήσαντος... (Χαλκίς 1894). 3) Βίος καὶ Ἀκολουθία τοῦ έν ἁγίους πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Καλοκένου καὶ νέου ἐλεήμονος Μητροπολίτου Θηβῶν καὶ ἐξάρχου πάσης Βοιωτίας... (Χαλκίς 1903)⁹⁷.

ΤΕΛΟΣ

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΙΣΟΣΤΟΜΟΣ

906. — Βασιλείου Ἀτέση Μητροπολίτου πρώην Λήμνου, Ἐπίτομος Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τόμος Γ', Ἀθῆναι 1969, σελ. 213-218. — Ἡ έν βορείῳ Εὐβοίᾳ Ἱερά Μονὴ Ἁγίου Γεώργιος Ἡλία, ὑπὸ Μοναχοῦ Κοσμᾶ Ζαρίκου — Ἐπιμελεῖα Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Θέμελη, Ἀρχιεραγματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (νῦν Μητροπολίτου Μεσσηνίας), Ἀθῆναι 1953, σελ. 39. — Γ. Φουσάρα, Εὐβοικὴ Βιβλιογραφία, Ἀθῆναι (1955), σελ. 265 (1498), σελ. 283 (1607) καὶ σελ. 294 (1683). — Ἀρχεῖον Εὐβοικῶν Μελετῶν, τόμος Κ' (1975), σελ. 515-516 (1743).

91. Δ. Καλογεροπούλου, Συμβολὴ εἰς τὴν Βιβλιογραφίαν τῆς νήσου Εὐβοίας καὶ τῶν Θεσσαλικῶν Σποράδων (1471-1937), Ἀθῆναι 1937, σελ. 7 (7).

92. Γ. Φουσάρα, Εὐβοικὴ Βιβλιογραφία, Ἀθῆναι (1955), σελ. 116 (549).

93. Γ. Φουσάρα, Εὐβοικὴ Βιβλιογραφία, Ἀθῆναι (1955), σελ. 127-128 (619).

94. Γ. Φουσάρα, Εὐβοικὴ Βιβλιογραφία, Ἀθῆναι (1955), σελ. 127 (615).

95. Θρησκευτικὴ καὶ Ἡθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια, τόμος 2, Ἀθῆναι 1963, στήλ. 542 καὶ 543.

96. Γ. Φουσάρα, Εὐβοικὴ Βιβλιογραφία, Ἀθῆναι (1955), σελ. 341 (1990).

97. Γ. Φουσάρα, Εὐβοικὴ Βιβλιογραφία, Ἀθῆναι (1955), σελ. 120 (574), σελ. 123 (589) καὶ σελ. 149 (754).

«ἀναγκασία ἕως ἂν ἐν ταύτῃ τό τε πάθος τῆς ἐν λόγοις προπετείας... θεραπευθῆ, καὶ δυνηθῶσιν» οἱ ἱεροσπουδασταὶ «μαθεῖν ἐπὶ σχολῆς, πότε καὶ τί καὶ πῶς λαλεῖν δεῖ, ἵνα, καθὼς γέγραπται, δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσιν»²¹³. Τὸ ἰδιαίτερον περιβάλλον ὡς καὶ ὁ εἰδικὸς τρόπος μελέτης, τὸν ὁποῖον ἐπέβαλλεν ἡ Σχολὴ εἰς τοὺς μαθητὰς συνέτεινεν εἰς τὸ νὰ συνηθίσουν οὗτοι ἤδη ἀπὸ τὰ μαθητικά των χρόνια νὰ διερωτῶνται, προκειμένου νὰ ἀποφανθοῦν περὶ πράξεώς τινος ἐνὸς ἐτέρου προσώπου, «μὲ τί σκοπὸν πράττει τοῦτο» ἀρχίζοντες τὴν κριτικὴν ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοὺς ἐαυτοὺς των.

Μέσα εἰς τὸ μυστήριον καὶ τὸ πέπλον αὐτὸ τῆς ἀπολύτου σιγῆς, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ὥραν τῆς μελέτης καλύπτει τὴν Σχολήν, τὸ περιβάλλον τῆς ὁποίας εἶναι συγχρόνως ἰσχυρὸς δέκτης καὶ πομπὸς τῶν διαφόρων μηνυμάτων, δύναται τις νὰ διακρίνη καὶ μίαν ἐτέραν διάστασιν τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς, ἥτοι τὴν διαρκῆ κατάστασιν τοῦ

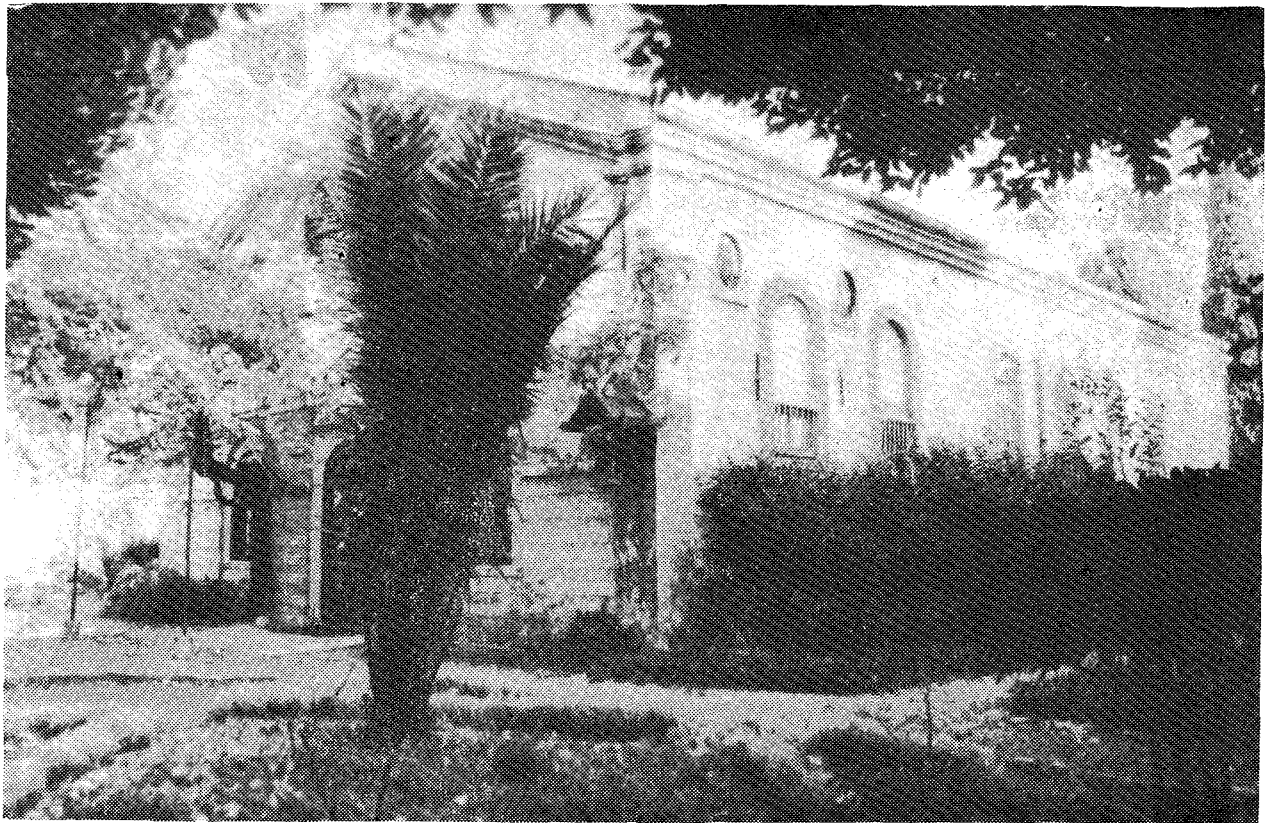
«βιάζεσθαι ἑαυτοὺς πρὸς πᾶν ἀγαθόν, ὥστε λυτροῦσθαι ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς ἐνοικουσίας ἀμαρτίας καὶ πνεύματος ἀγίου πληροῦσθαι»²¹⁴ ἀφ' ἐνὸς καὶ ἀφ' ἐτέρου τὴν ἀδιάλειπτον προσπάθειαν καθάρσεως τῆς ψυχῆς, ἢ ὁποία κεκαθαρμένη πλέον νὰ δυνηθῆ νὰ ἀνέλθῃ, ὡς ἄλλοτε ὁ Μωϋσῆς, εἰς τὸ θεοβάδιστον ὄρος καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ προχωροῦσα ἀνυψουμένη βαθμιαίως ἐκ τῶν ὁρατῶν εἰς τὰ ἀόρατα, ἐκ τῶν αἰσθητῶν εἰς τὰ πνευματικὰ καὶ ἐκεῖθεν, διασχίζουσα τὸν θεῖον γόφον καὶ ἐπιτυγχάνουσα τὴν «τελείαν τῶν τελείων ἀτέλεστον τελειότητα»²¹⁵, νὰ εἰσχωρήσῃ καὶ εἰς τὸ ὑπὲρ Θεοῦ, ἀλλὰ ἀνυψουμένη καὶ «θεουμένη» διὰ τῶν θείων ἐνεργειῶν καὶ ζῶσα τὸ παρὸν τοῦ παρελθόντος, τὸ παρὸν τοῦ παρόντος καὶ τὸ παρὸν τοῦ μέλλοντος.

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἐν τῇ Σχολῇ ἐπικρατοῦσα τάξις, τοιοῦτος ὁ σεβασμὸς τῆς ὥρας μελέτης καὶ τῆς ἀναπαύσεως, τοιαύτη ἡ δίψα τῆς μαθήσεως καὶ ἡ

214. Πρβλ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ, 'Ομιλία, XIX (ΒΕΠ, 41, 253).

215. ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΙΜΑΚΟΣ, Κλίμαξ, 29 (PG, 88, 1148 C).

213. 'Ιδὲ Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, 'Οροι κατ' ἐπιτομήν, ἀπόκρ. εἰς ἐρώτ. ΣΗ (ΒΕΠ, 53, 315, 3-4).

Ἡ ἐξωτερικὴ ὄψη τοῦ Ναϊδίου τῆς Σχολῆς, ὅστις εὐρίσκεται εἰς τὸ κέντρον τοῦ κτηριακοῦ συγκροτήματος τῆς Σχολῆς, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ἓνα Π. Διὰ τῆς τοιαύτης τοποθετήσεως Σχολὴ καὶ Ναὸς σχηματίζουν τὰ ἀρχικὰ γράμματα τῶν ὀνομάτων τῶν δωρητῶν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ νέου κτηρίου (1894 - 1896):

Π(αῦλος Σκυλίτσης Στεφάνωβικ καὶ ἡ μητέρα αὐτοῦ) Ε(λένη).

ἐπιθυμία τοῦ ἀνανεοῦσθαι τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς) αὐτῶν²¹⁶, τοιοῦτος ὁ ἔνθεος αὐτῶν ζῆλος καὶ ἐνθουσιασμός, ὁ ἔρωσ πρὸς γνῶσιν, ὅστις ἐν ταύτῳ εἶναι ἔρωσ καὶ πρὸς τὴν ἀρετὴν, ἡ ἐπιμονὴ καὶ ὑπομονὴ ἐνὸς ἐκάστου τῶν Καθηγητῶν, ἡ ὑποδειγματικὴ ἐποικοδομητικὴ διδασκαλία, ἡ ἐπίβλεψις καὶ αὐτοθυσία τῆς Σχολαρχίας καὶ συμπαντος ἐν γένει τοῦ Καθηγητικοῦ Συλλόγου διὰ τὸν πνευματικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν καταρτισμὸν τῶν μαθητῶν, διὰ αὐτογνωσίαν, καλλιέργειαν καὶ κοινωνικὴν συμπεριφορὰν, ὥστε οἱ ἐκάστοτε ἐπισκέπται νὰ φύγουν πάντοτε μὲ τὰς καλλιτέρας ἐντυπώσεις καὶ ἀναμνήσεις, μὲ τὴν μεγαλυτέραν αἰσιοδοξίαν διὰ τοὺς αὐριανούς ἡγέτας τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς μέλλοντας (προσφέρειν αὐτῷ τὰ ἴδια ἐμμελῶς κοινωνίαν καὶ ἀνεσιν καταγγέλλοντες σαρκὸς καὶ πνεύματος)²¹⁷ καὶ διδάσκειν, ὅτι «βιάζεσθαι χρὴ ἑαυτὸν εἰς πᾶν ἀγαθὸν καὶ εἰς πάσας τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου»²¹⁸.

★

Ἡ συγκεκριμένη ὥρα μελέτης ἡ «Σπουδασθηρίου», διὰ νὰ χρησιμοποιήσω τὴν ὀρολογίαν τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Σχολῆς, εἶναι ὡσαύτως καὶ ὥρα προσευχῆς καὶ τάνταλιν. Διὰ τῆς μελέτης οἱ εὐέλπιδες προσεπάθουν νὰ ἱκανοποιήσουν ὄχι μόνον τὸν νοῦν ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὴν ψυχὴν, ἦτοι προσεπάθουν νὰ ἀποκτήσουν ὄχι ἑξῆρας καὶ ἀγόνους γνώσεις, ὡς ἤδη ἐλέχθη ἀνωτέρω, ἀλλὰ κυρίως νὰ ἐμπεδωθοῦν εἰς βιώματα, νὰ λάβουν γνησίαν, τελείαν καὶ ἀρτίαν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀγωγὴν εἰς τρόπον, ὥστε νὰ δυνηθοῦν νὰ μεταμορφώσουν πρῶτον τὸν ἑαυτὸν τους καὶ κατόπιν—κυρίως διὰ τῆς «θεοφοροῦσης καὶ θεοφορουμένης» ἀγάπης, διὰ τῆς ἰδίας τῶν μεταμορφώσεως, διὰ τῆς ἀσκήσεως καὶ τοῦ ἀγῶνος, διὰ τῶν δοκιμασιῶν καὶ τῶν πειρασμῶν—νὰ μεταμορφώσουν τὴν κοινωνίαν, ἐννοεῖται οὐχὶ φαινομενικῶς ἀλλ' οὐσιαστικῶς, πραγματικῶς καὶ ὄντολογικῶς, ὀδηγοῦντες αὐτὴν εἰς τὴν μέλλουσαν πραγματικότητα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἐν ἣ «οὐκ ἐν σχήματι καὶ τύποις ἐξωτέροις ἢ ἀλλοιώσεσι τῶν χριστιανῶν ὑπάρχει»²¹⁹. Ὡς «Θεοῦ χωρητικοὶ» δὲ «πάντες κάθαρσιν» ἀνεζητοῦν, πάντες ἀνάβασιν καὶ τὸ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτείνοντες²²⁰ ἔχοντες ὡς ἀπώτατον σκοπὸν τὸ «ἀεὶ Θεὸν κτᾶσθαι καὶ γίνεσθαι κτῆμα Θεοῦ διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειώσεώς τε καὶ ἀναβάσεως»²²¹. Διὰ τοὺς

μαθητὰς τῆς Σχολῆς τὸ «Σπουδασθηρίον» εἶναι ὁ ἱερὸς Νὰος τῆς Σχολῆς, καὶ ὁ καθ' ἑαυτοῦ ἱερὸς αὐτῆς Νὰος εἶναι συγχρόνως καὶ «Σπουδασθηρίον» δι' αὐτοῦς, καθ' ὅτι καὶ εἰς τὸ πρῶτον καὶ εἰς τὸ δευτερον ἐζήτουν, ὑπὸ διάφορον πρῶσιμα καὶ διὰ διαφορετικῶν τρόπων καὶ μέσων, τὸν πνευματικὸν τῶν ἀνεφοδιασμὸν καὶ τὴν ἐνδεδέχειαν, ἥτις εἶναι τὸ ἀενάως πρὸς τὰ ἄνω ὀδεύειν: «Ἐν ἔργον... φυσικόν τε καὶ μόνον, ἄνω φέρεσθαι καὶ συνάπτεσθαι Θεῷ, ἀεὶ τε πάντῃ πρὸς τὸ συγγενὲς βλέπειν». Διὸ καὶ ἴδιον μέλημα «τούτων μία φυγὴ» ἦτο, τ.ἔ. «ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ κόσμου παντός. Κόσμου δὲ ἀναχώρησις οὐ τὸ ἔξω αὐτοῦ γενέσθαι σωματικῶς, ἀλλὰ τῆς πρὸς τὸ σῶμα συμπαθείας τὴν ψυχὴν ἀπορῆξαι καὶ γενέσθαι ἄποιν, ἀοικον, ἀνίδιον, ἀφιλέταιρον... ἄβιον, ἀπράγμονα, ἀσυνάλλακτον, ἀμαθῆ τῶν ἀνθρωπίνων διδασμάτων, ἔτοιμον ὑποδέξασθαι τῇ καρδίᾳ τὰς ἐκ τῆς θείας διδασκαλίας ἐγγινομένας τυπώσεις»²²². Ἀμφότεροι οἱ χώροι οὗτοι εἶναι χώροι, οἱ ὁποῖοι ἐκπαιδεύουν, μορφώνουν, ἡρεμοῦν, χαλιναγωγοῦν τὸ πνεῦμα καὶ τὴν σάρκα καὶ χαλυβδώνουν τὴν σκέψιν, τὴν βούλησιν καὶ τὸν χαρακτήρα ἐνὸς ἐκάστου σπουδαστοῦ. Ἡ μελέτη ἐν τῷ Ναῷ προσευχῆ καθίσταται προσευχῆ, καὶ ἡ ἐν τῷ Ναῷ προσευχῆ καθίσταται μελέτη. Ἀμφότερα συνυπάρχουν ὡς ἀφετηρία καὶ κατακλείς πνευματικῶν ἐκκινήσεων καὶ εὐγενῶν ἀπογειώσεων, ὡς δοκιμασία καὶ ἀγωνία, ὡς χρέος καὶ διακονία.

7. Ἡ ἀρμονία τοῦ προγράμματος τῆς Σχολῆς.

Ὁ ὑποχρεωτικὸς ἐκκλησιασμός, ἡ τακτικὴ Ἱερά Ἐξομολόγησις καὶ ἡ θεία κοινωνία, αἱ ὑποχρεωτικαὶ παρακολουθήσεις τῶν μαθημάτων ὡς καὶ αἱ ὑποχρεωτικαὶ ὥραι ἀτομικῆς μελέτης καὶ προετοιμασίας διὰ τὰς παραδόσεις τῶν Καθηγητῶν τιθεμένων ὑπὸ τῆς Σχολῆς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου, ἐξ ἐπόψεως ἀξίας, σημασίας καὶ βαρύτητος, ἀποτελοῦν τὸν ἄξονα πέριξ τοῦ ὁποῖου στρέφεται ἡ καθημερινὴ ζωὴ καὶ ἐνασχόλησις τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς. Μεταξὺ τῶν τριῶν τούτων πόλων οὐδεμία ἀπολύτως ἀντίθεσις ἢ ἐπιβολὴ τοῦ ἐνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου ὑπάρχει. Τούναντίον ὑπάρχει ἀπόλυτος ἀρμονία, συμφωνία καὶ ἀλληλοσυμπλήρωσις εἰς τρόπον, ὥστε ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀποφοίτου τῆς Σχολῆς νὰ μὴ εἶναι μονομερῆς ἀλλὰ πολυμερῆς, τ.ἔ. καὶ ἐκκλησιαστικὸς καὶ θεολογικὸς (ἐπιστημονικὸς) ἀλλὰ συνάμα καὶ κοινωνικὸς. Διὰ τὴν τροφὸν Σχολὴν ἡ τυχὸν παραμέλησις τῆς μιᾶς ὀψεως τῆς καθημερινῆς ἐνασχολήσεως τῶν μαθητῶν εἰς βάρος τῆς ἐτέρας εἶναι ἀδιανόητος. Διὸ καὶ ἐν ἐκ τῶν ἰδιαζόντων γνωρισμάτων τοῦ χαρακτήρος τοῦ ἀποφοίτου τῆς Σχολῆς εἶναι καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν φρόνημα καὶ ἡ πολυμάθεια ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἡ κοινωνικότης, ἡ ὁποία εἶναι ἀπαραίτητος διὰ πᾶσαν ποιμαντικὴν δραστηριότητα.

216. Ἐφεσ. 4,23.

217. ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ, Κατὰ αἰρέσεων, IV, 18.

218. Ἰδὲ ΜΑΚΑΡΙΟΥ, Ὁμιλίαι, XIX (ΒΕΠ, 41, 253).

219. ΜΑΚΑΡΙΟΥ, Ὁμιλίαι, IV, 4-5.

220. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ, Λόγος εἰς τὸν Ἰουλιανόν, VII (ΒΕΠ, 59, 136, 40-41).

221. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ, Ἐπιστολαί, CCXII (ΒΕΠ, 60, 326, 24-26).

222. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Ἐπιστολαί, II, 2, σ. 13, 17 ἐξ.

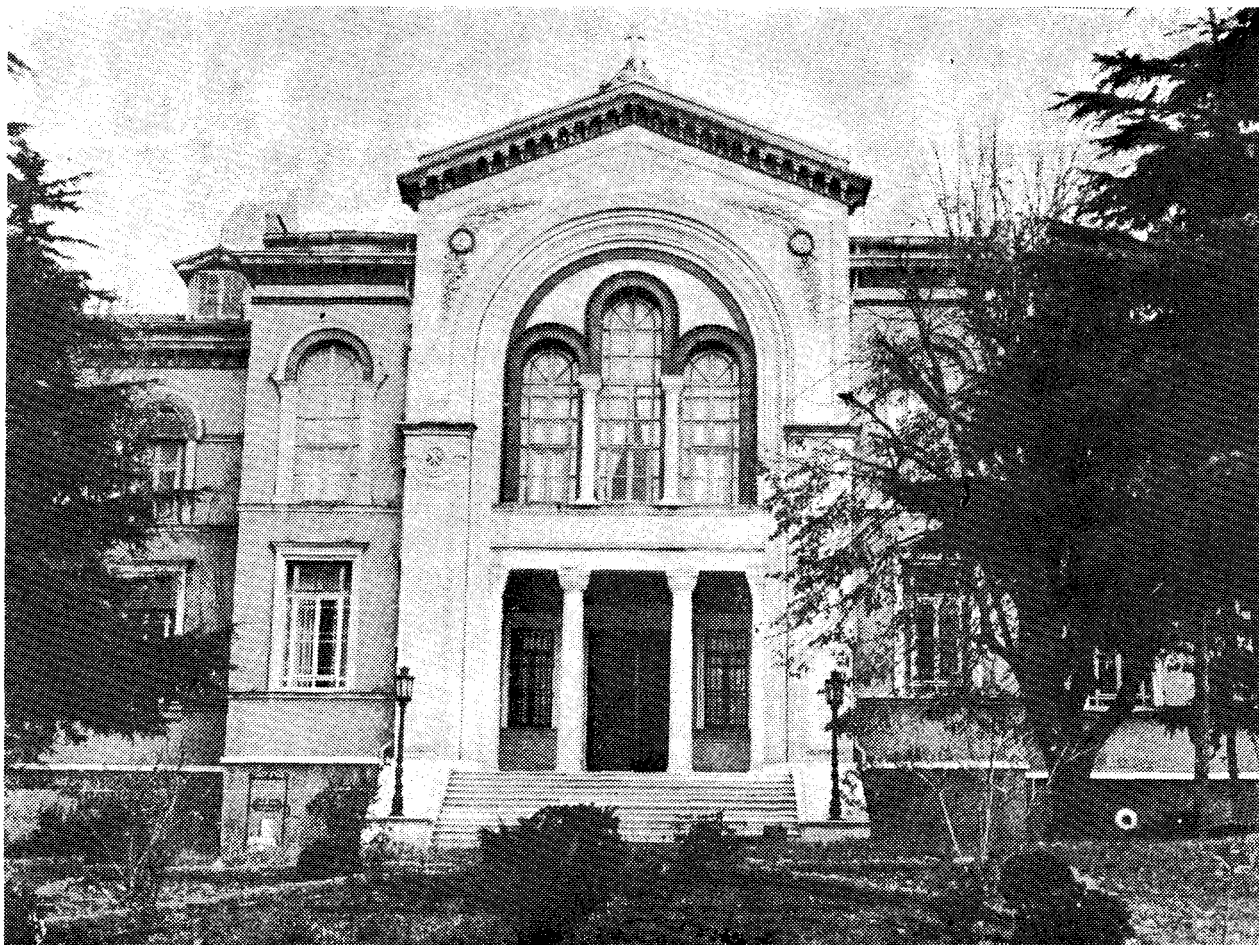
κυρίως δὲ διὰ τὴν τόσον ἀναγκαίαν σήμερον προβληματικὴν προσέγγισιν τῆς νεολαίας. Ἐμμανθάνομεν οὐχὶ μόνον πῶς νὰ ὀμιλῶμεν εἰς τὸν κόσμον ἀλλὰ συγχρόνως καὶ πῶς νὰ ἀκούομεν τὸν κόσμον.

Προτοῦ νὰ κατακλείσωμεν τὰς ζωντανὰς ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν ὥραν τῆς αὐτοπροετοιμασίας, αὐτενεργείας καὶ αὐτογνωσίας πρέπει ὅλως ἰδιαιτέρως νὰ ὑπογραμμίσωμεν τὸ γεγονός, ὅτι διὰ τὸν μαθητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης δὲν ὑπάρχει, ὡς ἐπονήσθη καὶ ἀνωτέρω, χρόνος νεκρός. Τὸ «φείδου χρόνου» ἐκυριάρχει παντοῦ καὶ πάντοτε. Τὸ πρόγραμμα τῆς Σχολῆς ἦτο κατὰ τοιοῦτον τρόπον διηρθρωμένον ὥστε πλὴν τῶν ὥρῶν τῆς ἀναπαύσεως ὁ φοιτητὴς ἐγέμιζε τὸν χρόνον του με συνεχῆ ἀπασχόλησιν. Τοῦτο σημαίνει ὅτι οὗτος ἠδύρσκειτο εἰς διαρκῆ πορείαν πρὸς τὰ ἄνω, εἰς μίαν ἀδιάκοπον κίνησιν, εἰς ἓνα διαρκῆ γίγνεσθαι καὶ εἰς ἓνα συνεχῆ σκέπτεσθαι καὶ διαλογί-

ζεσθαι, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐκδήλωσις τῆς ἐντόνου καὶ δημιουργικῆς ἀτομικότητος τῶν ἱεροσπουδαστῶν.

* * *

“Οἱ ἀνεξαιρέτως οἱ ἐπισκέπται — ἐπίσημοι καὶ μὴ — τῆς Σχολῆς ἔφευγον με ἀναπτερωμένον τὸ πνεῦμα, με φλογισμένην τὴν δάδα τῆς πίστεως, με σταθερὰν καὶ αἰσιδόξον ἐνατένισιν τοῦ μέλλοντος τῆς πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας. Πάντες ἀνεχώρουν ἐξ αὐτῆς με μίαν ἀπλὴν ἀλλὰ συγχρόνως καὶ λίαν σημαντικὴν παρατήρησιν, ὅτι ἐν ταῦθα οἱ ἱεροσπουδασταὶ μελετοῦν ἐνῶ ἀλλαχοῦ ἀπλῶς φοιτοῦν εἰς τὰς θεολογικὰς Σχολὰς. Πάντες ἀνεχώρουν με μίαν ἐνδόμυχον ἐλπίδα, με μίαν βαθεῖαν παρηγορίαν, ὅτι Αὐτός, ὁ ἐν τῇ Σχολῇ καὶ ὑπὸ τῆς Σχολῆς διαρκῶς ὑμνούμενος καὶ δοξολογούμενος Τριαδικὸς Θεός,

Τὰ καλλιμάφρακα Προπύλαια τῆς Σχολῆς ἀπὸ τοῦ 1896. Ἐπὶ τοῦ θριγκοῦ τὸ ἐπίγραμμα, ποίημα Ἰορδ. Καρολίδου: Ἰδμοσύνη χαρίενθ' ὄν ἐδείματο πρόσθεν ὄμιλος / Ἀρχιθυτῶν διος νηὸν ἐπουρανίη, / Γὰς ἐλελιζόμενας, ἐριπόντ' αὐ ἐννεσίησιν / Εἴσατ' ἀρείον' ἐῆς ἡὺς ἀνὴρ κραδίης / Παῦλος Ζάννεφ υἱὸς ἐπίκλησιν Στεφάνωβικ, Μητρὶ φέρων ἱερᾶ τῆς θαλδὸς ἔσκε γάριν. / Κύμμες ἐπουρανίους ὄσσοι τάδε δώματα Μούσης / Ναιέθ' ἔξητι πόθον φερβετ' ἴσον σοφίης. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1896 (Σημ. 222b).

Η ΦΑΝΕΡΩΣΙ ΤΗΣ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ*

Μακαριώτατε,
Θεοφιλέστατοι,

Πατέρες και 'Αδελφοί συμπρεσβύτεροι και συνδιά-
κονοι τῆς 'Εκκλησίας,

Δὲν εἶναι μικρὴ δοκιμασία γιὰ ἕνα νέο πρεσβύτερο
τὸ νὰ καλεῖται νὰ δεῖξῃ ἔμπρακτῃ ὑπακοῇ στὸν 'Ε-

* Εἰσήγησι στὸ 'Ιερατικὸ Συνέδριό τῆς 'Ι. 'Αρχιεπισκο-
πῆς 'Αθηνῶν, ποὺ ἔγινε στὴν 'Ι. Μονὴ Πεντέλης τὴν Πέμπτη

οὕτως θὰ ὠκονόμει τὰ πράγματα ὥστε νὰ δυνηθοῦν
νὰ ἐπανέλθουν καὶ πάλιν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πα-
τριαρχεῖον καὶ εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν πνευματικῆς αἰω-
νιότητος τῆς Θεολογικῆς αὐτοῦ Σχολῆς διὰ νὰ ἀνα-
γεννηθοῦν εἰς τὴν κολυμβήθραν τῆς 'Ορθοδοξίας, νὰ
ὀσφρανθοῦν τὸ πνευματικὸν αὐτῆς ἄρωμα, νὰ αἰσθαν-
θοῦν καὶ νὰ γνωρίσουν καλλίτερον ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸ
βάθος καὶ τὸ πλάτος αὐτῆς, διὰ νὰ ζήσουν μερικὰς
στιγμὰς μυστικοπαθείας, πνευματικῆς ἀπογειώσεως,
θρησκευτικῆς ἐξάρσεως καὶ ἀγιότητος, διὰ νὰ ἀνα-
νεώσουν τὰ πνευματικὰ των ὄπλα διὰ τὸν σκληρὸν
ἀγῶνα τῆς πίστεως κατὰ τῆς ἀπιστίας, διὰ νὰ τονω-
θοῦν ἀπὸ τὴν ἀνανεωτικὴν δύναμιν τῆς 'Ορθοδοξίας,
ἡ ὁποία διαρκῶς ἀναπηδᾷ ἀπὸ ἀπροσδόκητα βάθη,
τέλος δὲ διὰ νὰ ἀπονέμουν σεβασμὸν καὶ ἀγάπην πρὸς
τοὺς γεραροὺς ἄνδρας τοῦ ἡμετέρου Γένους, λαϊκοὺς τε
καὶ κληρικοὺς, τοὺς ἄλλοτε κυβερνήσαντας εὐαγγελ-
λικῶς καὶ τοὺς νῦν εὐκλεῶς κυβερνῶντας τὴν ἱερὰν
τῆς 'Ορθοδόξου τοῦ Χριστοῦ 'Εκκλησίας ὀλακάδα, ἡ
Θεολογία τῆς ὁποίας εἶναι βίωμα καὶ ὄχι θεωρία,
εἶναι ὀντολογικὴ ἀλλοίωσις καὶ μεταμόρφωσις τῆς
ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως ἐν, διὰ καὶ κατὰ Χριστόν.

(Συνεχίζεται)

† 'Ο Μητροπολίτης Περιστερίου
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ) ΖΑΦΕΙΡΗΣ
Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

222b. Πρὸ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1894 ἐπὶ τοῦ θριγμοῦ τῆς
κυρίας εἰσόδου τῆς Μονῆς καὶ Σχολῆς εὐρίσκετο τὸ ἐπὶ τῆς
ἀνατολικῆς θύρας τῆς Σχολῆς, ἔναντι τῆς εἰσόδου τοῦ Ναοῦ,
σήμερον εὐρισκόμενον ἐπίγραμμα τοῦ διδασκάλου Κωνσταν-
τίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἀκο-
λοῦθως:

Χαῖρε μοι ἀνθεμέσσα Προποντίδος ἄφθιτε κούρη,
Χαλιῆτις νῆσος, πᾶσιν ἀειδομένη

πίσκοπό του, ἀναλαμβάνοντας Εἰσήγησι σὲ 'Ιερατικὸ

14 'Απριλίου 1983, στὰ πλαίσια τῆς «'Εβδομάδος 'Ιερατικῶν
Κλήσεων», παρόντος τοῦ Μακ. 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνῶν καὶ
Πάσης 'Ελλάδος κ. Σεραφεῖμ, τῶν Θεοφιλεστάτων 'Επισκό-
πων Βρεσθῆνης κ. Δημητρίου, Εὐρίπου κ. Βασιλείου, 'Αχελώου
κ. Εὐθυμίου καὶ Αὐλώνος κ. Παντελεήμονος τοῦ πρωτοσυγκέλ-
λου τῆς 'Ι. 'Αρχιεπισκοπῆς Πανοσιολ. π. Μαξίμου Εὐδα, τῶν
Πανοσιολ. 'Ιεροκλήρων καὶ τοῦ 'Ιεροῦ Κλήρου τῆς 'Ι. 'Αρχ/πῆς
'Αθηνῶν.

'Η καλὴν στεφάνην περὶ κρήδεμν' ἑσταφάνωσαι
Τήνδε μονὴν 'Ιερὰν τῆς 'Αγίας Τριάδος
Φώτιος ἦν πρῶτος Πατριάρχης κείνος ὁ θεῖος
Δείματο καὶ ἐ Νέην ἐξωνόμημε Σιών.
'Ὡς δ' ἐμόγησε χρόνῳ, Πατριάρχης καινίσεν ἄλλος
Καὶ μιν 'Εσοπτρον εἰς κλήϊσε Μητροφάνης
Νῦν δ' αὐτὴν τὸ τρίτον Πατριάρχης κύδιμος αὖ τις
Τῆς Τριάδος λάτρις Γερμανὸς ἰδρύσατο
'Ἄμφι δὲ δώματ' ἔτευξεν ἀνάκτορα ἔμμεναι ἐσθλά
Τῆς θεῆς σοφίης πᾶσι διδασκομένης.
'Ἀμβαιν' ἠιθέων σεμνὸς χορὸς, ἠρέμῳ ταρσῶ
Τὸν δ' ἀκμήτι βιβὰς ἱμερόνεντα λόφον
Κ' ἦν δὲ μέτωπον ἰδίῃ γέρας ἔξεις, οἶσθα γὰρ ὅτι
Τῆς ἀρετῆς ἰδρῶ πρόσθεν ἔθηκε Θεός

'Εν παρόδῳ ἀναφέρομεν ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Κωνσταντῖνος ὁ
Οἰκονόμου συνέγραψε καὶ τὸ ποίημα, τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο ἐπὶ
τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ πρὸ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1894 κτισματοῦ:

'Ιωμεν ἐς Χάλκης νήσου Βυζαντίδος ἄκρη
Κεῖνον ὑπερέλλοντ' οἶκον ἐποφόμενοι
Μέσος ὄδε Τριάδος θεῖος νεῶς' ἀμφὶ δὲ πολλὰ
Δώματα, τῆς ἀρετῆς καὶ σοφίης θάλαμοι.
Οἴην ἀγλατὴν στίλβει δόμος! ὡς δὲ οἱ ὕψος
'Ἰεταὶ ἐπταπόρων ἐγγύθι πληριάδων.
Πάντη μὲν θυρίδεςσι κεκαυμένους ἐκπεπέτασαι
Ζειδώροις αὔραις εὐαέων ἀνέμων
Πάντη δὲ ποτιδέρεται "Ἥλιος' οὐδ' ὑπὸ γαῖαν
Γηθόσυνος τρέπεται, θαῦμα τοιόνδε λιπὸν
Τοῦτ' ἰ Πηγασίδος κασιγνήτη καλλιρέεθρος
'Ἀμβλύζει κρήνη νάματα νεκτάρεια.
Κεῖθι τῆθλε νάπη, ψαίρει πίτυς ἀμφ' ἐλάτρησι
Γαῖα δ' ἐ παντοίοις ἀνθεσιν ἀμφιγελᾷ
Τῆλε δ' ἀποθρόσκει κόμηις καπνὸς ἡ δ' ἐπίκειται
'Ἄλλη δὲ Μονὴ τῆς σοφίης τέμενος
'Ἄλλη δ' ἄλλος ἀνὴρ' ποιμὴν ὄδε' τοὺς δ' ἐν ἀρούρας
'Ἀθροῖς' ὅς δὲ λίνους Πόντον ἐπ' ἰχθυάα
Αὐγάζου τὸν "Ὀλυμπον ἴδ' ἀγλαὰ ἔργα Βιθυνῶν
Καὶ Θρήκης ἐτέρωσ' οὐρεα καὶ πεδία,
Δένδρα, δόμους, νήσους, ἄλα, ναῦς, Πόλιν εὐρύανασσαν,
Δέρκεο Εὐρώπην, δέρκεο τὴν 'Ἀσίην.

Συνέδριο το οποίο κοσμοῦν δοκιμασμένοι ἀπὸ τὸ χρόνο καὶ χαριτωμένοι ἀπὸ τὶς ἀρετὲς σεβάσμιοι πρεσβύτεροι.

Ἄλλὰ μεγαλύτερη γίνεται ἡ δοκιμασία καὶ ἐπώδυνη, ὅταν καὶ τὸ θέμα τῆς εἰσηγήσεως υπερβαίνει τὰ μέτρα καὶ τὶς δυνατότητες τοῦ ὁμιλοῦντος, ὅπως τὸ σημερινό, πὺ ἀναφέρεται στὸ καθ' ἑξοχὴν μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας, τὴν Ἱερωσύνη τοῦ Χριστοῦ.

Μοναδικὴ ἀνάπαυσι στοὺς «ἀμφιβόλους λογισμοὺς» μου ἔδωσαν τὰ λόγια τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου, πὺ ἐκεῖνος μὲν ἔγραψε ἀπὸ ἄκρα ταπεινώσεως, σὲ μένα ὅμως ταίριαζαν πραγματικά. Τὰ παραθέτω σὰν συνηγορία τῆς παράτολης ἀποδοχῆς τοῦ ἐγχειρήματος: «Ἀπεδεξάμην τὴν ἐπιταγὴν καὶ ὑπὲρ τὴν ἡμετέραν ἰσχὺν κέλευσιν... πλὴν ἐμεῖς ἐκεῖνο ἐροῦμεν· ὡς, εἰ μὴ φόβος, καὶ πολὺς ἦν ὁ κίνδυνος τὸν ζυγὸν τῆς ὁσίας ὑπακοῆς τῆς μητρὸς τῶν ἀρετῶν ἀπασῶν ἐξ ἑαυτῶν ἀπορρίψαι, οὐκ ἂν ἀλόγως τῶν ὑπὲρ δύναντιν ἡμετέραν κατετολήσαμεν... Ἡμεῖς γὰρ ἐν τῇ τῶν μαθητευομένων τάξει ἔτι καθεστήκαμεν· ἀλλ' ἐπειδὴ περ οἱ καθ' ἡμᾶς θεοφόροι καὶ τῆς ὄντως γνώσεως μῦσαι τοῦτο ὑπακοὴν ὀρίζονται, τὸ ἐν τοῖς ὑπὲρ δύναντιν ἀδιακρίτως τοῖς προστάττουσι πείθεσθαι, ἰδοὺ τὰ καθ' ἑαυτοὺς παριδόντες εὐσεβῶς, ἐν τοῖς ὑπὲρ ἑαυτοὺς τολμηρῶς τὴν ἐγχείρησιν πεποιήμεθα»¹.

Ἡ σημερινὴ ἱερατικὴ μας σύναξι γίνεται στὰ πλαίσια τῆς «Ἑβδομάδος Ἱερατικῶν κλήσεων», πὺ καθιερώθηκε ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ πρώτη φορὰ φέτο καὶ θὰ ἐπαναλαμβάνεται κάθε χρόνο κατὰ τὴν Γ' ἐβδομάδα τῶν Νηστειῶν.

Ἡ ὄνομασία τῆς καθιερωθείσης ἐβδομάδος ὡς «Ἱερατικῶν κλήσεων», ὑπονοεῖ, νομίζω, σὰν προϋπόθεσι, ὅτι ἡ ἐβδομάδα αὐτὴ προσφέρει τὴ δυνατότητα σὲ ὅλους ἐμᾶς τοὺς ἡδη κληρικούς νὰ συνειδητοποιήσουμε καὶ νὰ βιώσουμε πιὸ γνήσια καὶ πιὸ αὐθεντικὰ τὴν ἱερατικὴ ἀποστολὴ μας, ὥστε νὰ «πληροφορηθούμε» τὴ διακονία μας, γενόμενοι συγχρόνως καὶ αἴτιοι νὰ αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν «διακόνων τῆς Καινῆς Διαθήκης».

Ἡ εἰσηγήσι μου στὸ μεγάλο σημερινὸ θέμα τοῦ πνευματικοῦ μας Συνεδρίου προσπάθησα νὰ ἔχη ὅσο τὸ δυνατόν λιγώτερα δικὰ μου λόγια, γιὰτὶ στὴν Ἐκκλησία δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχουν πολλοὶ καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι καὶ μάλιστα ὅταν αὐτοὶ ὑπάγονται στὴν τάξι τῶν μαθητευόντων, ὅπως ἐγώ.

Ἐνας εἶναι ὁ Καθηγητῆς· ὁ Χριστός. «Ἄν ἔχη ἡ Ἐκκλησία μας πολλοὺς ἁγίους διδασκάλους, τοῦτο συμβαίνει ὅχι κατὰ παράβασιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ (μὴ κληθῆτε ραββί... μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί) (Ματθ. 23,8—10) ἀλλὰ πρὸς ἐπιβεβαίωσίν τῆς. Οἱ ἅγιοι Πατέρες μας δὲν εἶναι αὐτόνομοι διδάσκαλοι.

1. Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀββᾶ Ἰωάννην, «Κλίμαξ» ἐκδ. Παπαδημητρίου 1970, σ. 10 ἐξ.

Εἶναι τὰ «πάγχρυσα στόματα τοῦ Λόγου», οἱ «ἀῦρες τοῦ Πνεύματος». Ἀναγγέλλουν καὶ διδάσκουν ὅχι δικές τους ἀπόψεις, ἀλλὰ γίνονται τὸ στόμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἔτσι διδάσκει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον στὴν Ἐκκλησία. Δὲ σαρκώθηκε ὅπως ὁ Χριστός. Καὶ ὅμως, κατὰ τὸ ἀψευδέστατον στόμα τοῦ Χριστοῦ, Αὐτὸ μᾶς ὁδηγεῖ «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν», χρησιμοποιώντας τὰ μέλη καὶ τὴ διάνοια τῶν ἁγίων.

Γι' αὐτὸ, ὁμολογώντας καὶ ἐγὼ τὴ χάρι πὺ ὀφείλομε στοὺς ἁγίους μας πὺ κατὰ μίμησιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου δάνεισαν τὴν ὑπαρξί τους γιὰ νὰ φανερωθῇ καὶ νὰ κηρύξῃ στὸν κόσμον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ μὴν εἶναι «ἄθεος» ὁ λόγος μου, προσπάθησα, κατὰ δύναντιν, νὰ «εἰσοικίσω» τὸ πνεῦμα τους μέσα στὶς σελίδες τῆς εἰσηγήσεως.

Α' Ἡ Ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμο καὶ τὸ χάρισμα τῆς Ἱερωσύνης.

Ἡ Ἱερωσύνη ἔδρασε πάντοτε στὴν ἱστορία τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ (Ἰσραηλιτικοῦ ἢ Χριστιανικοῦ) σὰν μέτρο φανερώσεως τῆς Χάριτος, Δυναμείως καὶ Ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ σὰν δυνατότητα ἀσφαλοῦς καὶ βεβαίας μετοχῆς τοῦ ἀνθρώπου στὴ θεία αὐτὴ καὶ ζωοποιὸ Ἐνέργεια καὶ Δύναμι, μὲ σκοπὸ τὴν προοδευτικὴ τελείωσιν του καὶ τὴν, κατὰ χάριν, ὁμοίωσιν του μὲ τὸ Θεόν.

Ὅμως ἡ δράσι τῆς Ἱερωσύνης στὸν κόσμο ἀρχίζει μὲ τὴ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἶναι ἡ σχέσις τοῦ Θεοῦ μὲ τὸ αὐτεξούσιον πλάσμα Του, πὺ τὸ ζωοποιεῖ, τὸ ἀγιάζει, τὸ φωτίζει καὶ τὸ χειραγωγεῖ πρὸς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν».

Μὲ τὴν παρακοὴ τῶν πρωτοπλάστων διακόπτεται ἔμπρακτα ἡ ἀποδοχὴ τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, γιὰτὶ αὐτός, γεύμενος πρόωρα τὶς γνώσεις ἀπὸ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, ἐνῶ δὲν ἦταν ἀκόμη τελειοποιημένος γιὰ νὰ τὶς ἀφομοιώσῃ κατάλληλα², ἐπέλεξε νὰ γίνῃ θεὸς μόνο διὰ τοῦ ἑαυτοῦ του, μὲ συνέπειαν τὴν ἀσθένεια τῆς φύσεώς του καὶ τὴν εἴσοδον σ' αὐτὴν τοῦ ἀγριαίνοντος νόμου, τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου.

Ὁ ἄνθρωπος ἀδυνατοῦσε πλέον νὰ ὁμοιωθῇ μὲ τὸ Θεόν, γι' αὐτὸ καὶ θὰ γινόταν ἕνας αἰδιότυπος διάβολος³ ἂν ὁ Θεός, ἀπὸ ἄκρα φιλάνθρωπια, δὲν συγκατέβαινε στὴν ὑπαρξιακὴ ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπου, νὰ ἐπανορθώσῃ μόνος του τὶς συνέπειες τῆς ἀπομακρύνσεώς του ἀπὸ τὴν Αὐτοζωή, οἰκονομώντας «τὴν ἐκ παλιγγενεσίας σωτηρίαν»⁴ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως διὰ τοῦ Υἱοῦ Του, «δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησε»⁵.

2. π. Ρωμανοῦ Ἰω. Τὸ Προπατορικὸν ἁμάρτημα, Θεσ/νίκη 1957 σ. 113 ἐξ.

3. Ἀρχ. Πόποβιτς Ἰουστίνου, Ἀνθρώπος καὶ Θεάνθρωπος, Ἀθήναι 1969, σ. 153.

4-5. Θεία Λειτουργία Μ. Βασιλείου.

Δὲν «ἀπεστράφη» τὸ πλάσμα Του «εἰς τέλος» ὁ Θεός, ἀλλὰ «πολυτρόπως» τὸ προετοίμασε γιὰ νὰ δεχθῆ ἔκουσιν τῆ μέλλουσα σωτηρία. Πρωτίστως ὁμῶς ὑποβόηθη τὴν ἀποκατάστασι τῆς πνευματικῆς ὁράσεως τῶν ἀσθενῶν κατὰ τὴν προαίρεσι ἀνθρώπων, μὲ τὸ νὰ οἰκονομήσῃ τὴ μετὰδοσι τῆς Ἀκτίστου Χάριτος, Δυναμέως καὶ Διδασκαλίας Του καὶ μέσω ὁρατῶν στὸν «πεπτωκότα» ἄνθρωπο προσώπων. Μέσω προσώπων μὲ καθαρὴ διάνοια, ὅπως ὁ Νῶε, ὁ Ἀβραάμ, ὁ Ἰώβ, ὁ Μωϋσῆς. Ἀργότερα, ὅπως ἐξηγεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, «ἐπειδὴ εἰς αὐτὸν τῆς κακίας ἐνέπεσε τὸν πυθμένα ἅπας τῶν Ἑβραίων ὁ δῆμος»⁶, χρειάσθηκε νὰ κἀνῃ ὁ Θεὸς ἐμφανέστερη τὴν Ἱερωσύνη (δηλαδὴ τὴν Παρουσία Του) στοὺς ἀνθρώπους, δίνοντάς τους ἱερεῖς, «γράμματα καὶ πλάκες», ποὺ θὰ τοὺς ὑπεθυμίζαν συνεχῶς τὴ μέλλουσα ἀπολύτρωσι.

Ἔτσι, τὸ μέτρο τῆς ἱερωσύνης ποὺ παρέλαβε ἀπὸ τὸ Θεὸ ὁ Μωϋσῆς ἦταν ἡ σκιά τοῦ μέλλοντος νὰ σαρκωθῆ Λόγου, ποὺ τοῦ φανερώθηκε ὡς «ὀπίσω τοῦ Θεοῦ» ('Εξ. 33,23). Τὴν παράδοσι τῆς Ἱερωσύνης ἐπεσφράγισε Διαθήκη, δηλαδὴ γραπτὸς Νόμος, ποὺ ἦταν ἀπαραίτητη βοήθεια καὶ παιδαγωγία τοῦ πιστοῦ λαοῦ γιὰ τὴ μετοχὴ του στὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπαγγελία τῆς ἐλευσεως τοῦ «πληρώματος τοῦ χρόνου».

Καὶ «τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου» ἦλθε μὲ τὴ Γέννησι τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, τῆς «ἀρχῆς καὶ ὑποστάσεως» τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ὅλων τῶν κόσμων «ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων». Στὸ πρόσωπο τοῦ Σαρκωθέντος Λόγου, τοῦ «Ἐνὸς τῆς Ἁγίας Τριάδος», ἡ ἱερωσύνη φανερῶνεται ὡς «πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς» (Κολ. 2,9) καὶ γι' αὐτὸ ὡς «πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς» (Ματθ. 28,18). Τότε «παρῆλθε ἡ σκιά τοῦ νόμου», ἀφοῦ μετετέθη ἡ ἱερωσύνη τῆς σκιάς ἀπὸ τὴν προσωπικὴ πλέον φανέρωσι τῆς ἱερωσύνης στὸν κόσμον διὰ τοῦ Θεανθρώπου. Γιατὶ «μετατιθεμένης τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετᾴθεσις γίνεται» ('Εβρ. 7,2). Τὸ νόμο «πληρώνει» ἡ Καινὴ Διαθήκη, δηλαδὴ οἱ ὁδηγίες τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἐξηγοῦν στὸν ἄνθρωπο πῶς θὰ γίνῃ κοινωνὸς (δηλαδὴ ὑπαρξιακὸς γνώστης καὶ μέτοχος) ὄχι πλέον τῆς σκιάς, ἀλλὰ τοῦ Προσώπου τοῦ «σαρκωθέντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ». Πῶς θὰ γίνῃ κατὰ Χάριν θεὸς διὰ τοῦ Ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ, ποὺ «ἀνακεφαλαίωσε» καὶ ἀνέπλασε τὴν «καταφθαρεῖσα» φύσι μας καὶ ἐπάτησε διὰ τοῦ ἔκουσίου καὶ ζωοποιοῦ Του θανάτου τὸ θάνατο καὶ «ὁδοποίησε πάση σαρκὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν».

Τις νέες αὐτὲς ὁδηγίες τῆς Καινῆς Διαθήκης καλοῦνται νὰ διδάξουν οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἶναι οἱ «αὐτόπται» καὶ «αὐτήκοοι» μάρτυρες, οἱ «ψηλα-

φηταὶ» καὶ «γνώστα» τῆς Σαρκωθείσης Ἱερωσύνης. Ἐκεῖνοι, ποὺ ἀφοῦ καθαρίσθησαν ψυχικὰ καὶ σωματικὰ (κατὰ τὴ μαρτυρία Αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ: «ἤδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε», Ἰω. 15,3) καὶ ἔγιναν εἰκόνες τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἀοράτου, σὰν «σύμμορφου» τοῦ Χριστοῦ, ἔλαβαν τὴν ἐπὶ γῆς διαδοχὴ τῆς μοναδικῆς ἱερωσύνης τοῦ Ἐνὸς Χριστοῦ. Ὅχι σὰν παράλληλη ἢ αὐτόνομη ἐξουσία, ἀλλὰ σὰν ἐξουσία Ἐκείνου, ποὺ, ταυτίζοντας τὸν Ἐαυτὸ Του μετὰ τῆς Ἱεραρχίας Του, λέει στοὺς Ἀποστόλους: «Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ... Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος»⁷. «Καὶ τὶ γὰρ δεῖ πλέον εἰπεῖν, (ἐπισφραγίζει ὁ θεῖος Χρυσόστομος) ἀλλ' ἢ ὅτι ὅπερ ὁ Χριστὸς παραγενόμενος ἔπραττε, τοῦτο αὐτοῖς ἐγχειρήσας ἀπῆλθεν»⁸.

Κατὰ συνέπεια, ὅπως ἐπισημαίνει ἓνας σύγχρονος ὁμολογητῆς τῆς Ἐκκλησίας μας, «ἡ ἱερωσύνη καὶ Ἱεραρχία εἶναι ἀδιανόητος ἐκτός τοῦ Θεανθρωπίνου ὀργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, διότι καὶ ὁ Χριστὸς ὡς Κεφαλὴ εἶναι ἀχώριστος τοῦ σώματός Του»⁹. Ἐφ' ὅσον ὁμῶς ἡ ἱερωσύνη εἶναι ὁ Χριστὸς καὶ Ἐκκλησία εἶναι τὸ «Σῶμα τοῦ Χριστοῦ» ('Εφ. 1,23. Κολ. 1,24), ἡ ἱερωσύνη ταυτίζεται μὲ τὴν Ἐκκλησία. Τὸ Πανάγιο Πνεῦμα τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς χειροτόνησε τοὺς Ἀγ. Ἀποστόλους, δίνοντάς τους τὸ χάρισμα τῆς ἱερωσύνης, ὥστε νὰ ἐνεργῆ στὸ ἐξῆς δι' αὐτῶν ὅλη ἡ ἐξουσία, Χάρι καὶ Ἐνέργεια τοῦ Ἀρχιερέως Χριστοῦ. Διὰ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων τους ἐπισκόπων παρατείνεται μέχρι σήμερα καὶ θὰ παρατείνεται «ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» πραγματικὰ (ὄχι συμβολικὰ), «τῇ ἀοράτῳ ἐπιφανείᾳ τοῦ Ἀγ. Πνεύματος», ἡ θεανθρώπινη παρουσία τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Τὸ φρόνημα αὐτὸ τῆς Ἐκκλησίας διδάσκοντας καὶ ὁ ἅγιος Συμεὼν Θεσσαλονίκης, γράφει: «Μία ἡ τῆς ἱερωσύνης δύναμις, ἡ ἐν τοῖς ἀποστόλοις τότε ἐνεργοῦσα, καὶ τοῖς νῦν ἱεράρχαις. Καὶ κατὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ἱερωσύνης, ὁ αὐτὸς ἐστὶ Πέτρος τε καὶ Παῦλος καὶ Ἰωάννης καὶ τῶν νῦν ἀρχιερέων ἕκαστος, ἐπεὶ καὶ τοῦ Χριστοῦ ἡ ἱερωσύνη ἐστὶ καὶ οὐκ ἀνθρωπίνης ἀρετῆς ἔργον»¹⁰.

Ἡ ἱερωσύνη τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ γῆς διαιρεῖται σὲ τρεῖς βαθμοὺς καὶ διανέμεται στοὺς κληρικούς. Ἡ διάκρισι αὐτῆ τῆς ἱερωσύνης τῶν κληρικῶν, μετὰ τὴν Ἐνανθρωπήσει τοῦ Θεοῦ, εἶναι θεσμὸς θεῖος καὶ βούλησι τῆς θεότητος, ὅπως διδάσκουν οἱ «Διαταγὲς τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων»: «Εἰ μὲν γὰρ μὴ θεσμὸς τις ἦν

7. Βλ. Ἀρχ. Πόποβιτς Ἰουστ., Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ Οἰκουμενισμὸς Θεσ/νίκη 1974, σ. 115.

8. Εἰς τοὺς Ρωμαίους, Λόγος β', Α.Α.Π. 80, 224.

9. Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ Οἰκουμενισμὸς... σ. 115.

10. Ἀγ. Συμεὼν Θεσσαλονίκης, Ἔργα Θεολογικά, ἐκδ. D. Balfour, Θεσσαλονίκη 1981, σ. 167.

6. Ὁμ. Α' Εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον, Ἀπαντα Ἀγ. Πατέρων (Α.Α.Π.), Ἐκδόσεις Ἄμφελιμου βιβλίου, τόμος 63, σ. 263.

ΕΝΑΣ ΑΦΑΝΗΣ ΑΓΙΟΣ ΙΕΡΑΡΧΗΣ

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΑΔΗΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΘΗΡΑΣ (1826-1907)*

Τὰ χρόνια τῆς νεότητος.

Τὸ 1839 εἶχε συμπληρώσει τὰ 12 χρόνια τῆς ἡλικίας του, εἶχε τελειώσει τὸ δημοτικὸ σχολεῖο καὶ ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦσε νὰ μορφωθῆ πιὸ πολὺ χωρὶς νὰ ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὸ χωρὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐγκατέλειψε τὴν πατρικὴ οἰκία καὶ ἐζήτησε νὰ γραφτῆ σὺν δόκιμος μοναχὸς στὴν ἱστορικὴ μονὴ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου. Ἔτσι θὰ πετύχαινε δύο μαζὶ. Ἐνταξῆ κάτω ἀπὸ τὴ

σημαία τῆς στρατευομένης ἐκκλησίας καὶ μάλιστα σὰν μάχιμος καὶ περισσότερη μόρφωση. Ἐκεῖ τελείωσε τὸ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο ἢ Σχολαρχεῖο. Τὰ χρόνια αὐτὰ ἡ μονὴ ἦταν ἐθνικὸ πνευματικὸ κέντρο, φάρος ποὺ ἐφώτιζε τοὺς ἀπανταχοῦ Ἕλληνες. Ἡ Ἐπανάσταση τοῦ 21 ἀπὸ ἐκεῖ ἐξεκίνησε. Λίγα χρόνια ἔμεινε στὴ μονή, μόνο τρία. Πληροφορίες γιὰ τὴν ἐκεῖ ζωὴ του δὲν καταρωθώσαμε νὰ βροῦμε. Φανταζόμεθα πάντως τὸ μικροσκοπικὸ Νικόδημο σὰν ἓνα νέο προσεκτικὸ, συνετὸ καὶ συνεπαρμένον ἀπὸ τὸ θεῖο μεγαλεῖο, ὅπως τὸ ἔζησε τὰ πρῶτα χρόνια στὸ χωριὸ καὶ τὰ ὕστερα στὴ μονή. Ἀπὸ κεῖ πήρε μαζὶ μὲ τὴ μόρφωση καὶ τὴν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 313 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11 τεύχους.

καὶ τάξεων διαφορὰ, ἤρκει ἂν δι' ἑνὸς ὀνόματος τὰ ὅλα τελειῶσαι· ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Κυρίου διδαχθέντες ἀκολουθίαν πραγμάτων, τοῖς μὲν ἐπισκόποις τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης ἐνεύμαμεν, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις τὰ τῆς ἱερωσύνης, τοῖς δὲ διακόνους τὰ τῆς πρὸς ἀμφοτέρους διακονίας... οὐ γὰρ ὅσιν ἀνεστράφθαι τὴν τάξιν. οὐ γὰρ ἐστὶν ὁ Θεὸς ἀκαταστασίας»¹¹.

Ἡ διάκρισι ὅμως τῶν τριῶν βαθμῶν δὲν εἶναι ποιοτικὴ ἀλλὰ ποσοτικὴ. Δὲν διαφέρει τὸ εἶδος τοῦ χαρίσματος ἀλλὰ ὁ ἀριθμὸς τῶν χρηρηγομένων διὰ τῆς χειροτονίας ἐξουσιῶν. Ἔτσι ἡ ἐξουσία τοῦ ἐπίσκοπου ὑπερβαίνει τὴν ἐξουσία τοῦ πρεσβυτέρου, ἐφ' ὅσον ὁ ἐπίσκοπος τελεῖ καὶ τὸ κατ' ἐξοχὴν μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας· τὴ χειροτονία.

Ἀντίθετα, ἡ Θ. Χάρις ποὺ λαμβάνουν διὰ τοῦ ἀγίου Βαπτίσματος οἱ λαϊκοὶ (μετοχὴ στὴν ἱερωσύνη τοῦ Χριστοῦ ἐφ' ὅσον ἐνδύονται τὸ Χριστό), διακρίνεται ποιοτικὰ ἀπὸ τὴν ἱερωσύνη τῶν κληρικῶν. Ἐνῶ δηλαδὴ οἱ λαϊκοὶ ἔχουν λάβει μὲ τὸ ἅγιο Βάπτισμα τὰ ἀξιώματα τοῦ Χριστοῦ (Βασιλικό, Προφητικό, Ἱερατικὸ) ὥστε νὰ γίνον ἐξουσιασται τῶν παθῶν τους, διδάσκαλοι καὶ θῦτες τοῦ ἑαυτοῦ τους, προσφέροντες τὰ μέλη καὶ τὴ διάνοιά τους «θυσίαν ζῶσαν εὐάρεστον τῷ Θεῷ» (Ρωμ. 12,1), δὲν ἔλαβαν ὅμως διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας τὴ χειροτονία, ὥστε νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἐξουσία νὰ προσφέρουν ἱερατικὰς θυσίες, νὰ διδάσκουν καὶ νὰ ποιμαίνουν τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ¹².

Χαρακτηριστικὰ οἱ «Διαταγὲς τῶν Ἀποστόλων» τονίζοντας τὴν κατὰ φύσιν ἱερωσύνη τοῦ Χριστοῦ ἀλλὰ καὶ τὴ σαφῆ διάκρισι τῆς ἱερατικῆς ἐξουσίας μέσα στὸ σῶμα τῶν πιστῶν, γράφουν: «Πρῶτος τοίνυν τῇ φύσει ἀρχιερεὺς ὁ μονογενὴς Χριστὸς ὁὐχ ἑαυτῷ τὴν τιμὴν ἀρπάσας· ἀλλὰ παρὰ τοῦ Πατρὸς κατασταθεὶς· ὃς γενόμενος ἄνθρωπος δι' ἡμᾶς καὶ τὴν πνευματικὴν θυσίαν προσφέρων τῷ Θεῷ αὐτοῦ καὶ Πατρὶ πρὸ τοῦ πάθους, ἡμῖν διετάξατο μόνοις τοῦτο ποιεῖν, καίτοι ὄντων σὺν ἡμῖν καὶ ἐτέρων τῶν εἰς αὐτὸν πεπιστευκότων· ἀλλ' οὐ πάντως πᾶς ὁ πιστεύσας ἤδη καὶ ἱερεὺς κατέστη ἢ ἀρχιερατικῆς ἀξίας ἔτυχεν»¹³. Πρέπει ὅμως νὰ μὴ λησμονοῦμέ ποτε ὅτι ἡ ἱερατικὴ ἐξουσία δόθηκε μὲν μόνο στοὺς Ἀποστόλους ἀλλὰ κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, ὅπου τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο ἐπεφοίτησε μοιράζοντας χαρίσματα σὲ ὅλο τὸ πλῆθος ποὺ ἦταν μαζὶ μὲ τοὺς Ἀποστόλους. Ἡ ταυτόχρονη αὐτῆ ἐκχυσὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος σὲ ὅλοκληρη τὴν Ἐκκλησία ἀποτελεῖ σημεῖο, ὅπως σωστὰ παρατηρεῖ ἓνας ἀείμνηστος σύγχρονος θεολόγος, «ὅτι ἡ ἱερωσύνη, ἢ τὸ ὑπουργεῖο τοῦ μυστηρίου, ἐδόθη καὶ ἐρρίζωσεν εἰς τὴν ὀλότητα τοῦ σώματος... Ἡ ἱερωσύνη εἶναι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, ὄχι ὑπεράνω, οὔτε ἐκτὸς αὐτῆς»¹⁴.

(Συνεχίζεται)

Πρεσβ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΕΜΜ. ΒΟΛΟΥΔΑΚΗΣ

11. Βιβλιοθήκη Ἑλλ. Πατέρων Ἐκκλ. Συγγρ. (ΒΕΠΕΣ), τ. 2, 171.

12. Περισσότερα περὶ τῆς ἱερωσύνης τῶν λαϊκῶν βλ. στὸν τόμο «Ἄρθρα-Μελέται-Ἐπιστολαὶ» τοῦ Ἀρχ. Ἐπιφ. Ι. Θεοδωροπούλου, Ἐν Ἀθήναις 1981, σ. 87 καὶ ἐξ.

13. ΒΕΠΕΣ, τ. 2, 171-172.

14. π. Φλωρόφσκυ Γεωργίου, Τὸ Σῶμα τοῦ ζῶντος Χριστοῦ, Θεσσαλονίκη 1972, σ. 62.

ἀνάλογη πρὸς τὴν ἡλικία του πνευματικότητας. Τὸ 1842 ἐγκαταλείπει τὴ μονὴ καὶ ἔρχεται στὴν Πάτρα, ὅπου ὑπῆρχε Γυμνάσιο καὶ εἶχε ὀνομαστούς διδασκάλους. Μὲ πολλές δυσκολίες καὶ στερήσεις τέλειωσε τὸ Γυμνάσιο. Γενικά, ὅλη ἡ χώρα εὕρισκετο τότε σὲ ἄθλια οἰκονομικὴ κατάσταση. Ὁ πατέρας του δὲν εἶχε χρήματα γιὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ. Βέβαια εἶχε κτηματικὴ περιουσία.

Τὰ φοιτητικὰ χρόνια.

Τὰ πρῶτα εἴκοσι χρόνια μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνα τὰ προβλήματα τῆς χώρας ἦταν σοβαρά. Ξεινοῦσε ἡ περίοδος τῆς δημιουργίας τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους. Τώρα ἀρχίζουν νὰ λειτουργοῦν καὶ τὰ ἀνάτατα Ἰδρύματα. Ὁ πατέρας ποὺ εἶχε ζήσει τόσες κρίσιμες ὥρες, ἔβλεπε μετὰ τὸν ἀγῶνα τὸ τιμημένο ράσο νὰ κυματίζει αἵματοβαμμένο καὶ δοξασμένο μὰ ἑσωτερικοὶ ἔχθροι νὰ τὸ περιφρονοῦν καὶ νὰ τὸ πολεμοῦν. Προσπάθησε νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὸ μυαλὸ τοῦ Νικόδημου τὴν ἰδέα νὰ πλησιάσῃ καὶ αὐτὸς τὸ θυσιαστήριο ἢ ἔστω νὰ σπουδάσῃ τουλάχιστο θεολογία. Ὅταν ὁ Νικόδημος ἔρριξε αὐτὴ τὴν ἰδέα ὁ γέρος πατέρας ἀρνήθηκε καὶ τοῦ ὑπέδειξε νὰ σπουδάσῃ στὴ Νομικὴ. Ὁ Νικόδημος δὲν ἄκουσε αὐτὲς τὶς συμβουλές. Προτίμησε νὰ ἀκούσῃ τὴ φωνὴ τῆς καρδιάς του. Τίποτε δὲν μποροῦσε νὰ τὸν χωρίσῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπη του πρὸς τὸ Χριστὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία (Ρωμαίους 8,35). Τὴν πατρικὴ συμβουλὴ ἄκουσε ὁ ἀδελφός του Βασίλειος, ποὺ ἔγινε, τελικὰ, νομικός.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ ὁ Νικόδημος ἔρχεται στὴν Ἀθήνα. Δὲν ἐνεγράφη ἀμέσως στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ γιατί δὲν εἶχε χρήματα γιὰ τὴν ἐγγραφή του. Ἔπρεπε νὰ δουλέψῃ. Χειροτονήθηκε διάκονος. Τὰ πράγματα δὲν καλυτέρευαν πολὺ. Τελικὰ ἀναγκάσθηκε νὰ πουλήσῃ δύο σπίτια στὰ Καλάβρυτα γιὰ νὰ σπουδάσῃ. Τὰ χρήματα αὐτὰ τὰ διέθεσε γιὰ τὶς σπουδές του καὶ ὅσα περισσεύσαν τὰ κατέθεσε στὶς τράπεζες («Ἐθνικὴ» καὶ «Ἀθηνῶν»). Μετὰ ἀπὸ ἐπιτυχεῖς σπουδές ἀπεφοίτησε τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Ἡ δράση του στὴν Ἀθήνα.

Στὴ συνέχεια διωρίστηκε σὺν πνευματικὸς καθοδηγητῆς καὶ παράλληλα δάσκαλος τῶν θρησκευτικῶν εἰς τὸ Ἀμαλίειο Ὀρφανοτροφεῖο. Αὐτὸ ἄρχισε νὰ λειτουργεῖ τὸ 1855. Ὁ Νικόδημος ἀνέλαβε ὑπηρεσία τὸ 1859, μετὰ τέσσερα, δηλαδή, ἔτη ἀπὸ τὴν ἱδρυσή του. Τὸ ὄρφανοτροφεῖο ἦταν ἓνα δεῖγμα τῶν φιλανθρώπων αἰσθημάτων τῆς Βασιλισσας Ἀμαλίας ὡς καὶ τῆς κας Μαρίας Ὑψηλάντη, κυρίας ἐπὶ τῶν τιμῶν, συζύγου τοῦ Γεωργίου, ἀδελφοῦ τοῦ γνωστοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης. Τὸ καταστατικὸ τοῦ Ἰδρύματος ἀναφέρει στὸ 14ο ἄρθρο του ὅτι προσορισμὸς εἶχε ἀνὰ μορφὴν κοσμίας καὶ φρονιμῶν παρθένους. Γι' αὐτὸ βάζῃ τῆς ἀνατροφῆς ἦταν ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγή. Κατὰ τὸ 15ο ἄρθρο καὶ τρό-

φιμοὶ διδάσκονται Ἀγίαν Γραφήν, Ἱερὰν Ἱστορίαν, Κατήχησιν καὶ Προσευχάς». Οἱ προσευχῆς ἦσαν ὕμνοι τῆς καθημερινῆς λατρείας. Οἱ μαθήτριες ἔπρεπε ὄχι μόνον νὰ τὶς ἀποστηθίζουσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐμβαθύνουν σ' αὐτὲς ὅσον ἡ ἡλικία τους τὸ ἐπέτρεπε. Τὸ πρῶτο ἔτος λειτούργησε ἡ σχολή, μὲ 20 τροφίμους. Ὅταν ἀνέλαβε ὁ Νικόδημος τὰ ὄρφανὰ ἦσαν 71. Γιὰ τὶς θρησκευτικὲς ἀνάγκες τῶν κοριτσιῶν κτίστηκε καὶ ναός. Δὲν γνωρίζομε ἀν ἡ ἰδέα γιὰ τὴν ἀνέγερση τοῦ Ναοῦ ἦταν τοῦ Νικόδημου, γεγονὸς ὅμως εἶναι, ὅτι ὁ ναὸς ἄρχισε νὰ κτίζεται καὶ τελείωσε μέσα στὸ 1859. Ἐστοίχισε 40.000 δραχμές. Τὸ Σάββατο 21 Νοεμβρίου ποὺ ἡ Ἐκκλησία μας εορτάζει τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, ὅπου «ἡ ὡς τριετίζουσα δάμαλις» παιδίσκη εἰσήρχετο εἰς τὰ ἅγια, μπῆκαν καὶ τὰ μικρὰ κορίτσια μέσα στὸ ναὸ τους. Τὰ ἐγκαίνια ἔκανε ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν μετὰ τὴ βοήθεια καὶ τοῦ Νικόδημου. Ὁ ναὸς ποὺ ὑπάρχει καὶ μέχρι σήμερα τιμᾶται εἰς τὸ ὄνομα τῶν Ταξιάρχων. Τρία χρόνια ἐργάστηκε κοντὰ στὶς νέες, δηλαδή μέχρι τὸ ἔτος 1862. Πρόσφερε πολλὰ καὶ ἐκεῖ. Ὅμως δὲν ἔπρεπε νὰ μείνῃ περισσότερο. Ἐκεῖνα τὰ χρόνια ἐξέσπασαν ταραχές κατὰ τῶν Βασιλέων. Πρωταγωνιστῆς ὁ Παπουλάκος ποὺ μετὰ φλογερὰ κηρύγματα διεκήρυττε ὅτι «Ὁ Κύριος ἔχει ὀργισθῆ κατὰ τῶν μὴ Ὀρθοδόξων Βασιλέων τῆς Χώρας». Ὁ Νικόδημος ἡ ἔπρεπε νὰ λάβῃ θέση ὑπὲρ τῶν Βασιλέων, ἐφ' ὅσον ὑπηρετοῦσε εἰς Βασιλικὸ φιλανθρωπικὸ ἴδρυμα ἡ ἔπρεπε νὰ φύγῃ. Ὁ Παπουλάκος ἦταν Καλαβρυτινὸς συμπατριώτης τοῦ Νικόδημου. Τὸ 1861 πέθανε ὁ Παπουλάκος. Ἀλλὰ μέχρι τὸ 1862 οἱ ταραχές συνεχίζοντο. Ἐξ ἄλλου ἡ φιλορωσικὴ πολιτικὴ εἶχε ἐπηρεάσει τὴν κατάσταση στὴν Ἑλλάδα. Ὁ Νικόδημος ἀπεφάσισε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ Ὀρφανοτροφεῖο. Ἡ πράξη του αὐτὴ συνετέλεσε εἰς τὴν μετέπειτα ἐξέλιξή του. Μὲ πρόταση τῆς Κυβερνήσεως τοποθετεῖται εἰς τὴν νεοϊδρυθεῖσα σχολὴ Ναυτικῶν Δοκίμων. Δυστυχῶς καὶ ἐδῶ τὰ πράγματα δὲν εἶναι εὐκόλα διότι ἡ σχολὴ ἦταν ἀδιοργανωτὴ. Ὑποτυπωδῶς ἄρχισε νὰ λειτουργῇ, τὸ 1846, ἐπάνω στὴν κορβέττα «Λουδοβίκος» μετὰ τὸν τίτλο «Ναυτικὸν Σχολεῖον». Ὁ Νικόδημος ἀνέλαβε ὑπηρεσία τὸ 1862, μετὰ 16 χρόνια ἀπὸ τὴν ἱδρυση, ὅταν ἀναδιοργανώθηκε καὶ λειτουργοῦσε ἐπάνω στὸν ἀτμοδρόμωνα «Ἑλλάς». Μία τριετία ἔμεινε καὶ ἐδῶ, δηλαδή μέχρι τοῦ 1865. Ἡ προσφορά του στὴ σχολὴ θὰ μείνῃ, γενικῶς, ἄγνωστη.

Ἐπισκεφθήκαμε τὴ σχολὴ Δοκίμων ἀλλ' οὔτε ἀρχεῖα τῶν χρόνων ἐκείνων ὑπάρχουν, οὔτε τὰ βιβλία τῆς βιβλιοθήκης μᾶς διεφώτισαν τὴν ἐποχὴ. Τὸ 1867 Δεκεμβρίου 28 ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐκτιμῶσα τὸ μέχρι τότε ἔργο του τὸν περιλαμβάνει στὸ τρίπτυχο τῶν ὑποψηφίων διὰ τὴν κενὴν μητρόπολιν Λευκάδος. Κενὴ ἦτο τότε καὶ ἡ ἐπισκοπὴ τῆς πατρίδος τοῦ Νικόδημου, ἡ Καλαβρυτῶν. Ἀτυχῶς ἐπεκράτησαν οἱ φιλοβασιλικοὶ καὶ δὲν ἐξελέγη οὔτε εἰς τὴν Λευκάδα. Ἡ κενὴ ἐπισκοπὴ Οἰτύλου δόθηκε στὸν συμπατριώτη του Προκόπιον Μελίσσαρόπουλο. Καὶ τὴν ἐπισκοπὴν Τριφυλλίας τὸν ἴδιο χρόνο τὴν πῆρε ὁ συμπατριώτης του Βαρθο-

λομαῖος Σωτηριάδης. Θα παραμείνῃ ἔκτοτε ἐπὶ 15 ἔτη «ἔξω τοῦ νυμφῶνος», χωρὶς νὰ τὸν σκεφθῆ κανεὶς καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ τὸν προωθήσῃ. Τὸ 1868 τοποθετεῖται ὡς «διευθυντής», δηλαδὴ ἡγούμενος εἰς τὴν μονὴν Πεντέλης. Παρέλαβε μίαν μονὴν ἢ ὁποία ἀπὸ τὸ 1821 ἦτο σχεδὸν διαλελυμένη. Τὰ οἰκονομικὰ τῆς εὐρίσκοντο σὲ ἀθλία κατάστασι. "Ανεμος προόδου καὶ προκοπῆς ἄρχισε νὰ φυσᾷ μόλις ἀνέλαβε ὁ Νικόδημος. Τώρα ἀρχίζει «ὁ χρυσοῦς αἰὼν» τῆς μονῆς. Μὲ αὐστηρότητα διοικεῖ καὶ μὲ οἰκονομίες τὴν βοηθεῖ νὰ βρῆ τὸ δρόμο τῆς καὶ νὰ συνεχίσῃ τὸ ὠραῖο ἔργο τῆς. Τὰ ἔτη 1872-1874 διευθύνει ταυτόχρονα δύο μονές. Τὴν μονὴν Πεντέλης καὶ τὴν μονὴν Πετράκη. "Ἐγινε τότε συγχώνευσι τῶν δύο αὐτῶν μονῶν διὰ λόγους οἰκονομικῶν καὶ ἄλλων, μέχρι 18 'Ιουλίου τοῦ 1874. Ὑπογράφει ὡς «προσωρινὸς διευθυντής» τὸ διάστημα αὐτό. Στὴ συνέχεια οἱ μονές ἀπέκτησαν τὴν αὐτοτέλειά τους διὰ νέου Βασιλικῆ Διατάγματος. Εἰς τὴν μονὴν Πεντέλης τὸ διάστημα αὐτὸ ἡ κατάστασις ἦτο δύσκολη. Ἦταν καταχρεωμένη. Ἀπαιτητὲς καὶ ἐκβιαστές τὴν πολιορκοῦσαν γιὰ νὰ ἀρπάξουν τοὺς βοσκοτόπους, τὰ ἀμπέλια καὶ γενικὰ τὴν ἀκίνητη περιουσία τῆς. Ὁ Νικόδημος κατέφυγε στὰ δικαστήρια γιὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν περιουσία τῆς μονῆς. Τὸ 1872 Νοεμβρίου 22 ζήτησε δάνειον 30.000 δραχμῶν, γιὰ ἐπείγοντα χρέη τῆς μονῆς καὶ νέα ἔργα, ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν. Μεταξὺ τῶν ἔργων ἦταν καὶ ἡ ἐπισκευὴ τῆς ὁδοῦ ποῦ ὠδηγοῦσε πρὸς τὸ μοναστήρι. Στὴν προσπάθειαν ἐξυγιάνσεως τῆς μονῆς συνάντησε πολλὰ ἐμπόδια. Τὸν ἐμπόδιζε «τὸ κοσμικὸ πνεῦμα» τῶν ἀρχόντων τῆς ἐποχῆς καὶ μάλιστα τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας καὶ τοῦ Νομάρχου. "Ὅταν τὸ 1873 ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν τοῦ ἐγνώρισεν ὅτι ἐκεῖνας τὰς ἡμέρας θὰ ἀνέβαινε στὴν Πεντέλη ὁ πρέσβυς τῆς Γερμανίας γιὰ νὰ παραθερίσῃ γιὰ εἴκοσι ἡμέρας μέσα στὴ μονὴ καὶ μὲ ἔξοδά τῆς καὶ ζητοῦσε ἀπὸ τὸν Νικόδημον νὰ τὸν περιποιηθῆ, ὁ ἡγούμενος σὲ ἀπαντητικὴ ἐπιστολὴ τῆς 10ης 'Ιουνίου 1873 ἐτόνιζε ὅτι «ἡ μονὴ εὐρίσκεται σὲ ἔλεεινὴν κατάστασιν ἕνεκα τῆς ἐκνόμου ἐπεμβάσεως τοῦ Νομάρχου καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ, εἰς τὰ τῆς διαχειρίσεως τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας, ὅμως θὰ πράξω ὅπως ὅποτε πᾶν τὸ δυνατόν πρὸς περιποίησιν τοῦ κοινῆς Πρέσβεως». Μεγάλον ἦταν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Νικόδημου γιὰ τοὺς πτωχοὺς, ὡς καὶ διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν πτωχῶν νέων. Τὸ 1872 Δεκεμβρίου 9 ἀποφασίζει νὰ προσφέρῃ ἢ μονὴν 100 δραχμῆς τὸ χρόνο γιὰ τὴν μόρφωσιν ἀπόρων παιδιῶν ποῦ φοιτοῦσαν στὴ Σχολὴ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Ὁ Παρνασσός». Ἀκόμη ὁ Μαργέτης Σταμάτιος ἦταν ὑπότροφος τοῦ μοναστηριοῦ καὶ ἔπερνε 35 δραχμῆς τὸ μῆνα γιὰ νὰ σπουδάσῃ. Ἐπίσης τὸ 1874 'Ιουνίου 10 ἡ μονὴ χορήγησε δραχμῆς 240 στὸν Διονύσιον Κορομηλά γιὰ ἔξοδα σπουδῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ Νικολάου. Στις 28 Ἀπριλίου εἶχον δοθῆ δραχμῆς 56 «εἰς ὄφρα τὴν μαθητρίαν». Στις 16 'Ιανουαρίου τοῦ 1874 δραχμῆς 100 «ἐλεημοσύνη» στὴ φτωχὴ οἰκογένειαν τοῦ Ἀναστ. Παπανικολάου. Στις 27 Μαρτίου τοῦ ἴδιου χρόνου δραχμῆς 150 «εἰς διαφόρους πτωχοὺς» κ.ά.

Ἀλλὰ τὸ καλοκαίρι τοῦ 1874 θὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν μονὴν Πεντέλης.

Τὸ ἔργο συνεχίζεται στὴν Τρίπολη.

Μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ φθινοπώρου καὶ γιὰ μιὰ ἐπταετία περίπου θὰ ὑπηρετήσῃ ὁ Νικόδημος, ὡς διευθυντής εἰς τὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν Τριπόλεως. Ἡ ἠθελία του εἰς τὴν Τρίπολιν ὑπῆρξε ἰδιαίτερα αἰσθητὴ. Τὸν ἀγάπησαν πρῶτα οἱ μαθητὲς τοῦ ὕστερα ὁ Ἱεράρχης τῆς περιοχῆς καὶ στὴ συνέχεια ὅλος ὁ λαός. Ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἀπ' αὐτὰ ἠῦρε τρόπον νὰ ἐκδηλωθῆ, ὡς θὰ ἀναφέρωμε, ἀργότερα. Δυστυχῶς οὔτε τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαντινείας εἶχαν στοιχεῖα σχετικὰ διὰ νὰ φωτίσωμεν καὶ αὐτὴν τὴν περίοδον τῆς ζωῆς του. Αὐτὸ τουλάχιστον μᾶς ἔγραψε τὸ 1977 ὁ ἅγιος Μαντινείας. Τὸ διάστημα 1881-82 διετέλεσεν γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Καὶ εἰς τὰς 22 Φεβρουαρίου 1882 σὲ ἡλικίαν 56 ἐτῶν ἐξελέγη ποιμενάρχης τῆς μικρῆς πλὴν ἱστορικῆς μητροπόλεως Θήρας.

Ὁ Ἱεράρχης Νικόδημος.

Ὁ προκατόχος τοῦ Ἱεράρχου Ζαχαρίας Μαθᾶς, Θηραῖος, εἶχε πρὸ πενταετίας ἀποθάνει. Τὸ διάστημα αὐτὸ ἡ ἐπισκοπὴ ἔμεινε χωρὶς Ἱεράρχην. Ἡ κατάστασις τῆς μητροπόλεως ἀπὸ διοικητικῆς πλευρᾶς δὲν ἦτο καθόλου καλὴ. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀντὶ νὰ προβῆ στὴν πληρωσὴ τῆς ἑδρας ἀρκέσθηκε νὰ ὀρίσῃ τριμελῆ ἐπισκοπικὴ ἐπιτροπὴ ἀπὸ τρεῖς ἱερεῖς τοῦ νησιοῦ. Τὰ χρόνια αὐτὰ ἦσαν εὐκαιρία οἱ κακοὶ γιὰ νὰ δράσουν. Κατεπάτησαν κτήματα καὶ ἐσφετερίσθησαν χρήματα τῶν μονῶν. Οἱ ἱερεῖς δὲν ὑπακούουν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν. Ἐκδηλώνονται ταραχῆς ἀπὸ κάποιους πιστοὺς (;). Τὰ ταμεία τῶν μονῶν εἶναι κενά. Τὰ κτήματα τὰ ἐνοικιάζουν ἀσυνείδητοι μισθωτοί. Τὰ κτήρια εἶναι ἐρειπωμένα. Ἡ πνευματικότης ἀπουσιάζει ἀπὸ τὸ νησί. Σκάνδαλα δημιουργοῦν οἱ μοναχοί. Βγαίνουν ἀπὸ τὰ μοναστήρια καὶ ἀσχολοῦνται μὲ ἀργυρολογία, μέθαις καὶ ἀνηθικότητες. Μοναχὲς γυρνοῦν μέσα στοὺς δρόμους. Χρειαστήκε διάστημα ἐνὸς μηνὸς γιὰ νὰ ἀναλάβῃ τὰ νέα καθήκοντά του. Τέλος τὴν 5ην Ἀπριλίου τοῦ 1882 φθάνει εἰς τὴν Θήραν. Θὰ ὑπηρετήσῃ ἐνεργὰ εἴκοσι χρόνια καὶ συνολικὰ εἴκοσιπέντε.

Μετὰ ἀπὸ λίγες μέρες, ἀπὸ τὴν ἐνθρόνισιν, ἔφθασε ἀπὸ τὴν Τρίπολιν ἡ παρακάτω συγχαρητήριος ἐπιστολή. Τὴν ἀναφέρωμε γιὰτὶ ἐνέχει ἰδιαίτην σημασίαν. Τὴν στέλνει ἕνας μαθητὴς τοῦ Νικόδημου. Ταυτόχρονα καὶ στενὰ συνδεδεμένος μὲ τὸν πνευματικὸν πατέρα. Εἶναι ἔμμετρος. Πλήθος παρομοίων ἀνευρίσκομε εἰς ἐπιστημειώσεις βιβλίων τὰς ὁποίας ἀφιέρωναν λόγιον πρὸς ἐτέροισιν λογίοισιν. Νὰ τί ἔγραφε:

Η ΕΠΙΣΚΟΠΗ ΩΛΕΝΗΣ

Μία ἐκ τῶν ἱστορικῶν Ἐπισκοπῶν τοῦ Μορέως, τὴν ὁποῖαν ἐκλήσαν, διὰ μέσου τῶν αἰῶνων, περίσημοι Ἱεράρχαι, ὑπῆρξε καὶ ἡ Ἐπισκοπὴ Ὡλένης.

Ἡ Ἐπισκοπὴ αὕτη, κειμένη εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἡλείας — μὴ ἔχουσα σχέσιν τινὰ μὲ τὸν Ὡλενὸν τῆς Ἀχαΐας — εἶναι ἐκ τῶν παλαιότερων καὶ ἱστορικότερων ἐν Πελοποννήσῳ, καλουμένη ἀρχικῶς μὲν Ἐπισκοπὴ «Βολαίνης», εἶτα δὲ καὶ ἐν συνεχείᾳ Ἐπισκοπὴ «Ὡλένης»¹.

Εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ σημαίνουσαν αὐτὴν Ἐπισκοπὴν, δὲν ὑπήγετο μόνον ἡ σημερινὴ περιοχὴ τοῦ τέως Δήμου Ὡλένης, ὡς δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ, ἀλλὰ ὀλόκληρος ἡ περιφέρεια τῆς Ἐπαρχίας Ἡλείας, ἀλλὰ περιελάμβανε ἐπὶ πλέον καὶ τινὰ χωρία ἐκ τοῦ τέως Δήμου Ψωφίδος — Καλαβρυτῶν καὶ ἐκ τοῦ τέως Δήμου Σκιλλουντίας — Ὀλυμπίας².

Ἡ Ἐπισκοπὴ Ὡλένης ἀπετέλεσεν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπαρχίαν διάδοχον τῆς ἀρχαίας Ἐπισκοπῆς Ἡλείας. Ἡ διαδοχὴ αὕτη συνετελέσθη κατὰ τὸν Η' αἰῶνα, ἐξ αἰτίας διαφόρων τότε γεγονότων, κυρίως ὁμως ἐκ τῆς ληστρικῆς ἐξαπλώσεως τῶν Σλαβῶν εἰς τὸν χῶρον τῆς πεδινῆς Ἡλείας καὶ λόγω τῆς διαδόσεως εἰς αὐτὸν θανατηφόρου λοιμικῆς νόσου³. Οὕτω, ἐκκλησιαστικὸν κέντρον τῆς Ἐπαρχίας Ἡλείας κατέστη τὸ πόλισμα Ὡλενα, κείμενον ἐπὶ λόφου ὑψηλοῦ καὶ ἀσφαλούς, ὅπερ καὶ σήμερον ὑφίσταται εἰς

τὴν ἰδίαν περίπου θέσιν, ἀπέχοντος ἐκ τῆς πόλεως τοῦ Πύργου περὶ τὰ 16 χιλιόμετρα. Εὐνόητον εἶναι ὅτι ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πόλισματος τούτου, ἔλαβε καὶ ἡ ἐκεῖ ἐδρεύουσα Ἐπισκοπὴ τὴν ὀνομασίαν «Ὡλένης».

Μνεία περὶ τῆς Ὡλενας ἢ Ὡλένης, ὡς πόλισματος ἐν Ἡλείᾳ, γίνεται διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν ἐν ἔτει 604 γενομένην περιγραφὴν τοῦ Ἀνατολικοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Κυπρίου. Πότε ἀκριβῶς τὸ πόλισμα τούτο ἀπέβη μόνιμος ἔδρα τῆς ὁμωνύμου Ἐπισκοπῆς, δὲν εἶναι ἱστορικῶς ἐξηκριβωμένον. Γεγονὸς πάντως εἶναι ὅτι, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ι' αἰῶνος ὑφίσταται Ἐπισκοπὴ «Βολαίνης» ἢ «Ὡλένης» ὡς κατάλληλῃς ἐκκλησιαστικῆς διοργανώσεως τῆς περιφέρειας τῆς Ἡλείας, γενομένη ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας, τῶν ὁποίων ἡ κυριαρχία εἶχεν ἤδη ἀποκατασταθεῖ ἐν Ἡλείᾳ ἀπὸ τοῦ Θ' αἰῶνος.

Ἡ Ἐπισκοπὴ Ὡλένης, ἀρχῆθεν καὶ ἐν συνεχείᾳ, καθ' ὅλον τὸν μακράκιον βίον τῆς, ὑπήγετο διοικητικῶς εἰς τὴν Μητρόπολιν τῶν Παλαιῶν Πατρῶν. Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Λέοντος Στ' τοῦ Σοφοῦ (886-912) καὶ τοῦ Πατριάρχου Νικολάου τοῦ Μυστικοῦ (901-907) συνταχθεῖσαν «ὑποτύπωσιν» τῆς τάξεως τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἡ Ἐπισκοπὴ «Βολαίνης» ὑπήγετο ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Π. Πατρῶν ὑπὸ τετάρτην (δ') σειράν, ὁμοῦ μετὰ τῶν Ἐπισκοπῶν Λακεδαιμονίας, Μεθώνης καὶ Κορώνης⁴.

Κατὰ τὸ «τακτικόν» τοῦ Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου (914-959) καταρ-

1. Κων/νου Ν. Ἡλιοπούλου: «Τὸ Τοπωνυμικὸν τῆς Ἡλείας», ἐν Ἀθήναις 1948, σελ. 162.

2. Γεωργίου Ἀρ. Χρυσανθοπούλου: «Ἡ Ἡλεία ἐπὶ Τουρκοκρατίας», ἐν Ἀθήναις 1950, σελ. 140.

3. Ἀγνῆς Βασιλικοπούλου—Ἰωαννίδου: «Ἡ Ἐπισκοπὴ Ὡλένης-Βολαίνης κατὰ τὴν Βυζαντινὴν περιόδον», εἰς «Πρακτικὰ Α' Συνεδρίου Ἡλειακῶν Σπουδῶν», ἐν Ἀθήναις 1980, σελ. 250.

4. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου: «Αἱ Ἐπαρχίαι τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως», Ἀθήναις 1923, σελ. 7 καὶ Ράλλη-Ποτλῆ «Σύνταγμα Θεῶν καὶ Ἱερῶν Κανόνων» τόμος Ε', σελ. 482.

«Πόθος ἦτο τῆς ψυχῆς μου ἀρχιθύτης νὰ γενῆς ὀπαδὸς τῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ ν' ἀναφανῆς. Μαθουσάλια τὰ ἔτη εἶχόμαί σοι ἐπὶ γῆς, πόλας τῆς Ἐδέμ ν' ἀνοίξης εἰς τοὺς Θήρας γηγενεῖς. Κἂν μακρὰν ἡμῶν θὰ εἶσαι αἱ εὐχαὶ σου πρὸς ἡμᾶς ἔστωσαν ἡμῖν ἀπλέτως πέμπουσιν ἡμῖν τιμάς».

Ὁ πνευματικὸς ὑμῶν υἱὸς καὶ μαθητῆς
Τρίπολις 5/4/1882 (Ἐπογραφὴ δυσανάγνωστος)

Οἱ πρώτες μέρες τῆς παραμονῆς του στὴ Θήρα πολὺ σκληρές. Σ' αὐτὸ τὸ ἐκρηξιγενὲς καὶ ἡφαιστειογενὲς καὶ σεισμόπληκτο νησί οἱ ἄνθρωποι ἔχουν πάθει κάτι ἀπὸ τὸ περιβάλλον. Ὁ ξένος δύσκολα προσαρμό-

ζεταί. Μερικὰ ἐκκλησιαστικὰ προβλήματα ἀναφέραμε προηγουμένως. Ἀλλὰ τὸν ἀπασχολεῖ καὶ κάτι ἄλλο. Τὸ θέμα τῆς κατοικίας.

Μέχρι τοῦ ἔτους 1859, ἐπὶ μητροπολίτου Θήρας Ἱεροθέου Βενετσάνου, ὑπῆρχε μία ἐπισκοπικὴ κατοικία, μακρὰ ἀπὸ τῆ σημερινῆ πρωτεύουσα στὸ χωριὸ Πύργος. Ἡ περιοχὴ ποὺ βρισκόταν ἢ οἰκία μέχρι σήμερα ὀνομάζεται «Κονάκι».

(Συνεχίζεται)

ΘΕΟΦΙΛΟΣ Ν. ΚΟΥΛΟΥΡΙΩΤΗΣ

Β. Γυμνασιάρχης - Θεολόγος

τισθὲν κατὰ τὸ ἔτος 940, ἡ 'Επισκοπὴ «Βολαιίνης» ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάγεται ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Π. Πατρῶν μετὰ τὴν αὐτὴν τετάρτην (δ') σειρὰν ὁμοῦ μετὰ τῶν 'Επισκοπῶν Λακεδαιμονίας, Μεθώνης, Κορώνης καὶ "Ελους⁵.

'Ὡς σημειοῦται εἰς μεταγενέστερα «τακτικά» τοῦ Γ' καὶ ΙΒ' αἰῶνος, ἦτοι τῶν Αὐτοκρατόρων 'Ιωάννου Τσιμισκῆ (972-976), 'Αλεξίου Α' Κομνηνοῦ (1081-1118), Μανουὴλ Κομνηνοῦ (1143-1180) καὶ 'Ισαακίου Β' 'Αγγέλου (1185-1195), ἡ 'Επισκοπὴ «'Ωλένης» εἶχεν ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Παλαιῶν Πατρῶν τὴν πέμπτην (ε') θέσιν ἐν σχέσει μετὰ τῶν εἰς αὐτὸν ὑπαγομένων 'Επισκοπῶν Λακεδαιμόνος, Μεθώνης, Κορώνης καὶ "Ελους⁶.

'Υπὸ τὴν αὐτὴν σειρὰν ὑπήγετο ἡ 'Επισκοπὴ 'Ωλένης εἰς τὴν Μητρόπολιν Π. Πατρῶν, μετὰ τῶν 'Επισκοπῶν Μεθώνης, Κορώνης "Ελους καὶ 'Αμυκλῶν καὶ κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ «τακτικόν» τοῦ Αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Η' (1251-1282)⁷.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Φραγκοκρατίας ἐν 'Ελλάδι (1205-1428), τὸ ἐκκλησιαστικὸν κέντρον τῆς 'Ηλείας μετετέθη ἐξ "Ωλενας εἰς ἕτερον πόλισμα, τὴν Ἀνδραβίδαν. Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν ἐσυνεχίσθη ὁ βίος, τρόπον τινά, τῆς 'Επισκοπῆς 'Ωλένης, ὑπὸ τὸν ἴδιον μὲν παραδοσιακὸν τίτλον «'Επισκοπὴ 'Ωλένης», ἀλλ' ὑπὸ 'Επισκόπους Λατίνους. Οὕτω, κατὰ τὴν μεγαλύτεραν διάρκειαν τοῦ ΙΓ' καὶ ΙΔ' αἰῶνος, οἱ 'Επίσκοποι 'Ωλένης ἦσαν Λατῖνοι καὶ οὗτοι πάλιν μετὰ τῶν Λατίνων 'Επισκόπων Μεθώνης, Κορώνης, Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, ὑπήγοντο ὑπὸ τὸν ὠσαύτως Λατῖνον Ἀρχιεπίσκοπον Πατρῶν⁸.

Γνωστοὶ Λατῖνοι 'Επίσκοποι 'Ωλένης, ὅπως μνημονεύει αὐτοὺς ὁ Λεκιένος εἰς τὴν «Χριστιανικὴν Ἀνατολήν» του (τόμος 3ος, σελ. 1041), εἶναι οἱ: Γουλιέλμος (1250), Νικόλαος (ἀγνώστου χρονολογίας), 'Ιωάννης (1334), Πέτρος (1391), Θεόδωρος (1421) καὶ τινες ἄλλοι ἀνώνυμοι⁹.

5. Θεοκλήτου Φιλιππαίου, Μητροπολίτου Μαντινείας: «Τὰ «Τακτικά» καὶ ἡ 'Εκκλησία Πελοποννήσου», εἰς «Πρακτικά Α' Συνεδρίου Ἀρχαιδικῶν Σπουδῶν», Ἀθῆναι 1977, σελ. 187.

6. Γερασίου Κονιδάρη: «'Εκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος» τόμος Β', ἔκδοσις β', ἐν Ἀθῆναις 1970, σελ. 108-109.

7. Γερασίου Κονιδάρη: ἔνθα ἄνωτέρω, σελ. 109.

8. Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου: «'Εκκλησιαστικὴ Ἱστορία Κορινθίας», τόμος Α' Ἀθῆναι 1973, σελ. 177.

9. Ντίνου Ψυχογιῶ: «'Η ἄγνωστη 'Ηλεία - 'Η "Ωλενα» εἰς περιοδικόν του «'Ηλεκτά» ἀρ. τεύχ. κγ' Ἀπριλίου 1977, σελ. 712.

«Ὅταν ἀργότερον, μετὰ τὸ ἔτος 1350, ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἐν 'Ηλείᾳ Φραγκικοῦ Πριγκηπάτου μετεφέρθη κατ' ἀρχὴν μὲν εἰς τὴν Γλαρέντζαν καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ Χλεμούτσι, ἐκεῖ μοιραῖα μετεφέρθη καὶ ἡ ἔδρα τοῦ Φράγκου 'Επισκόπου 'Ωλένης, πού παρὰ τὰς μεταθέσεις αὐτάς, διετήρησε καὶ τὸν παραδοσιακὸν τίτλον «'Ωλένης».

'Απὸ τῆς καταργήσεως τῆς Φραγκικῆς 'Επισκοπῆς 'Ωλένης, διὰ τῆς ἀνακαταλήψεως τοῦ Μορέως ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν, κατὰ τὸ ἔτος 1432, ἡ ἔδρα τῆς 'Επισκοπῆς αὐτῆς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν "Ωλενα, τὸ κάστρον τῆς ὁποίας μέχρι τοῦ ἔτους 1470 εὐρίσκειτο ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν Ἑνετῶν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν, ὡς καὶ πρότερον, ἡ 'Επισκοπὴ 'Ωλένης ὑπήχθη ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Π. Πατρῶν, ὁμοῦ μετὰ τῆς Ἀχαϊκῆς 'Επισκοπῆς Κερνίτισης. Ὑπ' αὐτὸν παρέμεινε μέχρι τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος, ἦτοι ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ 'Επισκοπὴ κατεπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ πλεῖστοι τῶν κατοίκων τῆς ἐξεπατρίσθησαν εἰς τὰς γύρω τῆς 'Ηλείας περιοχὰς καὶ ἰδίως εἰς τὴν νῆσον Ζάκυνθον.

Κατὰ τὴν ἐπακολουθήσαντα περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας, ἡ ἔδρα τῆς 'Επισκοπῆς 'Ωλένης μετεφέρθη καὶ παρέμεινε εἰς τὴν Γαστούνην, πρωτεύουσαν τότε τοῦ Πριγκηπάτου τῆς Ἀχαΐας, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπήγετο ἡ 'Ηλεία καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἤδρευον ἀργότερον (1685) Φράγκοι 'Επίσκοποι, μετὰ τὴν κατὰ τὸ ἔτος αὐτό, κατάληψιν τοῦ Μορέως ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν¹⁰.

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' αἰῶνος καὶ ἰδίως μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ Ὀρλωφικοῦ κινήματος ἐν Πελοποννήσῳ (1770), ἡ ἔδρα τῆς 'Επισκοπῆς 'Ωλένης μετεφέρθη καὶ παρέμεινε πλέον εἰς τὸν Πύργον.

'Απὸ τὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, ἡ 'Επισκοπὴ 'Ωλένης προήχθη εἰς Μητρόπολιν καὶ ἀπετέλεσεν μίαν ἐκ τῶν ὀκτῶ τότε Μητροπόλεων τῆς Πελοποννήσου. Ὡς Μητρόπολις διετηρήθη μέχρι τοῦ ἔτους 1833, ὁπότε διὰ Διατάγματος ὠνομάσθη «'Επισκοπὴ» καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «'Ηλείας». Οὕτω, ἡ φυσικὴ συνέχεια τῆς 'Επισκοπῆς 'Ωλένης ὑπῆρξεν ἡ σήμερον ὀφισταμένη 'Επισκοπὴ κατ' ἀρχὴν, καὶ εἶτα Μητρόπολις 'Ηλείας, ἥτις διὰ λόγους ἱστορικοὺς ἐπίσημως ἀποκαλεῖται Μητρόπολις «'Ηλείας καὶ 'Ωλένης»¹¹.

'Η ἱστορία τῆς 'Επισκοπῆς 'Ωλένης ἔληξε μετὰ τὸν μαρτυρικὸν ἐν Τριπύλῃ θάνατον, κατὰ Σεπτέμβριον 1821, τοῦ τελευταίου 'Επισκόπου αὐτῆς Φιλαρέτου καὶ τὴν ἀκολουθήσαντα ὑπερδρακετιῆ, κατὰ τοὺς ἐπαναστατικοὺς χρόνους, τοποτηρηθεῖαν τοῦ

10. Γεωργίου Παπανδρέου: «'Η 'Ηλεία διὰ μέσου τῶν αἰῶνων», ἐν Ἀθῆναις 1924, σελ. 183.

11. Βασιλείου Ἀτέση Μητροπολίτου πρ. Δήμου: «'Επισκοπικὴ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», τόμ. Α', Ἀθῆναι 1948, σελ. 207-208.

Ἀρχιερέως Κυρίλλου Βογάσαρη (1821-1833), ἀναδειχθέντος μετὰ ταῦτα Μητροπολίτου Ἀργους καὶ Ναυπλίας¹².

Ἐν συνεχείᾳ ἡ Ἐπισκοπὴ Ἡλείας συνεχωνεύθη μὲ τὴν τῆς Ἀχαΐας, ὑπὸ τὸν τίτλον «Πατρῶν καὶ Ἡλείας» καὶ διετηρήθη ὑπὸ τὴν μορφήν αὐτὴν μέχρι τοῦ ἔτους 1899, ὅποτε διὰ τοῦ ΒΧΔ' νόμου τοῦ ἔτους 1900 ἀπετέλεσε καὶ πάλιν αὐτοτελῆ ἐκκλησιαστικὴν ἐπαρχίαν ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Ἐπισκοπὴ Ἡλείας καὶ Ὠλένης καὶ ἀργότερον (1923) Μητρόπολις Ἡλείας καὶ Ὠλένης, μὲ ἔδραν πάντοτε καὶ μέχρι σήμερον τὴν πόλιν τοῦ Πύργου¹³.

Γνωστοὶ μέχρι σήμερον Ἐπίσκοποι, ἀρχιερατεύσαντες εἰς τὴν ἱστορικὴν Ἐπισκοπὴν Ὠλένης, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἔχει ἀποκαλύψει ἐξ ἐγγράφων καὶ ἄλλων ἐνθυμήσεων κ.λπ. ἡ ἱστορικὴ ἔρευνα, εἶναι οἱ:

Σισώης, ὅστις ἀπαντᾶται ὑπογράφων Συνοδικὴν ἀπόφασιν ἐν ἔτει 1564¹⁴.

Θεόδουλος, γνωστὸς ὡς Μαραθοπολίτης. Τὸ ὄνομά του προκύπτει ἐξ ἐπιγραφῆς τῆς ἐν τῷ τέως Δήμῳ Λαμπεΐας Ἱ. Μονῆς Πορετσοῦ¹⁵.

Θεοφάνης, μαρτυρούμενος ἐξ ἀφιερώσεως ἱερῶν ἀμφίων του εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Σκαφιδιάς Ἡλείας, ἐν ἔτει 1617¹⁶.

Συμεών, πρῶτος ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτὸ Ἀρχιερεὺς Ὠλένης. Φαίνεται ὑπογράφων ὡς Συνοδικὸς ἐν ἔτει 1646 Πατριαρχικὸν Σιγίλλιον τοῦ Πατριάρχου Ἰωαννικίου¹⁷.

Σαμουήλ. Ἀπαντᾶται ὡς Ἐπίσκοπος Ὠλένης εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 192 Κώδικα τῆς Ἱ. Μονῆς Μ. Σπηλαίου Καλαβρύτων. Ἐν ἔτει 1671 ἀπαντᾶται ὡς Μητροπολίτης Π. Πατρῶν¹⁸.

Ἰωαννίκιος Νεῖρος ἐκ Σωποτοῦ Καλαβρύτων. Τὸ ὄνομά του προκύπτει ἐξ ἐπιγραφῆς εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Παναγίας «Καθολικῆς» Γαστούνης ὑπὸ χρονολογίαν 30 Μαΐου 1702. Ἀπεβίωσεν ἐν Γαστούνη κατὰ τὸ ἔτος 1706¹⁹.

Ἀνθιμος ἐκ Σωποτοῦ Καλαβρύτων καὶ οὗτος καταγόμενος καὶ ἀνεψιὸς ἐξ ἀδελφοῦ τοῦ προηγουμένου. Διεδέχθη τὸν θρόνον του ἀπὸ τοῦ ἔτους 1706, προσελθὼν ἐκ τῆς Ἐπισκοπῆς Ἡλιουπόλεως²⁰.

Ἀθανάσιος. Μνημονεύεται ἐν ἔτει 1732 ὡς πρῶτην Ὠλένης²¹.

Γρηγόριος. Ἀπαντᾶται ὑπογράφων Ἀπανταχοῦσαν τοῦ Π. Πατρῶν Δανιήλ, ὑπὸ χρονολογίαν 4 Φεβρουαρίου 1723, ἀναφερομένην εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Ὀμπλοῦ παρὰ τὰς Πάτρας²².

Ζαχαρίας. Ὑπογράφεται ὡς πρῶτην Ὠλένης εἰς Ἰπόμνημα ἐκλογῆς τοῦ Ἀχριδῶν Ἀνανίου ἐν ἔτει 1727²³.

Ἰωσήφ. Πρῶτος Ἀρχιερεὺς Ὠλένης ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτό²⁴. Τὸ ὄνομά του προκύπτει ἐξ ἀφιερωτικῆς ἐνθυμήσεως ἀρχιερατικῶν του ἀμφίων εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Σκαφιδιάς Ἡλείας, ὑπὸ χρονολογίαν 1748²⁵, καὶ ἐξ ἐπιγραφῆς τῆς Ἱ. Μονῆς Κάτω

12. Βασιλείου Ἀτέση Μητροπολίτου πρ. Ἀθήνων: «Κυρίλλος Βογάσαρης, Τοποτηρητῆς Ὠλένης», εἰς «Ἀρχεῖον Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου» ἔτους 1956, ἀρ. τεύχ. Α', σελ. 11.

13. Μητροπολίτου Κίτρους Βαρνάβας: «Καταστατικὴ Νομοθεσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἐν Ἀθήναις 1967, σελ. 88, 93, 120 καὶ 124 καὶ Τάσου Ἀθαν. Γριτσοπούλου: «Ἡλείας Μητρόπολις» εἰς «Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια», τόμος 6ος, Ἀθήναι 1965, σελ. 16-19.

14. Βασιλείου Ἀτέση Μητροπολίτου πρ. Ἀθήνων: «Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι Ἐκκλησίας Ἑλλάδος», ἐν Ἀθήναις 1975, σελ. 69.

15. Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου: «Τὸ ἀγιογραφικὸν ἔργον τῶν Μόσχων εἰς τὰ μνημεῖα τοῦ Πορετσοῦ», εἰς «Πρακτικὰ Ἀ' Συνεδρίου Ἡλειακῶν Σπουδῶν», ἐν Ἀθήναις 1980, σελ. 280.

16. Παναγιώτου Παπαδημητρίου κ.λπ. «Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Σκαφιδιάς Ἡλείας», Πύργος 1970, σελ. 86.

17. Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ: «Συμβολὴ εἰς τοὺς Πατριαρχικοὺς Καταλόγους», Κων/πολις, σελ. 260.

18. Νίκου Α. Βέη: «Κατάλογος Κωδίκων τῆς Μονῆς Μ. Σπηλαίου», τόμος Β' 1957, σελ. 14 καὶ Ντίνου Δ. Ψυχολοῦ: «Ὁ Κώδικας τῆς Παναγίας Λεχαινίτισσας», Πάτραι 1950, σελ. 63.

19. Θ. Φωτοπούλου: «Ἱστορία τῆς Ἀροανείας», Ἀθήναι 1969, σελ. 14 καὶ Γεωργίου Παπανδρέου: «Ἡ Ἡλεία διὰ μέσου τῶν αἰώνων», ἐν Ἀθήναις 1924, σελ. 201.

20. Μητροπολίτου Ἡλείας Ἀντωνίου: «Ἡ Ἐπισκοπὴ Ἡλείας διὰ τῶν αἰώνων», Ἀθήναι 1928, σελ. 12.

21. Μητροπολίτου Ἡλείας Ἀντωνίου: ἔνθα ἀνωτέρω, σελ. 13.

22. Λίνου Πολίτη: «Ἡ μονὴ Ὀμπλοῦ κοντὰ τὴν Πάτρα», εἰς «Πελοποννησιακὰ» τόμος Α', Ἀθήναι 1956, σελ. 247.

23. Ἰεζεκιήλ Βελανιδιώτου: «Ἔργα καὶ Ἡμέραι», τόμος Α', ἐν Βόλῳ 1947, σελ. 415.

24. Θ. Φωτοπούλου: «Χειρόγραφα Μοναστηρίων τῆς Ἡλείας», Ἀθήναι 1973, σελ. 102.

25. Παναγιώτου Παπαδημητρίου «Ἡ Ἱ. Μονὴ Σκαφιδιάς Ἡλείας», Πύργος 1970, σελ. 102.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Παραθεωρούνται ή αγνοούνται.

Συμφώνως πρὸς τὸ δίχρωμον τριπίτυχον, πλεο ἐξ-
εδόθη ὑπὸ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς 'Ι. Συνόδου μὲ
τὸν τίτλον «Ἀπὸ τὸ κοινωνικὸ καὶ φιλανθρωπικὸ ἔργο
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», αὕτη συντηρεῖ σήμε-
ρον 88 Οἰκοτροφεῖα, 19 Ὀρφανοτροφεία, 58 Γηρο-
κομεία, 26 Κατασκηνώσεις, 4 Νοσοκομεία καὶ 182
ἄλλα Ἰδρύματα (Ἄσυλα Ἀνιάτων, Πνευματικὰ Κέν-

τρα, Παιδικὸς Σταθμὸς, Ἰδρύματα Μαθητικῶν καὶ
Φοιτητικῶν Ὑποτροφιῶν, Προικοδομήσεων, Συμπα-
ρασιάσεως Ἀσθενῶν καὶ Φυλακισμένων, Ἀποστολῆς
Καρδιοπαθῶν εἰς τὸ Ἐξωτερικόν, Ἐπαγγελματικὰς
Σχολὰς, Ἐκκλησιαστικὰ Λύκεια, Σχολὰς Βυζαντινῆς
Μουσικῆς καὶ Ἀγιογραφίας, Βιβλιοθήκας, Μουσεῖα
κ.τ.λ.). Ὡσαύτως ὑπὸ τὰς εὐλογίας καὶ τὴν σκέπη
τῆς Ἐκκλησίας λειτουργοῦν πολλὰ ὁμάδες ἐλευθέρως
διαδιδόντων ὑπερηλίκων, παιδικὰ καὶ βυζαντινὰ χο-

Δίβρης (Λαμπείας) ὑπὸ χρονολογίαν 10 Ὀκτω-
βρίου 1746²⁶.

Ἰάκωβος. Ἀπαντᾶται κατὰ τὸ ἔτος 1761²⁷.

Θεοδόσιος. Μαρτυρεῖται ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Ὠ-
λένης εἰς τὸν Κώδικα τοῦ ἐν Λιβερτζίου Καλα-
βρύτων 'Ι. Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου ὑπὸ χρονο-
λογίαν 9 Ὀκτωβρίου 1768²⁸.

Ἰάκωβος Ἀρμόγκαβλης, μετατεθείς εἰς τὴν Μη-
τρόπολιν Ἀργους²⁹. Ἐπὶ ἀρχιερατείας του ἡ
ἔδρα τῆς Ἐπισκοπῆς Ὠλένης εὕρισκετο εἰς
Πύργον ἔνθα καὶ ἀπεβίωσεν ἐν ἔτει 1800, τα-
φεὶς παρὰ τὸν Μητροπολιτικὸν 'Ι. Ναὸν τοῦ
Ἀγίου Νικολάου τῆς πόλεως αὐτῆς³⁰.

Φιλάρετος. Εἶναι ὁ τελευταῖος Ἐπίσκοπος Ὠ-
λένης, ἀρχιερατεύσας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1804 μέχρι
τὸν Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 1821 ὁπότε καὶ ἀπε-
βίωσεν μαρτυρικῶς ἐν Τριπόλει μετ' ἄλλων Ἀρ-
χιερέων καὶ προκρίτων, ἔνθα εἶχον φυλακισθεῖ
ὑπὸ τῶν Τούρκων³¹.

26. Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου: «Χριστιανικὴ καὶ Ἐπιγραφὰ Πελοποννήσου», εἰς «Πρακτικὰ Ἀ' Διεθνoῦς Συνεδρίου Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν», ἐν Ἀθήναις 1976-1978, σελ. 296.

27. Κων/νου Σάθα: «Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη», τόμ. Γ', σελ. ρδ'.

28. Περικλῆ Δουδούμη: «Ἱστορία Λιβερτζίου» 1941, σελ. 46.

29. Βασιλείου Μυστακίδου: «Ἐπισκοπικὸι Κατάλογοι», σελ. 163.

30. Ντίνου Δ. Ψυχογιοῦ: «Ἐνθυμήματα καὶ Σημειώσεις ἀπὸ Κώδικας καὶ Βιβλία τῶν Μοναστηρίων τῆς Ἡλείας», εἰς περιοδικὸν «Ἡλεικά» ἀρ. τεύχ. ιζ' (1959), σελ. 513.

31. Ἰωσήφ Ζαφειροπούλου: «Οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ προύχοντες ἐντὸς τῆς ἐν Τριπόλει Φυλακῆς», ἐν Ἀθήναις 1890, σελ. 8 καὶ ἐπόμενα, καὶ Μητροπολίτου Ἡλείας Ἀθανασίου: «Μορφῆς καὶ σκηνῆς ἀπὸ τὸν Ἀγῶνα τοῦ 1821», Πύργος 1971, σελ. 35.

Διάδοχοι τούτου Ἀρχιερεῖς εἰς τὰ ἐπόμενα ἔτη καὶ ἐν συνεχείᾳ μέχρι σήμερον, ὑπῆρξαν οἱ:

Ἰωνᾶς Κωνσταντινίδης ὁ ἀπὸ Δαμαλῶν καὶ Πε-
διάδος (1834-1840) παραιτηθείς.

Μελέτιος ὁ ἀπὸ Μετρῶν (1834-1840) ὡς Ἀχαῖας
(Πατρῶν καὶ Ἡλείας).

Γρηγόριος Δενδρινὸς ὁ ἀπὸ Αἰγίου (1842-1852).

Μισαήλ Ἀποστολίδης (1852-1861) ἐκλεγείς μετὰ
ταῦτα Μητροπολίτης Ἀθηνῶν.

Κύριλλος Χαιρωνίδης (1866-1874).

Ἀβέρκιος Λαμπίρης (1874-1878).

Νικηφόρος Καλογεράς (1883-1885).

Δαμασκηνὸς Χριστόπουλος (1886-1892).

Ἰερόθεος Μητρόπουλος (1892-1903) ἐπὶ Ἀρ-
χιερατείας τοῦ ὁποίου ἀπεσπάσθη ἡ Ἐπαρχία
Ἡλείας ἐκ τῆς τῶν Πατρῶν καὶ ἀπετέλεσεν ἰδίαν
Ἐπισκοπικὴν περιφέρειαν (1900), μετ' Ἐπισκό-
πους Ἡλείας τούς:

Δαμασκηνὸν Σπηλιωτόπουλον (1901-1917).

Ἀντώνιον Πολίτην (1922-1945).

Γερμανὸν Γκούμαν (1945-1968) τὸν ἀπὸ Ναυ-
πακτίας.

Ἀθανάσιον Βασιλόπουλον (1968-1981) ἀπο-
θανόντα καὶ

Γερμανὸν Παρασκευόπουλον, ἀρχιερατεύοντα
ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1981 θεοφιλῶς τὴν Ἐκκλη-
σίαν τῆς 'Ι. Μητροπόλεως Ἡλείας καὶ Ὠλέ-
νης³².

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΒΟΡΒΙΛΑΣ

Ἀγρονόμος

32. Βασιλείου Ἀτέση Μητροπολίτου πρ.
Δήμου: «Ἐπισκοπικὸι Κατάλογοι Ἐκκλησίας Ἑλλά-
δος», ἐν Ἀθήναις 1975, σελ. 71 καὶ 225.

ρωδία, δοχῆστραι, θεατρικά τμήματα και «μανδολινατές».

Πᾶσαι αἱ ἐκδηλώσεις αὐται τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνικῆς διακονίας, — αἰτινες ἀποδεικνύουν, ὅτι ἡ ἀνακαινιστικὴ δρᾶσις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι διαρκῶς ἀνιούσα—, δυστυχῶς παραθεωροῦνται ἢ ἀγνοοῦνται ὑπὸ τινῶν ἐκ τῶν περὶ τὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα ἀσχολουμένων δημοσιογράφων, οἱ ὁποῖοι περιορίζουν τὸ ἐνδιαφέρον των εἰς τὸ νὰ διατυπώνουν ἐλλείψεις ἢ σφάλματα και νὰ σκηνοθετοῦν «σκάνδαλα».

Νέον Ἐκκλησιαστικὸν Νοσηλευτικὸν

Ἰδρυμα.

Εἰς τὰ ἐν τῇ προηγουμένη παρατηρήσει μνημονευθέντα Ἐκκλησιαστικά Ἰδρύματα προσετέθη ἐσχάτως και τὸ ἐν Ὑδρα Ἐκκλησιαστικὸν Νοσηλευτικὸν Ἰδρυμα («Παναγία ἢ Φανερωμένη», τοῦ ὁποῖου τὰ ἐγκαινία ἐγένοντο τὴν 12ην Ἰουνίου).

Τὸ Νοσοκομεῖον τοῦτο, ὅπερ ἀνηγέρθη και ἐξωπλίσθη ὑπὸ τὴν προσωπικὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ὑδρας, Σπεισῶν και Αἰγίνης κ. Γεωργίου και διὰ τῶν δωρεῶν τοῦ ζεύγους τῶν Ὑδραίων Ἀθανασίου και Βέσας Κουλούρα, περιλαμβάνει μικροβιολογικόν, ἀκτινοδιαγνωστικόν, χειρουργικὸν και μαιευτικὸν τμήμα, διαθέτει τελειότατα ἡλεκτρονικά και αὐτόματα μηχανήματα, καλῶς ὀργανωμένα ἐξωτερικὰ ἰατρεία και ἀριστα ἐξωπλισμένον Σταθμὸν Πρώτων Βοηθειῶν.

Διὰ τῆς λειτουργίας τοῦ νέου αὐτοῦ Νοσοκομείου καλύπτονται αἱ ἀνάγκαι οὐ μόνον τῆς Ὑδρας, ἀλλὰ και τῶν πέριξ περιοχῶν, αἰτινες ἐστρεφόντο μέχρι τοῦδε τοιοῦτου Ἰδρύματος, και προστίθεται εἰς ἀκόμη πολῦτιμος κρίκος εἰς τὴν χοροσὴν ἄλυσον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κοινωνικῶν Ἰδρυμάτων, τὰ ὁποῖα ἀθροῦσως συνεχίζουσι τὴν διακονικὴν παράδοσιν τῆς ἀρχαίας και αἰῆς θυζαντινῆς Ἐκκλησίας.

Ἐῦγλωττα κορινθιακὰ ἔγγραφα.

Ἐν τῇ σειρά τῶν ἐκδόσεων «Πνοή» τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κορίνθου, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Παντελεήμων εἶχε τὴν ὠραίαν και ἀξιότιμον πρωτοβουλίαν νὰ ἐκδόσῃ προσφάτως βιβλίον ἐκ 230 σελίδων ὑπὸ τὸν τίτλον «Κορινθιακὰ ἔγγραφα ἑλληνικά και τουρκικά» (Κόρινθος 1983).

Τὸ βιβλίον τοῦτο παρουσιάζει ἀποτεθησανοισμένα ἐν τῷ Ἐκκλησιαστικῷ Μουσείῳ Κορίνθου ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα εἶτε εὐρέθησαν πρὸ ἐτῶν ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου ἐν τῷ Ὑπογείῳ τοῦ Οἰκῆματος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κορίνθου, εἶτε παρεχωρήθησαν ὑπὸ τῆς ἱστορικῆς κορινθιακῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγ. Γεωργίου Φανεροῦ (Φονηᾶ).

Τόσον τὰ ἑλληνικά ταῦτα ἔγγραφα, ἅτινα ἐκαθαρογραφήθησαν και ἐν πολλοῖς ἀπεκρυπτογραφήθησαν

ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Σπ. Δ. Κοιτογιάννη, ὅσον και τὰ τουρκικά, ἅτινα μετεφράσθησαν ἐπιτυχῶς ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ γλωσσολόγου κ. Ἀν. Ἰορδάνογλου, παρουσιάζουσι πολῦτιμον και ποικίλον ὕλικόν, ἐμπλουτίζουσι τὰς ἱστορικὰς γνώσεις μας διὰ τὴν ὠραίαν Κορινθίαν.

Τὰ δημοσιευόμενα ἔγγραφα ἔχουσι μεγάλην σπουδαιότητα. Ὡς σημειοῖ ὁ ἅγιος Κορίνθου, ἀνώπιον τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ τοῦτου ὕλικου ὁ ἐρευνητὴς καταπλήσεται ἐκ τοῦ πλούτου και τῆς ποικιλίας τῶν εἰδήσεων. Ἐπιτόμως παρακινεῖται τὸ ἐπιστημονικόν του ἐνδιαφέρον, ἢ ἔρευνα ἐπ' αὐτῶν δικαιώνεται και ἡ γνώσις ἐδραιοῦται και διευρύνεται. Ἀφθονία στοιχείων θρησκευτικῶν, ἱστορικῶν, λαογραφικῶν, γλωσσολογικῶν, νομικῶν και ἄλλων, διευκολύνουσι τὴν ἀνάπλασιν τοῦ παρελθόντος και τὴν παρακολούθησιν τοῦ δημοσίου βίου τοῦ πελοποννησιακοῦ λαοῦ» (σ. 15). Διὰ τῶν δικαιωματικῶν και ποικίλων ἄλλων ἔγγραφων τούτων προβάλλεται ἐπὶ πλέον ἡ ἱστορία τῆς Ἱ. Μονῆς τοῦ ἁγ. Γεωργίου Φανεροῦ και καθίσταται γνωστὴ «ἡ οὐσιαστικὴ συνεισφορὰ ταύτης εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ Ἑθνους και συγκεκριμένως εἰς τὴν μεγάλην Ἐπανάστασιν τοῦ 1821». Οὕτω λ.χ. τὰ ὑπ' ἀρ. 45 και 46 ἔγγραφα, διὰ τῶν ὁποῖων παρασημοφορεῖται ὁ ἱερομόναχος Νεκτάριος Εὐθυμίου «δι' ἀνταμοιβὴν τῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον ἐκδουλεύσεων», ἐπιβεβαιώνουσι τὴν συμμετοχὴν ὄχι μόνον τοῦ τιμηθέντος, ἀλλὰ και πλείστων ἄλλων γενναίων μοναχῶν εἰς τὸν ὑπὲρ πίστεως και πατρίδος ἀγῶνα τῆς παλιγγενεσίας» (σ. 15-16).

Διὰ τοῦ βιβλίου τούτου ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Παντελεήμων ἀφ' ἐνός προσφέρει μεγάλην ὑπηρεσίαν πρὸς τὸ Ἑθνος, ὅπερ ποῖετι νὰ ἀναπτύσῃ τὴν ἱστορικὴν αὐτοσυνειδησίαν του, και ἀφ' ἐτέρου παρουσιάζεται, ὡς ἐτινίσθη ὑπὸ τοῦ κ. Τ. Γοιτσοπούλου, «ἰκανὸς ἐρευνητὴς ἱστοριοδιφικῶν θεμάτων με σχεδὸν τελείαν γνώσιν τῶν παλαιογραφικῶν προβλημάτων».

Εὐχόμεθα, ὅπως τὸ παράδειγμα τοῦ Σεβασμιωτάτου, ὡς και ἄλλων τινῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὸ παρελθόν ἔχουσι προβάλλει ἀρχιεπισκοπικὸν ὕλικόν τῶν Ἱ. Μητροπόλεων των, ἐμπνεύσῃ πάντας τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἐντεινῶσι τὰς προσπάθειάς των πρὸς συγκέντρωσιν και δημοσίευσιν ἀνεκδότων ἱστορικῶν στοιχείων, ἐκ τῶν ὁποῖων ἀποδεικνύεται τὸ τί ὀφείλει τὸ Ἑθνος εἰς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν.

Σύσκεψις διὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος.

Ὑπὸ τὰς ἐλλογίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου και διὰ τῆς συμπαραστάσεως τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν συνεκοιτήθη τὸν παρελθόντα μῆνα ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Βλατάδων Θεσσαλονίκης ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ διὰ τὴν ἐξάφρετον δρᾶσιν του Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν διήμερος σύσκεψις, διὰ τὸν συντονισμὸν τῶν

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἡ Ἀ. καὶ Ἰ. Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐτέλεσε τὴν ἐτοιμασίαν (ἀεψήσιν) καὶ καθαριασμόν) κατὰ τὴν Μ. Ἑβδομάδα τοῦ τρ. ξ. νέας ποσότητος Ἁγίου Μύρου.

— Τὴν 3ην Μαρτίου τρ. ξ. ἡ Α.Θ. Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνεντεύξει, ἥτις ἐδόθη εἰς τὴν Ἰταλικὴν τηλεόρασιν περὶ τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως, ἐτόνισεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς: «Θεωροῦμεν πάντοτε τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν ὡς ἱεράν, μεγάλην καὶ εὐγενῆ ὑπόθεσιν, διότι

τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ ἐνότης τῶν Χριστιανῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀποβλέπουν. Βεβαίως τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις, τοῦλάχιστον ὡς ἐκφράζεται διὰ τοῦ Π.Σ.Ε., ζμεινεν ἀμετακινήτως πιστὴ εἰς τὸν ἀρχικὸν αὐτῆς σκοπὸν, ὁ ὁποῖος ἦτο ἡ ἐπίτευξις τῆς ὁρατῆς ἐνότητος τῶν διαφόρων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν. Ἐστράφη καὶ πρὸς κοινωνικὰς καὶ δὴ καὶ πολιτικὰς κατευθύνσεις καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῆς αὐτῆς ἀπὸ τοῦ κυρίου σκοποῦ τῆς εἴχομεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ καυτηριάσωμεν πρὸ δεκαετίας ἀκριβῶς εἰς τὸ διάγγελμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ τῇ εἰκοσιπεν-

ἐρευνητικῶν προγραμμάτων, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος.

Κατὰ τὰς ἐργασίας τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης συσκέψεως οἱ μετασχόντες ταύτης (ἐκπρόσωποι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, Καθηγηταὶ Πανεπιστημίου, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κ.ἀ.) ἐξέφρασαν ἀξιολόγους ἀπόψεις διὰ τὴν ὁργάνωσιν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἐρευνητικῶν προγραμμάτων εἰς τοὺς τομείς τῆς βυζαντινῆς καὶ μεταβυζαντινῆς ἱστορίας καὶ φιλολογίας, τῆς μουσικολογίας, τῆς βυζαντινῆς τέχνης (ἀρχαιεκτικῆς, ζωγραφικῆς κ.λπ.), τῆς βιβλιοθηκονομίας καὶ τῆς λαογραφίας. Ἐπίσης συνεζητήθησαν τὰ ζητήματα τῆς ὑπάρξεως εἰδικῶ ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν, ἀναφερομένων εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ τῆς ἐπιμορφώσεως μοναχῶν εἰς θέματα βιβλιοθηκονομίας καὶ συντηρήσεως χειρογράφων καὶ ἐγγράφων.

Εὐχόμεθα, ὅπως τὰ διαβιβασθησόμενα εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν συμπράγματα τῆς συσκέψεως ἀξιοποιηθοῦν διὰ τῆς πραγματώσεως τῶν τεθέντων σκοπῶν πρὸς προβολὴν τοῦ μοναχικοῦ ἐν τῇ Χριστιανικῇ Οἰκουμένῃ Ἁγίου Ὁρους, ὅπερ εἶναι ἐγκαλλώπισμα καὶ ἀγλαΐσμα τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἐὰν γὰρ ἐλήφθη μέτρον τι;

Μετὰ βδελυγμίας τὸ Χριστιανισμὸν ποιῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀναγνώσκει συγχρότητα εἰς τὰς ἐφημερίδας περιπτώσεις ἐλευθερίας αἰμομιξίας, αἰτινες ἐρχονται εἰς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ἢ καὶ φθάνουν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων.

Ἄλλ' ὁρθῶς ὑπὸ ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος ἐπεσημάνθη, ὅτι αἱ δικαστικαὶ ἀρχαὶ θὰ δυσκολεύονται νὰ ἐφαρμόξουν τὴν κεμμένην διὰ τὰς περιπτώσεις πάντας νομοθεσίαν, ἐφ' ὅσον διενεμήθη εἰς σχολεῖα τὸ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Νέας Γενιᾶς χρηματοδοτούμενον περιοδικὸν («Ἐκφραση», ἐπὶ τοῦ ὁποῖου κατεχωρήθη ἀπαράδεκτον ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Πρόταση ζωῆς»). Ἐν τῷ ἄρθρῳ τοῦτο προαίεται (νὰ κἀν ἔρωτα ὄλος ὁ κόσμος, ὅπως θέλει, ὅπου θέλει, μὲ ὅποιον

θέλει, ἀκόμη καὶ μὲ τοὺς γονεῖς του καὶ τὰ ἀδελφὰ του)!

Ὅρθῶς πολλοὶ διερωτῶνται, ἐὰν διὰ τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἐλήφθη μέτρον τι ὑπ' ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι τὸ χρηματοδοτοῦν.

Ἐπιτομικὴ καὶ ἀσυντόμιστος ἢ καὶ πλήρως ἀντιφατικὴ.

Τὸ ἀξιολόγον περιοδικὸν «Ἐπιθεώρησις Χαροφυλακίης» ἐδημοσίευσεν ἄρθρον τοῦ ἱεροδικαστοῦ κ. Γεωργίου, εἰς τὸ ὁποῖον κατὰ τρόπον ἐστοχόωτον ἐπισημαίνονται τὰ κύρια αἰτία τοῦ λίαν ἀνησυχητικοῦ φαινομένου τῆς αὐξήσεως τῆς ἐγκληματικότητος. Ταῦτα, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, εἶναι ἡ διατάραξις τῶν σχέσεων γονέων καὶ τέκνων, ἡ εὐδαιμονιστικὴ τάσις πρὸς εὐκόλον πλουτισμὸν, ἡ ἐδουλιότης προβολῆ ἀκατάλληλων ταινιῶν, αἱ ὁποῖαι διδάσκουν τὸ ἔγκλημα, ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν ἀσέμων καὶ πορνογραφικῶν ἐντύπων, ἡ σχεδὸν ἀνεξέλεγκτος λειτουργία πλινθιθμῶν ὑπόπιων κέντρων ἀκολάστου διασκεδάσεως, ἡ τοξικομανία, τὸ ἰδεώδες τῆς «ἡσσοнос προσπαθείας», αἱ ἀναρχικαὶ τάσεις, οἱ συνεχεῖς τοπικοὶ πόλεμοι εἰς ὅλον τὸν κόσμον καὶ τὸ σπουδαιότερον (ἢ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὸν παραδοσιακὸν χριστιανικὸν τρόπο ζωῆς καὶ ἡ χαλάρωσις τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν μὲ ἀναγκαῖα συνέπεια τὴν ἐλαχιστοποίησιν τοῦ κοινωνικοῦ ἐλέγχου).

Τούτων οὕτως ἐχόντων, κατανοεῖται πόσον ὑποτιμικὴ καὶ ἀσυντόμιστος ἢ καὶ πλήρως ἀντιφατικὴ εἶναι ἡ προσπάθεια πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς ἐγκληματικότητος. Ἐὰν διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν αἰτίων τινῶν (λ.χ. τῆς τοξικομανίας) καταβάλλονται ἀξέπαινοι προσπάθειαι, ἀντιθέτως διὰ τὴν ἐξουδετέρωσιν ἄλλων αἰτίων (λ.χ. κακῶν ταινιῶν καὶ ἐντύπων) ἢ διὰ τὸν ὅλον ὑγιᾶ βιοθεωριακὸν προσανατολισμὸν τῆς νεολαίας ἢ συμβολὴ πολλῶν ἀρμοδιῶν εἶναι σχεδὸν μηδαμινῆ. Ἀντιθέτως συχνάκις ὑποδοιφεῖται ὑπ' αὐτῶν ἡ διάδοσις τῆς ἠθικῆς σήψεως καὶ τῆς πνευματικῆς φθορᾶς, ἢ ὁποῖα εἶναι ἡ κυρία γενεσιουργὸς αἰτία τῆς αὐξήσεως τῆς ἐγκληματικότητος.

τακτηρίδι του Π.Σ.Ε. Σήμερον χαίρομεν διαπιστούντες ότι από των έτών παρατηρείται άξιόπαινος έπιστροφή του Π.Σ.Ε. εις την αναζήτησιν τής χριστιανικής ένότητος».

“Άγιον” Όρος

Διήμερη σύσκεψη για τόν συντονισμό τών έρευνητικών προγραμμάτων στο “Άγιο” Όρος πραγματοποιήθηκε στην ‘Ι. Μονή Βλατάδων Θεσσαλονίκης την Πέμπτη 19 — Παρασκευή 20 Μαΐου από τó Πατριαρχικό ‘Ιδρυμα Πατερικών Μελετών με σύσταση του ‘Υπουργείου ‘Εξωτερικών, στο όποιο ύπάγεται διοικητικά ή άγιορειτική μοναστική Πολιτεία και με τήν εύλογία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, στην πνευματική δικαιοδοσία του όποίου άνήκει. ‘Η σύσκεψη ήταν άτυπη και χωρίς ήμερήσια διάταξη και πήραν μέρος σ’ αυτήν εκπρόσωποι έρευνητικών κέντρων κι έπιστημονικών ιδρυμάτων από την ‘Αθήνα, τή Θεσσαλονίκη, τά ‘Ιωάννινα και τήν Κρήτη.

Παρέστησαν ό Καθηγητής τής Χριστιανικής και Βυζαντινής ‘Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Κ. Καλοκύρης, ό Καθηγητής τής Πολυτεχνικής Σχολής του ίδιου Πανεπιστημίου κ. Ν. Μουτσόπουλος, ό Πρόεδρος τής ‘Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών Καθηγητής κ. Κ. Βαβούσκος, ό Καθηγητής τής Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκης κ. ‘Ι. Καλογήρου, ό Καθηγητής του Πανεπιστημίου ‘Αθηνών κ. ‘Αθανάσιος Κομίνης (Βυζαντινή Φιλολογία), ό Καθηγητής τής Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου ‘Ιωαννίνων κ. Ε. Χρυσός, ό Καθηγητής τής Νομικής Σχολής Θεσσαλονίκης κ. Παπαστάθης, ό ‘Επικ. Καθηγητής τής Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκης κ. Θωμάς Προβατάκης, ή Διευθύντρια του Κέντρου Βυζαντινών ‘Ερευνών του ΕΙΕ ‘Αθηνών και Καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Κρήτης κ. Χρύσα Μάλτζου, ό Διευθυντής τής ‘Εθνικής Βιβλιοθήκης και Γεν. Γραμματέας τής ‘Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών κ. Π. Νικολόπουλος, ό Διευθυντής τής ‘Εφορείας ‘Αρχαιοτήτων ‘Αγίου Όρους κ. Νικονάνος, ή βυζαντινολόγος Καθηγήτρια στο Μπάρι κ. Μαρία Θεοχάρη, ό Καθηγητής τής Βιβλιοθηκονομίας και Διευθυντής τής Βιβλιοθήκης τής Βουλής κ. Θ. Παπαδόπουλος, ό Διευθυντής του Γραφείου Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων τής ‘Ι. ‘Αρχιεπισκοπής ‘Αθηνών κ. ‘Ι. Μ. Χατζηφώτης, ό εκπρόσωπος του ‘Υπουργείου ‘Εξωτερικών κ. ‘Ιωάννης Βαφειάδης, εκπρόσωπος του ‘Υπουργείου Β. ‘Ελλάδος, πολλοί λέκτορες, έπιστημονικοί συνεργάτες ‘Ιδρυμάτων και από τó Πατριαρχικό ‘Ιδρυμα Πατερικών Μελετών, που όργάνωσε τή σύσκεψη και φιλοξένησε τούς προσκεκλημένους ό Διευθυντής Καθηγητής κ. Π. Χρήστου, ό όποιος και διηύθυνε τις εργασίες τής συσκέψεως, ό ‘Υποδιευθυντής του Καθηγητής κ. Χρυσ. Ζήσης και τó έπιστημονικό προσωπικό του ‘Ιδρύματος.

Τήν έναρξη τών εργασιών έκανε ό Καθηγούμενος τής ‘Ι. Μ. Βλατάδων Παν. ‘Αρχιμ. π. Θεοδώρητος Τσιριγώτης, ό όποιος μετέφερε τις εύλογίες του Παναγ. Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Δημητρίου και του Προέδρου του Πατριαρχικού ‘Ιδρύματος Σεβ. Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος, που άπουσίαζε εκάτωτας στην ‘Α-

θήνα. ‘Εκ μέρους τής ‘Ιεράς Κοινότητος ‘Αγίου Όρους παρίστατο ό Παν. ‘Ιερομόναχος π. ‘Ιουστίνος Σιμωνοπετρίτης, που ύπογράμμισε τó ένδιαφέρον του ‘Αγίου Όρους κι εξέφρασε τήν ικανοποίησή του για τή σύσκεψη. Κοινή ήταν ή διαπίστωση ότι ή έπιστημονική έρευνα για τόν ‘Αθω από τούς ‘Ελληνες έρευνητές διόλου δέν ύστερεί εκείνης τών ξένων ειδικών, ένώ έπιστημάνθηκε ή προχειρότητα με τήν όποία τά κρατικά μέσα ένήμερώσεως και έκδοτικοί οίκοι άντιμετωπίζουν τó “Άγιον” Όρος προσφεύγοντας σε άναρμοδίους.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

‘Ο Καθηγητής κ. Ε. Χρυσός πρότεινε τήν πραγματοποίηση συνεδρίου, τó όποιο θα έχει ως άντικείμενο τά έρευνητικά προγράμματα στο Όρος στους τομείς τής βυζαντινής και μεταβυζαντινής ιστορίας και φιλολογίας, μουσικολογίας, βυζαντινής τέχνης, αρχιτεκτονικής, βιβλιοθηκονομίας, καθώς και τή συγκρότηση 20μελούς ‘Οργανωτικής ‘Επιτροπής από όλους τούς όργανωμένους φορείς για τήν πραγματοποίησή του. ‘Η πρότασή του έγινε δεκτή, όπως κι εκείνη του Καθηγητή κ. Π. Χρήστου για τή δημιουργία μιας γραμματείας, που θα συντονίζει τά προγράμματα. ‘Ολοι συμφώνησαν ή γραμματεία αυτή να λειτουργήσει στο Πατριαρχικό ‘Ιδρυμα Πατερικών Μελετών, τó όποιο τόση σπουδαία εργασία έχει κάνει στο Όρος με μικροφωτογραφήσεις τών χειρογράφων του και άλλες άποστολές. ‘Εξ άλλου ό ύπογράφων πρότεινε τήν προσθήκη στους τομείς ένδιαφέροντος και τής λαογραφίας, γιατί τó Όρος δέν είναι ένα μουσείο ή μια όποιαδήποτε βιβλιοθήκη, αλλά μια ζωντανή πραγματικότητα. ‘Επίσης πρότεινε τήν έκδοση έπιστημονικού περιοδικού με ύλη σχετική προς τó “Άγιον” Όρος και τήν επίμρφωση μοναχών σε θέματα βιβλιοθηκονομίας και συντηρήσεως χειρογράφων και έγγραφων. ‘Ο Καθηγητής κ. Ν. Μουτσόπουλος επικρότησε πλήρως τήν πρόταση για τόν λαϊκό πολιτισμό και ύπογράμμισε τόν πλοΐτο του ‘Αγίου Όρους σε άντικείμενα του λαϊκού βίου, που δέν σώζονται πουθενά άλλου. ‘Ο π. ‘Ιουστίνος Σιμωνοπετρίτης επανήλθε στην πρόταση για τήν έκδοση έπιστημονικού περιοδικού και έθεσε στη διάθεση τών έπιστημόνων και έρευνητών τις σελίδες του ήδη εκδιδόμενου ένθεματικού δελτίου «Πρωτότον» για τήν ανακοίνωση τών προγραμμάτων τους.

Η Β’ ΗΜΕΡΑ

Τή δεύτερη ήμερα έγινε άνασκόπηση τών συζητήσεων και οι εκπρόσωποι τών ‘Ιδρυμάτων και μεμονωμένοι έρευνητές άνέφεραν τά προγράμματά τους που βρίσκονται έν εξέλιξει σχετικά με τó “Άγιον” Όρος. ‘Εγινε καταγραφή τους και τά συμπεράσματα τής συσκέψεως θα διαβιβασθούν στο ‘Υπουργείο ‘Εξωτερικών για τήν ύλοποίηση και προώθηση τών στόχων που τέθηκαν.

Γενική ήταν ή άντίληψη ότι τó “Άγιον” Όρος με τούς άνεξάντλητους θησαυρούς του προσφέρεται για τήν έπιστημονική έρευνα έξαιρετικά. ‘Ο σεβασμός έξ άλλου κι ή αγάπη με τήν όποία τó περιβάλλουν οι έπιστήμονες και έρευ-

νητές, είναι μιὰ ἄλλη διαπίστωση ποὺ προκαλεῖ ἰδιαίτερη ἱκανοποίηση.

I. M. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

'Ορκισθεὶς ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του ὁ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως διορισθεὶς νέος Διοικητὴς τοῦ Ἁγίου Ὁρους Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Βασίλειος Στογιάννης. Οὗτος διεδέχθη τὸν παραιτηθέντα τῆς θέσεως ταύτης Καθηγητὴν κ. Βασίλειον Ψευτογιάν.

'Αρχιεπισκοπὴ Φινλανδίας

'Η Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Φινλανδίας ἐπεξεργάζεται σχέδιον ἰδρύσεως Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς πόλεως JOENSUU, ἣτις εὐρίσκεται εἰς τὴν νοτιοανατολικὴν περιοχὴν τῆς χώρας. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἐξετάζεται διονυχιστικῶς καὶ ὑπὸ εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Φινλανδικοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

'Η λειτουργία τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀρχίσῃ ἐντὸς διετίας. Αὕτη θὰ ἦτο ἡ πρώτη Ὁρθόδοξος Θεολογικὴ Σχολὴ ἐν μιᾷ χώρῳ, ἣτις πρὸς τὸ παρὸν ἔχει μόνον Ἱερατικὴν Σχολήν, λειτουργοῦσαν ἐν τῇ πόλει KUOPIO, ἣτις εἶναι καὶ ἡ ἔδρα τῆς Ὁρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

'Ο Μακ. Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἰγνάτιος ἐπεσκέφθη εἰς τὸ Βατικανὸν τὸν Πάπαν Ἰωάννην - Παῦλον. Πρόκειται περὶ τοῦ δευτέρου Πατριάρχου πρεσβυγενούς Ὁρθοδόξου Πατριαρχείου, ὅστις μετὰ τὸν ἀείμνηστον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἀθηναγόραν ἐπεσκέψατο τὸν Ἀρχηγὸν τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ.

'Ὡσαύτως ὁ Μακ. Πατριάρχης κ. Ἰγνάτιος ἐπεσκέφθη τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνὸν εἰς Γενεύην, ὡς καὶ τὸ ἐν CHAMBESY Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἐπίσης ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς ἡγεσίας τῶν στελεχῶν τοῦ Π.Σ.Ε. ἐν Γενεύῃ.

'Ἐν συνεχείᾳ ὁ Μακαριώτατος μετέβη εἰς Λονδίνον, ἐνθα ἐπεσκέφθη τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Θυατείρων κ. Μεθόδιον καὶ ἄλλας ἐκκλησιαστικὰς προσωπικότητας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Εἰς τὸ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα μήνημά του ὁ Πατριάρχης Γερμανὸς μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἱεραρχίας τονίζει μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς: «Ὅταν ἀτονίσουν αἱ ἡθικαὶ δυνάμεις, τὰ πάντα ἀτονοῦν καὶ ἡ γνώσις, καὶ τὰ τεχνικὰ ἐπιτεύγματα, καὶ οἱ καρποὶ τῶν ἀγῶν, καθὼς καὶ ὅλοι οἱ νόμοι καὶ τὰ συστήματα. Κατὰ τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνας συχνὰ ἠκούετο ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ πρόοδος διὰ τῆς ἐπιστήμης θὰ δημιουργήσῃ νέον ἄνθρωπον. Ἐνῶ σήμερα, εἰς τὴν βάσιν τῆς περσφιδῆς τῶν γνώσεων

καὶ τοῦ πλήθους τῶν ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων, στέκεται ὁ ἠθικὰ παράλυτος ἄνθρωπος, ἀνίκανος νὰ μεταβάλλῃ τὸν κόσμον καὶ νὰ τὸν κἀνῃ καλύτερον. Ἐπιστεῖτετο ὅτι ἡ θρησκεία καὶ ἡ πίστις ξεπεράσθησαν, ἡ δὲ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὅτι εἶναι ἄχρηστος, καὶ ὅτι ἡ θρησκεία κατέστη ἐμπόδιον διὰ τὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρώπου. Ὅμως, παρὰ τὰ ἑκατομύρια καὶ ἑκατομύρια ὠφελίμων καὶ ἀνοφελῶν βιβλίων, εἰς τὴν σφαῖραν τῶν νέων ἰδεῶν καὶ κινήσεων, ξῆ συχνὰ ἀπομεμονωμένους ὁ ἄνθρωπος, ὄλονεν καὶ περισσότερον κλεισμένος διὰ συνεπῆ ὁμολογίαν οἰωνοῦσιν ἡθῶν ἀπομονώσεως. Ἐπιστεῖτετο ὡσαύτως ὅτι ὁ ἄφθονος ἄρτος, τὰ πλήρη καὶ πλοῦσια τραπέζια θὰ λύσουν ὅλα τὰ προβλήματα, καὶ, χωρὶς τὸν Θεόν, θὰ κἀνουν εὐτυχημένον τὸν ἄνθρωπον. Ἀντιθέτως, εἰς τὸν κόσμον σχεδὸν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον σημειοῦνται δοκιμασίαι, καὶ ἐκεῖ ποὺ ἑκατομύρια ἀνθρώπων δοκιμάζει καὶ θανατῶνει ἡ πείνα, καθὼς καὶ ἐκεῖ ποὺ τὰ πάντα ἀφθονοῦν, καὶ τοῦτο διότι αἱ ἐσωτερικαὶ συγκρούσεις καὶ ἀσυμφωνίαι μεταβάλλουν τεράστια ποσοστὰ τοῦ πληθυσμοῦ εἰς πολλὰ δυστυχεῖς ἀνθρώπους. Αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον μᾶς παραγγέλλει ὁ Σωτὴρ: «Ὄκ ἐπ' ἄρτι μόνω ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένω διὰ στόματος Θεοῦ» (Ματθ. 4,4).

—Ὁ ὑπουργὸς τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως καὶ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως διὰ τὰς σχέσεις μετὰ τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων Δρ Ἴβο Μάργκαν, καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς ἰδίας Ἐπιτροπῆς τῆς Κυβερνήσεως τῆς Σερβίας Ζίβομιρ Στάνκοβιτς ἐπεσκέφθησαν τὴν 26 Ἀπριλίου 1983 τὸν Πατριάρχην Γερμανὸν καὶ εἶχον μετ' αὐτοῦ μακρὰν συνομιλίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸν ἡμερήσιον Τύπον τοῦ Βελιγραδίου, «γένετο λόγος περὶ ὀρισμένων ἐπικαίρων ζητημάτων ἐκ τῶν σχέσεων μετὰ τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κοινωνικοῦ μας συνόλου».

—Ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ ἑορτῇ τῆς Ἑλλάδος, τὴν 25ην Μαρτίου εἰς τὸ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Μεγάρῳ Παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Συμεῶν ἐψάλη ἑλληνιστὶ Δοξολογία, πρεσβύχοντος τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Μαρκίας Δανιήλ, εἰς τὴν ὁποίαν παρέστησαν ὁ Πατριάρχης Γερμανός, τὸ Προσωπικὸν τῆς ἐν Βελιγραδίῳ Πρεσβείας τῆς Ἑλλάδος μετὰ ἐπι κεφαλῆς τὸν Πρόσβυν Δημήτριον Μακρῆν, καὶ οἱ ἐν Βελιγραδίῳ φοιτῶντες Ἕλληνες σπουδασταί. Εἰς τὸ τέλος πρὸς τοὺς παρευρισκομένους ὁμιλήσεν ὁ Πρόσβυν περὶ τῆς σημασίας τῆς ἑορτῆς τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας.

—Κατὰ τὴν πρόσφατον ἐπίσημον ἐπίσκεψίν του εἰς τὸ Βελιγραδίον ὁ Ἕλλην Ὑφυπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν Κάρολος Παπούλιας, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Πρέσβεως Σ. Κωνσταντοπούλου καὶ τοῦ ἐν Βελιγραδίῳ Ἑλλήνου Πρέσβεως Δημητρίου Μακρῆ, ἐπεσκέφθη τὴν 15ην Μαρτίου τὸν Πατριάρχην Γερμανὸν εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Μέγαρον, ὅπου ἐγένετο δεκτὸς μετὰ πολλῆς τῆς τιμῆς καὶ ἀγάπης, παρουσίᾳ καὶ μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ τὴν συνάντησιν αὐτὴν ὁ Ἕλλην Ὑφυπουργὸς εἶχε μετὰ τοῦ Πατριάρχου μακρὰν ἐγκάρδιον συνομιλίαν.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὸ Ἰταλικὸν περιοδικὸν «LA CIVILTA CATTOLICA», παρουσιάζον ἀπολογισμὸν τῶν οἰκουμενικῶν διαλόγων, ἐπισημαίνει, ὅτι «τὸ πρόβλημα τοῦ FILIOQUE, τὸ ζήτημα τοῦ πρωτείου τοῦ Πάπα καὶ τὸ τῶν νέων δογμάτων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας (μαριολογικῶν, ἀλαθίτου) καὶ τὸ ζήτημα τοῦ ἀδιαλύτου τοῦ γάμου» εἶναι τὰ κύρια σημεῖα περὶ τὰ ὁποῖα θὰ στραφῇ ὁ διάλογος τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων.

—Τὴν 17ην Ἀπριλίου ἐωρτάσθη εἰς ὅλην τὴν Ἰταλίαν ἡ «Ἡμέρα τοῦ Καθολικοῦ Πανεπιστημίου», τὸ ὁποῖον συντηρεῖται διὰ τῶν προσφορῶν τῶν πιστῶν ὅλης τῆς χώρας καὶ διὰ τῆς προσωπικῆς συμβολῆς τῶν φοιτητῶν του.

—Ὁ νέος Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ γαλλικοῦ «OEUVRE D' ORIENT» πατὴρ GEORGES VERNADE ἐπισκέφθη τὰς Ἀθήνας, τὸν Ἀντιπρόσωπον τοῦ Βατικανοῦ, Ρωμαιοκαθολικὸς Ἀρχιερεὺς καὶ Ρωμαιοκαθολικὰ Σχολεῖα καὶ Ἰδρύματα.

—Τὴν 13ην Μαΐου 1983 ἡ «Παγκόσμιος Ἐνωσις Γυναικείων Καθολικῶν Ὁργανώσεων» ἐτέλεσε τὴν ἐτησίαν ἐορτὴν τῆς, ἣτις εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς, ἣτοι εἰς τὸ νὰ βοηθήσῃ τὰς γυναῖκας ὅλου τοῦ κόσμου νὰ ἀνακαλύψουν τὴν «ταυτότητά» των καὶ νὰ συντελέσουν εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν μιᾶς νέας «πανανθρωπίνης κοινότητος».

—Ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β' ὠνόμασε Γραμματέα τῆς Γραμματείας τοῦ Βατικανοῦ διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν τὸν δραστηριώτατον καὶ ἱκανώτατον τέως Ὑπογραμματέα τῆς αὐτῆς Γραμματείας πανοσιολογώτατον πατέρα Πέτρον Durey, ὅστις ἀνήκει εἰς τὸ τάγμα τῶν Λευκῶν Πατέρων. Ὁ πατὴρ Πέτρος εἶναι ἀριστος γνώστης τῶν ζητημάτων τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τῆς Ἀνατολῆς.

—Πρὸ 1000 ἐτῶν, τὸ 983 εἰς τὴν Βερόναν τῆς Ἰταλίας, ἐχειροτονήθη ὁ πρῶτος ρωμαιοκαθολικὸς ἐπίσκοπος Πράγας Ἀνταλμπέρτος.

—Παρητήθη ὁ ρωμαιοκαθολικὸς ἐπίσκοπος Σμύρνης, Σεβ. κ. Δομήνικος Καλογεράς.

—Ὁ Σεβ. ἐπίσκοπος τοῦ Στρασβούργου τῆς Γαλλίας κ. Ἑλτσιγκερ ἀπηύθυνε ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς πολιτικοὺς ἡγέτας τῆς χώρας του καὶ τῆς Εὐρώπης πρὸς διατήρησιν ἐν τοῖς σχολείοις τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, δοθέντος ὅτι «ἡ Θρησκεία ἀποτελεῖ οὐσιαστικὴν διάστασιν τοῦ ἀνθρώπου».

—Οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἐπίσκοποι τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ὀλλανδίας ἐξάπελυσαν ἐγκυκλίους, διὰ τῶν ὁποίων καταδικάζουν δριμύτατα τὴν ἐγκατάστασιν πυραύλων εἰς τὴν Εὐρώπην.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἀπὸ 25ης Ἀπριλίου μέχρι 8ης Μαΐου ὀργανώθη εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Ἰνστιτούτον ἐν BOSSEY Σεμινάριον Ὁρθοδόξου Θεολογίας.

—Τὸ ἐν Παρισίοις ἐκδιδόμενον Οἰκουμενικὸν Δελτίον Πληροφοριῶν (BIP) (SNOP) SOP δημοσιεύει εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 461 τεύχος αὐτοῦ τῆς 15ης Ἀπριλίου 1983 σημείωμα τῆς ἀρμοδίας Ἐπιτροπῆς τῆς Διασκέψεως τῶν γάλλων Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων, διὰ τοῦ ὁποῖου γίνεται, ἀπὸ ρωμαιοκαθολικῆς σκοπιάς, τὸ ζήτημα τῆς καλουμένης «εὐχαριστιακῆς φιλοξενίας», ἣτοι τῆς κατ' οἰκονομίαν εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις παροχῆς τῆς Θείας Εὐχαριστίας ὑπὸ ρωμαιοκαθολικῶν ἱερέων εἰς προτεστάντας πιστοὺς καὶ τὰνάσαιιν.

—Πρὸ τινων ἐβδομάδων ἐπραγματοποιήθη εἰς τὸ ἐν Σαμπεζῦ Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχείου συνάντησις τοῦ Ὁρθοδόξου προσωπικοῦ τοῦ Π. Σ.Ε. καὶ τοῦ Ὁρθοδόξου τούτου Κέντρου μετ' ἐκπροσώπων τῶν «Ἠνωμένων Ἐκκλησιῶν», ἣτοι συνόλου συγχωνυθεισῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν προερχομένων ἐκ τῆς Μεταρρυθμίσεως καὶ κατεστημένων εἰς Ρωθεσίαν, Πενσυλβανίαν (H.P.A.), Ἰαμαϊκὴν, Ζαῖρ, Βέλγιον, Μαδαγασκάρην, Ζαμβίαν, Ἰνδίας, Φιλιππίνας, Ν. Γουινέαν, Αὐστραλίαν, Ἀγγλίαν καὶ Οὐαλίαν, Κάτω Χώρας, Δυτικὴν Γερμανίαν κ.ἄ. Αἱ Ἐκκλησίαι αὗται, κατόπιν πρωτοβουλίας τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» τοῦ Π.Σ.Ε. συνήλθον ἀπὸ κοινῆς εἰς BOSSEY (Ἑλβετία, 1967), LIMURU (Κένυα, 1970), TORONTO (Καναδά, 1975) καὶ COLOMBO (Σρι - Λάνκα, 1981). Κατὰ τὴν συνάντησιν ταύτην ἐξεφράσθη ἡ εὐχή, ὅπως τὸ ζήτημα τῶν ἐπαφῶν μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ «Ἠνωμένων Ἐκκλησιῶν» περιληφθῶν εἰς τὸ θέμα «Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμενικὴ Κίνησις», ὅταν τὸ θέμα τοῦτο συζητηθῇ κατὰ τὴν Γ' Προσυνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν.

—Συνεχίζονται ἐντατικῶς αἱ προετοιμασίαι διὰ τὴν σύγκλησιν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἀπὸ 24ης Ἰουλίου μέχρι 10ης Αὐγούστου εἰς Βανκούβερ τοῦ Καναδῶ.

—Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ἐδημοσίευσεν διὰ πρώτην φορὰν ἐπίσημον Ἐπετηρίδα, εἰς τὴν ὁποίαν ἐντὸς 300 σελίδων παρουσιάζονται αἱ 300 τοπικαὶ Ὁρθόδοξοι, Ἀγγλικανικαὶ καὶ Προτεστάντικαὶ Ἐκκλησίαι, αἵτινες εἶναι μέλη αὐτοῦ.

—Προσφάτως ἐπισκέφθησαν τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον εἰς Σαμπεζῦ ὁ Πρόεδρος τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σκωτίας αἰδεσιμολ. καθηγητῆς John McIntyre καὶ ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως καρδινάλιος Corrado Ursi.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

ΜΙΑ ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ «ΠΗΔΑΛΙΟΥ»

Υπό τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου Βασιλείου Ρηγοπούλου ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν πρό τινας (Θεσσαλονίκη 1982) μία νέα ἐκδοσις τοῦ «Πηδαλίου» τῶν «'Αγαπίου ἱερομονάχου καὶ Νικοδήμου μοναχοῦ», τοῦ 'Αγιορείτου. Ἡ νέα αὕτη ἐκδοσις, δεκάτη κατὰ σειρὰν (πρώτη ἐκδοσις: Λειψία 1800, δευτέρα ἐκδοσις: 'Αθήναι: 1841, ὑπὸ Κωνσταντίνου Γκαρπολά, τοῦ 'Ολυμπίου, τρίτη ἐκδοσις: Ζάκυνθος 1864, ὑπὸ Σεργίου Ραφτάνη, τοῦ ἡπειρώτου, τετάρτη ἐκδοσις: 'Αθήναι: 1886, ὑπὸ 'Αντωνίου Γεωργίου, πέμπτη ἐκδοσις: 'Αθήναι: 1908, ὑπὸ Ἰωάννου Νικολαΐδου Κεσίσογλου, τοῦ Καισαρέως, ἕκτη ἐκδοσις: 'Αθήναι: 1957, ὑπὸ τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου τοῦ «'Αστέρως», ἑβδόμη ἐκδοσις: 'Αθήναι: 1970, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου, ὄγδόη ἐκδοσις: 'Αθήναι: 1976, ἐπίσης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου, ἐνάτη ἐκδοσις: ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου «'Αστέρως») ἀποτελεῖ «ἀκριθὴ ἀνατύπωση» τῆς τρίτης ἐκδόσεως, τῆς γενομένης ὑπὸ Σεργίου Ραφτάνη κατὰ τὸ ἔτος 1864 ἐν Ζακύνθῳ. Ἄλλωστε φωτοαναστατική ἀνατύπωση ἐκ τῆς τρίτης ταύτης ἐκδόσεως ἀποτελοῦν καὶ αἱ ἐν 'Αθήναις ἐκδόσεις ἕκτη, ἑβδόμη, ὄγδόη καὶ ἐνάτη τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου «'Αστέρως» τῶν ἀδελφῶν Ἄλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς ταύτης ἡ νέα ἐν Θεσσαλονίκη ἐκδοσις τοῦ «Πηδαλίου» προστίθεται: ἀπλῶς εἰς τὰς ἤδη ὑπαρχούσας, παρὰ τὴν προσδοκίαν τῶν πολλῶν ὅτι μία νέα ἐκδοσις τοῦ «Πηδαλίου» θὰ ἦτο ἀπηλλαγμένη τῶν τυπογραφικῶν παροραμάτων καὶ ἄλλων ἀδελπτημάτων ἅτινα παρειφέρθησαν εἰς τὴν τρίτην ἐκδοσιν τοῦ Σεργίου Ραφτάνη, ὅτι: τὸ δεύτερον σχόλιον εἰς τὸν 20ὸν κανόνα τῆς Ἀ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου θὰ ἐξετυποῦτο ἐπὶ τέλους εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν (σελ. 152) ἀντὶ τῆς τελευταίας σελίδος (σελ. 789), ἐν ἣ ἀνατυποῦται παρῶς ἀπὸ τοῦ 1864 εἰς ὅλας τὰς μεταγενεστέρας ἐκδόσεις, καὶ ὅτι: αἱ ἐν τῷ Πηδαλίῳ παραπομπαὶ θὰ παρετίθεντο κατὰ τρόπον ἐπιστημονικὸν καὶ οἰκείον εἰς τὸν σύγχρονον ἀναγνώστην.

Ἡ νέα αὕτη ἐκδοσις τοῦ «Πηδαλίου» δὲν ἀνταποκρίνεται: εἰς τὰς ἐλαχίστας ὡς ἀνωτέρω προσδοκίας τῶν πολλῶν. Παρουσιάζει: ὁμῶς πρόσοδον τινα ὡς πρὸς τὰς προηγηθείσας ἐκδόσεις, διότι: ἐν αὐτῇ προτάσσεται: «εἰσαγωγή» ἐξ εἰκοσι περίπου σελίδων (σελ. γ' - κ'), γραφείσα ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Εἰρηναίου Δελγηδήμου. Δυστυχῶς, ἡ «εἰσαγωγή» αὕτη «εἰς τὴν παρῶσαν ἐκδοσιν» περιλαμβάνει: ἱστορικάς τινας ἀνακριθείας, τὰς ὁποίας ἐπιθυμοῦμεν ὅπως ἐπισημάνωμεν ἐνταῦθα, σὺχί ἐκ κριτικῆς διχθέσεως ὀρμώμενοι, ἀλλ' ἀποθλίποντες ἀπλῶς καὶ μόνον εἰς τὴν πρόληψιν ἐπαναλήψεως τούτων ὑπὸ τῶν μὴ εἰδικῶν ἢ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων. Καὶ συγκεχυμένως:

α) Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ (σελ. στ') λέγεται: ὅτι ὁ ἱερομόναχος Ἀγάπιος, ὁ συνεργασθεὶς μετὰ Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου ἐν τῇ συντάξει: καὶ ἐκδόσει: τοῦ «Πηδαλίου», εἶναι: «ὁ ἐκ Δημητσάνης διδάσκαλος ἱερομόναχος Ἀγάπιος Ἀντωνόπουλος, ὁ ἐπὶ 32 ἔτη (1781 - 1812) διευθυντῆς τοῦ ἐν Δημητσάνῃ περιφήμου Φροντιστηρίου τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων». Ὅχι. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὑπάρχει ἀληθῆς σύγχυσις. Ἔτερος ὁ μοναχὸς Ἀγάπιος Ἀντωνόπουλος, ὁ γνωστὸς ἐπίσης ὡς Ἀγάπιος ὁ νεώτερος, ὁ διατελέσας ἐπὶ 32 ἔτη διευθυντῆς τῆς ἐν Δημητσάνῃ Σχολῆς μέχρι: τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐπελθόντος κατὰ τὸ ἔτος 1812, καὶ ἕτερος ὁ ἱερομόναχος Ἀγάπιος ὁ Πελοποννήσιος, κατὰ κόσμον Ἀσημάκης Λεονάρδος (1741 - 1815), γνωστὸς ὡς Ἀγάπιος ὁ πρεσβύτερος, ὅστις κατὰ τὸ ἔτος 1787 ἐξέδωκεν ἐν Βενετίᾳ τὴν «συλλογὴν πάντων τῶν ἱερῶν καὶ θεῶν κανόνων» καὶ ὅστις ἐν συνεχείᾳ συνεργάσθη μετὰ τοῦ Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου ἐν τῇ ἐκδόσει: τοῦ «Πηδαλίου». Βλ. Κωνσταντίνου Σάθα, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, 'Αθήναι: 1868, σελ. 626-629 καὶ Ὁρθοκτικὴ - Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία, τόμος 1ος, 'Αθήναι: 1962, στήλαι: 155 - 157 (περὶ Ἀγαπίου τοῦ Λεονάρδου, ὑπὸ Στυλ. Παπαδοπούλου) καὶ στήλη 157 (περὶ Ἀγαπίου τοῦ Ἀντωνοπούλου).

β) Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ (σελ. ζ') λέγεται: ὅτι ἐν τῇ «συλλογῇ πάντων τῶν ἱερῶν καὶ θεῶν κανόνων», τῇ ἐκδοθείσῃ κατὰ τὸ ἔτος 1787 ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ τοῦ ἱερομόναχου Ἀγαπίου τοῦ Ἀντωνοπούλου (τὸ ὀρθόν: Ἀγαπίου Λεονάρδου), «προτάσσονται: λεπτομερῆ εὑρετήρια κανόνων κατὰ θέματα (πίνακες «κατ' εἶδος» ἢ κατὰ «ὑποθέσεις»), καταλαμβάνοντα συνολικῶς 89 σελίδας». Ὁρθῶς. Ἐκ τῶν «λεπτομερῶν» ὁμῶς τούτων «εὑρετηρίων» οἱ «πίνακες κατὰ ὑποθέσεις» οἱ καταλαμβάνοντες συνολικῶς 80 σελίδας δὲν εἶναι: ἀρίστως καὶ γενικῶς οἰοδητήριος «πίνακες», ἀλλὰ τὸ «κανονικὸν μέρος» τοῦ Νομοκάνονος τοῦ πατριάρχου Φωτίου, τὸ ὅποιον ἐδημοσιεύθη καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1852 ἐν τῇ ἐκδόσει: τοῦ «Συντάγματος» τῶν Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμος 1ος, σελίδες 35 - 335.

γ) Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ (σελ. η') λέγεται: ὅτι Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης «ὡς πρὸς τὸ καίμενον τῶν κανόνων συνέκρινε τὴν ἐκδοσιν τοῦ Ἀγαπίου μετὰ πολλοῦς χ ε ι ρ ο γ ρ ά φ ο υ ς Πανδέκτας καὶ τοὺς κατέγραψεν ἐπὶ τῇ θάσει: ἐκαίμων». Ἐν τῇ πραγματικότητι: οἱ συντάκται τοῦ «Πηδαλίου» δὲν ὁμιλοῦν περὶ «χ ε ι ρ ο γ ρ ά φ ω ν Πανδεκτῶν», ἀλλὰ περὶ τῶν «διόλιων τῶν ἱερῶν Πανδεκτῶν» ἐξ ὧν «μετέγραψαν» ὀλόκληρον καὶ ἀκέραιον αὐτολεξεῖ τὸ ἐλληνικὸν καίμενον τῶν θεῶν κανόνων» (σελ. ιδ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἐκδόσεσι, σελ. λδ' ἐν τῇ ἐκδόσει: Ρηγοπούλου). Ἐπὶ πλέον, νομίζομεν ὅτι: οἱ συντάκται τοῦ «Πηδαλίου» διὰ τῆς φράσεως αὐτῶν ταύτης

(τὰ «βιβλία τῶν ἱερῶν Πανδέκτων») ἀναφέρονται εἰς συγκεκριμένον ἔργον ἤτοι: εἰς τὸ «Συνοδικόν» τοῦ Βευεργίου, τὸ ἄλλως «pandectae canonum» ὀνομαζόμενον, ἔπερ συνετάγη καὶ ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ἀγγλικανοῦ Βευεργίου κατὰ τὸ ἔτος 1672 ἐν Ὁξφόρδῃ εἰς δύο τόμους (= PG 137 καὶ 138). Πρὸβλ. ἐπίσης: F. A. Biener, De collectionibus canonum ecclesiae graecae schediasma litterarium, Berolini 1827, μετάφρασις Παύλου Καλλιγᾶ: Φιλολογικὸν σχέδιον περὶ τῶν συλλογῶν τῶν κανόνων τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήνα: 1840, σελ. 49. (Ἡ μετάφρασις ἀνεδημοσιεύθη ἐν Παύλου Καλλιγᾶ, Μελέται νομικαί, πολιτικαὶ καὶ οικονομολογικαί, τόμος 1ος, Ἀθήνα: 1899, σελ. 299-405). Οἱ συντάκται τοῦ «Πηδαλίου» δὲν ἀναφέρουν τὸ ὄνομα τοῦ Βευεργίου, πολλάκις ἕμως παραπέμπουν εἰς τὸν δευτέρον τόμον τῶν Πανδέκτων. Τὸ ὅτι: δὲ οἱ (ἢ καὶ) Πανδέκται οὗτοι ἦσαν ἐντυπος ἐκδόσις τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ οὐχὶ χ ε ἰ ρ ὀ γ ρ α φ ὀ ε τ ις κανονικὴ συλλογὴ, δεδαιούται καὶ ἐκ τινος ὑποσημείωσης εἰς τὴν σελίδα 537 τοῦ «Πηδαλίου»: «ὕπομνησκόμεν δὲ τοὺς ἀναγνώστους ὅτι: ἔ παρα τοῖς ἐρμηνευταῖς ἀριθμοῖς τῶν κανόνων (τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου), λαμβανόμενος ἐστὶν ἀπὸ τοῦ τ υ π ο γ ρ α φ ο υ ς... ἐν ταῖς Πανδέκταις». Πράγματι, ἐν τῷ «Συνοδικῷ» τοῦ Βευεργίου, ἐν τῇ ἀριθμῆσει τῶν κανόνων τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου τῷ 419 (= PG 138, 28-429), οἱ ἀριθμοὶ 62, 104 καὶ 112, ἐκ τυπογραφικῆς ἀδελφείας, ἐπαναλαμβάνονται δις.

δ) Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ (σελ. η΄) λέγεται: ὅτι: ἡ «ἐρμηνεία» τῶν ἱερῶν κανόνων «ἐγένετο ἐκ νέου ἐπὶ τῇ δάσει: τῶν παλαιῶν ἐρμηνευτῶν (Ζωναρᾶ, Βαλσαμόνους, Ἀριστηνοῦ, Ἄνωμμου κ.ἄ.)». Ὅπως, τοῦτο ὑπογραμμίζεται καὶ ὑπὸ τῶν συντακτῶν τοῦ «Πηδαλίου» ἐν τῷ σχετικῷ προλόγῳ αὐτῶν (σελ. ιδ΄ καὶ ιγ΄ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐκδόσεσι, σελ. λδ΄ καὶ λγ΄ ἐν τῇ ἐκδόσει Ρηγιοπούλου). Ἐν τούτοις ὁ συντάξας τὴν «εἰσαγωγὴν» θά ἔδει: ὅπως διευκρίνισῃ ὅτι: ἐν τῷ «Πηδαλίῳ» γίνεται σύγχυσις μεταξὺ τοῦ Ἀριστηνοῦ καὶ τοῦ «ἄνωμμου», τοῦ μὲν Ἀριστηνοῦ θεωρουμένου ὡς συντάκτου τῆς «ἐπιτομῆς», τοῦ δὲ «ἄνωμμου» ὡς συντάκτου τῶν σχολίων εἰς τὴν «ἐπιτομὴν». Ἐν τῇ πραγματικότητι ἡ μὲν «ἐπιτομὴ» καθιερώθη ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Ἐφεσίου (ἀναθεωρηθεῖσα ὑπὸ Συμεῶν τοῦ Μαγίστου καὶ Λογοθέτου), τὰ δὲ σχόλια εἰς αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Ἀριστηνοῦ καὶ οὐχὶ ὑπὸ «ἄνωμμου» τινὸς σχολιαστοῦ. Εἰς τὴν λεκανθασιμένην γνώμην, ἣν ἀσπάζονται οἱ συντάκται τοῦ «Πηδαλίου» (καὶ ἄλλοι τινές), ὅτι: ὁ Ἀριστηνὸς «διάκονος καὶ νομοφύλαξ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας γενόμενος, ἐπιτομὴν εἰς πάντας τοὺς ἱεροὺς κανόνας ἐποίησεν, ὃ δὴ καὶ νομικάνονον ὀνομάζεται» (σελ. ιγ΄ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐκδόσεσι, σελ. λγ΄ ἐν τῇ ἐκδόσει Ρηγιοπούλου) συνελεῖ καὶ τὸ γεγονός: ὅτι: ἐν τῷ Συνοδικῷ τοῦ Βευεργίου (ὡς ὁραδύτερον καὶ ἐν τῷ «Συντάγματι» τῶν Ράλλη καὶ Ποτλῆ) τὸ ὄνομα Ἀριστηνοῦ σημειοῦται πλησίον τῆς «ἐπιτομῆς» ἐκάστου κανόνος καὶ οὐχὶ πλησίον τῆς ἐρμηνείας, ἣν συνετάξεν ὁ Ἀριστηνός. Ἐν τούτοις ὁ Βευεργίος «διετήρησε τὸ ὄνομα τοῦ Ἀριστηνοῦ, οὐχί, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, καθὼς συγγραφῆς τῆς διαληφθείσης «ἐπιτομῆς»,

ἀλλ' ὡς σχολιαστοῦ αὐτῆς, προσθεῖς καὶ τὴν μέχρι τότε ἀνέκδοτον εἰσέτι: ταύτην ἐρμηνείαν τοῦ Ἀριστηνοῦ» (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Συντάγμα, τόμος 1ος, Ἀθήνα: 1852, σελ. στ΄). Καί,

ε) Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ (σελ. ι΄) λέγεται: ὅτι: ὁ διδάσκαλος καὶ ἱεροκῆρυξ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εἰς ὃν, «ὡς εἰδήμονα τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ πολυμαθεῖα καὶ ἀρετῇ διαπρέποντα», ἀνετέθη συνοδικῶς ἢ θεώρησις τοῦ «Πηδαλίου», ἦτο «ὁ Δωρόθεος Πρώτος ἐκ Χίου», ὅστις «ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1793 ἐδίδασκε φιλοσοφίαν εἰς τὴν περιώνυμον Σχολὴν τῆς Χίου ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἀθανασίου Παρίου», ἀνεδείχθη «ὁραδύτερον (1804) σχολάρχης τῆς ἀρτισυστάτου Σχολῆς τῆς Ἐηροκρήνης», ἐξελέγη «μητροπολίτης Φιλαδέλφειας καὶ κατόπιν Ἀδριανουπόλεως» καὶ «ἐτελείωσε τὸν βίον ὡς ἔθνομάρτυς, ἀπαγχονισθεὶς μετ' ἄλλων μητροπολιτῶν» ὑπὸ τῶν κατακτητῶν κατ' Ἰούλιον τοῦ ἔτους 1821, «ἐξ αἰτίας τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως». Ἐν τῇ πραγματικότητι: ὁ διδάσκαλος καὶ ἱεροκῆρυξ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Δωρόθεος, εἰς ὃν ἀνετέθη συνοδικῶς ἢ θεώρησις τοῦ Πηδαλίου ἦτο ὁ ἱερομόναχος Δωρόθεος Βουλιμισᾶς (ἢ Βουλημισᾶς), ὅστις ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις ἐφημιζετο ἐπὶ ἐκκλησιαστικῇ μαθήσει: καὶ χαρακτηρίζεται ὑπ' αὐτοῦ τούτου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου ὡς «σοφός» (Πηδαλίον, σελ. 561). Βλ. σχετικῶς: Μανουὴλ Γεδεών, Αἱ παρ' ἡμῖν συλλογαὶ τῶν ἱερῶν κανόνων κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, ἐν Ἐκκλησιαστικῇ Ἀλήθειᾳ 8 (1887 - 1888) 42 καὶ Σπυρίδωνος Λάμπρου, Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἐλληνικῶν κωδίκων, τόμος 2ος, Cambridge 1900, σελ. 390 (ἰδίᾳ οἱ κώδικες 6035 καὶ 6036). Ὁ ἱερομόναχος Δωρόθεος Βουλιμισᾶς κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐμελέτησεν ἐπίσης, ἐντολῇ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ τὸ χειρόγραφον τοῦ «Κανονικοῦ» τοῦ μοναχοῦ Χριστοφόρου τοῦ Προδρομίτου (τοῦ Ἀρτηνοῦ), ἐκδοθέντος κατὰ τὸ ἔτος 1800 ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου, ἡ δὲ περὶ τοῦ «Κανονικοῦ» τοῦ Χριστοφόρου κρίσις καὶ γνωμᾶτευσίς τοῦ ἱερομονάχου Δωροθέου Βουλιμισᾶ, θεωρησαντος «ἄξιᾳ ὀβελισμοῦ» τρία σημεῖα ἐκ τῶν ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων τοῦ μοναχοῦ Χριστοφόρου, προὐκάλεσε τὴν ἀπολογίαν τούτου καὶ ἐκκλησιαστικὰς συζητήσεις. Ἴδε σχετικῶς: Μανουὴλ Γεδεών, μν. μελέτη, ἐν Ἐκκλησιαστικῇ Ἀλήθειᾳ 8 (1887 - 1888) 25 - 28 καὶ Κωνσταντίνου Δουδουσιώτου, Χριστοφόρος Προδρομίδης, ἐν Ἱερὸς Σύνδεσμος, ἀριθμ. 270, ἔτος 1916, σελ. 8-11.

Τέλος, ἐπειδὴ ἐν τῇ εἰσαγωγῇ (σελ. ζ΄, ὑποσημ. 6) ἀναφέρεται: ὅτι: πέραν τῶν ἑξ ἀντιτύπων τοῦ ἔργου τοῦ ἱερομονάχου Ἀγαπίου «συλλογὴ πάντων τῶν ἱερῶν καὶ θείων κανόνων», ἅτινα εἶχε ἀνεύρει: ὁ Emile Legrand, «ἐν εἰσέτι: ἀντίτυπον διασώζεται ἐν τῇ ἰδιωτικῇ συλλογῇ τοῦ Ἐκδοτικοῦ Οἴκου Β. Ρηγιοπούλου», χάρων τῶν διδλοφίλων καὶ εἰδικῶν σημειοῦται ἐνταῦθα ὅτι: ἐν ἀντίτυπον τοῦ ἔργου τούτου ὑφίσταται: ἐν τῇ διδλοφίλῃ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σουηδίας καὶ πάσης Σκανδιναβίας, ἐν Στοκχόλμῃ.

† Ὁ Σουηδίας ΠΑΥΛΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Συν. Ε. Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων

'Υποεπιτροπή 'Υποτροφιών

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ

'Η 'Υποεπιτροπή 'Υποτροφιών, κατόπιν εγκρίσεως τής 'Ιεράς Συνόδου, προκηρύσσει εκ νέου δι' 'Ελλάδας, κατά προτίμησιν κληρικούς ή υποψηφίους κληρικούς, πτυχιούχους 'Ελληνικών Θεολογικών Σχολών τέσσαρας (4) υποτροφίας πρὸς κάλυψιν τῶν ὑφισταμένων κενῶν διὰ μεταπτυχιακῆς θεολογικῆς σπουδᾶς εἰς τὸ ἐξωτερικόν. 'Απαραίτητος προϋπόθεσις (ἄρθρον 6) διὰ τὴν χορήγησιν υποτροφίας διὰ σπουδᾶς εἰς τὸ ἐξωτερικόν εἶναι:

α. 'Η ιδιότης τοῦ κληρικοῦ ἢ υποψηφίου κληρικοῦ, ἐγκύρως βεβαιωμένη.

β. Συστατικὸν γράμμα τοῦ οἰκείου 'Αρχιερέως.

γ. 'Αντίγραφον πτυχίου.

δ. Βεβαίωσις τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησεν ὁ υποψήφιος ὑπότροφος, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἐμφαίνηται ἡ ἀναλυτικὴ κατ' ἔτος ἐπίδοσις καὶ βαθμολογία αὐτοῦ.

ε. 'Ηλικία οὐχὶ ἀνωτέρω τῶν 40 ἐτῶν. Εἰς ἐκτάκτους περιπτώσεις, ἡ ΔΙΣ δύναται νὰ μεταθέσῃ καὶ πέραν τῶν 40 ἐτῶν τὸ ὄριον ἡλικίας τοῦ υποψηφίου.

στ. 'Εγγραφὸς δήλωσις, ὅτι μετὰ τὸ πέραν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ὁ υποψήφιος θὰ τεθῆ εἰς τὴν διάθεσιν τῆς 'Ιεράς Συνόδου, ἵνα ὑπηρετήσῃ ὡς αὕτη ἤθελεν ὀρίσει.

ζ. 'Υποβολὴ πιστοποιητικῶν γεννήσεως, σπουδῶν, ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως καὶ βιογραφικοῦ σημειώματος.

η. Χρόνος ὑποβολῆς δικαιολογητικῶν τὸ ἀργότερον ἕως τέλους Αὐγούστου 1983. Πληροφορίαι εἰς τὸ τηλέφωνον 72.18.381.

'Ο Γραμματεὺς τῆς 'Υποεπιτροπῆς
'Αρχιμ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ ΒΡΑΚΑΣ

'Ιερά Μητρόπολις 'Αρτης

'Εχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς 'Ιεράς Συνόδου «περὶ 'Ι. Ναῶν, 'Ενοριῶν καὶ 'Εφημερίων», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ 'Ι. Ναοῦ 'Αγίου Γεωργίου Σελλάδων, καλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν 'Ιε-

ρῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης προκηρύξεως ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

'Εν 'Αρτῇ τῇ 25ῃ Μαΐου 1983,

† 'Ο 'Αρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

'Εχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς 'Ιεράς Συνόδου «περὶ 'Ι. Ναῶν, 'Ενοριῶν καὶ 'Εφημερίων», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων 'Ι. Ναῶν, 1) Δευτέρας θέσεως Παντοκράτορος 'Αρτης καὶ 2) 'Αγίας Παρασκευῆς Χελώνας,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

'Εν 'Αρτῇ τῇ 25ῃ Μαΐου 1983

† 'Ο 'Αρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν κενῆς θέσεως ἱεροκλήρικος τῆς 'Ιεράς Μητροπόλεως καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ ὑποβάλωσι τὰς αἰτήσεις καὶ τὰ δικαιολογητικά τους ἐντὸς μηνός.

Πρέβεζα, 26 Μαΐου 1983

† 'Ο Νικοπόλεως ΜΕΛΕΤΙΟΣ

'Εχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς 'Ιεράς Συνόδου «περὶ 'Ι. Ναῶν, 'Ενοριῶν καὶ 'Εφημερίων», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων 'Ι. Ναῶν 1) 'Αγίου Γεωργίου Λούτσας Πρεβέζης, 2) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Σεριζιανῶν Πρεβέζης, 3) Ζωοδόχου Πηγῆς Νέου Γεωργιούλου, 4) 'Αγίου Νικολάου Τσαγκαροπούλου, 5) 'Αγίου Κωνσταντίνου Κερασόβου Πρεβέζης, 6) 'Αγίου Κωνσταντίνου Χόγλας,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Πρέβεζα, 26 Μαΐου 1983

† 'Ο Νικοπόλεως ΜΕΛΕΤΙΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Γυθείου και Οιτύλου

'Εχοντες υπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ

'Αγίου Νικολάου Γυθείου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

'Εν Γυθείῳ τῇ 1ῃ Ἰουνίου 1983,

† Ὁ Γυθείου καὶ Οιτύλου ΣΩΤΗΡΙΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων 1) τοῦ ἐν (Ψυχῇ) Ἀγ. Νικολάῳ, Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου, 2) τοῦ ἐν Ἀετῷ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγ. Παρασκευῆς, 3) τοῦ ἐν Βαλκάνῳ Ἱεροῦ Ναοῦ Γεν. τῆς Θεοτόκου, 4) τοῦ ἐν Δέσῃ Ἱεροῦ Ναοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, 5) τοῦ ἐν Δροσοχωρίῳ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγ. Ἀποστόλων, 6) τοῦ ἐν Θεοτόκῳ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, 7) τοῦ ἐν Λαφίνα Ἱεροῦ Ναοῦ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος, 8) τοῦ ἐν Λιοπεράσῳ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγ. Φανερωμένης, 9) τοῦ ἐν Σηροκάμπῳ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγ. Χαράλαμπος, 10) τοῦ ἐν Βαθυρεύματι Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίων Πάντων, 11) τοῦ ἐν Νέῳ Πεύκῃ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, 12) τοῦ ἐν Καρυαῖς Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου, καλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ τῆς κειμένης νομοθεσίας προβλεπόμενα τυπικὰ καὶ οὐσιαστικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως σχετικὴν αἴτησιν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου καθοριζόμενα δικαιολογητικὰ.

'Εν Τρικάλοις τῇ 3ῃ Ἰουνίου 1983,

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΑΛΕΞΙΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

'Εχοντες υπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 25 τοῦ Νόμου 817)78 «περὶ ἀνακατατομῆς καὶ ρυθμίσεως ὀργανικῶν τιαν θέσεων Διακόνων εἰς θέσεις Ἱεροκηρίκων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ πρὸς τοῦτο κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς 15ῆς ἡμέρου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν πρὸς κατάληψιν τῆς θέσεως Ἱεροκήρυκος ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἱερᾷ Μητροπόλει.

λογητικῶν πρὸς κατάληψιν τῆς θέσεως Ἱεροκήρυκος ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἱερᾷ Μητροπόλει.

'Εν Τριπόλει τῇ 9ῃ Ἰουνίου 1983,

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

'Εχοντες υπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ

'Αγίου Δημητρίου Βουρβούρων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

'Εν Τριπόλει τῇ 30ῃ Μαΐου 1983

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Ρεθύμνης καὶ Αὔλοποτάμου

'Εχοντες υπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ

'Αγίου Γεωργίου Καλλιθέας Ρεθύμνης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ πρὸς τοῦτο κανονικὰ καὶ τυπικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου προβλεπόμενα δικαιολογητικὰ.

'Εν Ρεθύμνῃ τῇ 11ῃ Μαΐου 1983,

† Ὁ Ρεθύμνης καὶ Αὔλοποτάμου ΤΙΤΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου**ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ**

Συμφώνως πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 25)1983 πράξιν ἡμῶν προκηρύσσομεν τὰς κενὰς Ἐφημεριακὰς θέσεις: Καράνου Κυδωνίας, Ὁσ. Εἰρήνης Χρυσοβαλάντου Χανίων καὶ Παξινοῦ Κυδωνίας καὶ προσκαλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ὅπως καταθέσωσιν ἐντὸς τῶν νομίμων προθεσμιῶν τὰ σχετικὰ δικαιολογητικὰ αὐτῶν.

Χανιά, 24 Μαΐου 1983

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Συμφώνως πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 27)1983 πράξιν ἡμῶν προκηρυσσομένης τὰς κενὰς ἐφημεριτικὰς θέσεις: 'Ἐξωπόλεως 'Αποκορώνου, 6' θέσεως 'Αγ. Κωνσταντίνου Χανίων καὶ Τσιβαρὰ 'Αποκορώνου καὶ προσκαλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ὅπως καταθέσουν ἐντὸς τῶν νομίμων προθεσμιῶν τὰ δικαιολογητικὰ αὐτῶν διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Χανίοις τῇ 1ῃ 'Ιουνίου 1983,

† 'Ο Κυδωνίας καὶ 'Αποκορώνου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Πανελλήνιο 'Ιερό 'Ίδρυμα Τήνου

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

Ἡ Διοικ. 'Επιτροπὴ τοῦ Πανελληνίου 'Ιεροῦ 'Ίδρυματος Εὐαγγελιστρίας Τήνου (Ν.Π.Δ.Δ.) ἔχοντας ὑπόψη τὴς διατάξεις τῶν ἄρθρων 3, 6 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 8)70 Κανονισμοῦ, καὶ 1 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 62)1975 Κανονισμοῦ, ὅπως διατηρήθηκαν σὲ ἰσχὺ μὲ τὸ ἄρθρο 7 τοῦ Ν. 349)76 καὶ προκειμένου νὰ προβεῖ στὴν πλήρωση μιᾶς (1) θέσεως 'Εφημερίου καὶ μιᾶς (1) θέσεως 'Ιεροδιακόνου τοῦ 'Ι. Ναοῦ Εὐαγγελιστρίας, Κλάδου ΑΡΙ Κληρικῶν, καλεῖ αὐτοὺς ποὺ ἐπιθυμοῦν καὶ ἔχουν τὰ νόμιμα προσόντα νὰ υποβάλουν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης στὸ Περιοδικὸ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» σχετικὴ αἴτηση στὸ 'Ιερό 'Ίδρυμα μαζὶ μὲ σύντομο βιογραφικὸ σημεῖωμα.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι γιὰ τὴς θέσεις πρέπει νὰ εἶναι ἀπόφοιτοι Γυμνασίου παλαιοῦ τύπου ἢ Λυκείου καὶ πτυχιούχοι τουλάχιστο 'Εκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἢ 'Ανωτέρου 'Εκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου.

Σὲ κάθε περίπτωσι, προτιμοῦνται Τήνιοι τὴν καταγωγὴν μόνιμοί κάτοικοι Τήνου (ἄρθρ. 6 Κανονισμοῦ 8)70).

Τήνος, 27 Μαΐου 1983

'Ο Πρέεδρος τῆς 'Επιτροπῆς

'Ο Μητροπολίτης

† 'Ο Σύρον ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛ. ΕΘΝ. ΑΜΥΝΑΣ

1ῃ ΜΙΚΤΗ ΕΠΙΤ. ΟΜΑΔΑΣΠΡ)Ι

'Αθήνα 5 Μαΐου 1983

ΘΕΜΑ: Προκήρυξη Συμμετοχῆς Κατάταξης Κληρικῶν γιὰ Πλήρωσι Κενῶν Θέσεων 'Ιερέων Α' καὶ Β' Τάξεως.

1. Ἐχοντας ὑπόψη τὸ ΝΔ 90)73 «Περὶ Θρησκευτικοῦ Σώματος τῶν 'Ενόπλων Δυνάμεων».

Προκήρυξομε

συμμετοχὴ σὲ κατάταξη κληρικῶν τῆς 'Ανατολικῆς 'Ορθόδοξης 'Εκκλησίας γιὰ τὴν πλήρωση τεσσάρων (4) θέσεων Α' ἢ Β' Τάξεως (Λοχαγοὶ ἢ 'Υπολοχαγοί).

2. Οἱ κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τῶν Στρατιωτικῶν 'Ιερέων θὰ πληρωθοῦν μὲ ἱερεῖς, ὕστερα ἀπὸ ἐπιλογὴ μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων ἀγάμων ἢ ἐγγάμων ποὺ φέρουν τὸ δεύτερο ἱερατικὸ βαθμὸ (πρεσβυτέρου) καὶ ἔχουν ἐκπληρώσει τὴς στρατιωτικὰς τοὺς ὑποχρεώσεις ἢ νόμιμα ἀπαλλαγῆ ἀπ' αὐτές.

3. Ἐκτὸς ἀπ' τὰ παραπάνω οἱ ὑποψήφιοι πρέπει:

α. Νὰ ἔχουν τὴν 'Ελληνικὴ ἰθαγένεια.

β. Νὰ εἶναι πτυχιούχοι τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς 'Ελληνικοῦ Πανεπιστημίου ἢ ἰσοτιμῆς 'Ορθόδοξης Σχολῆς τοῦ 'Ἐξωτερικοῦ (ἀναγνωρισμένης ἀπ' τὸ Κράτος) ἢ φοιτητὲς τούτων (ἐφόσον διανύουν τουλάχιστον τὸν τρίτο χρόνο σπουδῶν) ἢ ἀπόφοιτοι 'Εκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἢ 'Εκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου ἢ 'Εκκλησιαστικῆς 'Ακαδημίας. 'Απ' αὐτούς, ὅσοι ἔχουν πτυχιο 'Ανώτατης Σχολῆς, ὀνομάζονται ἱερεῖς Α' Τάξεως (Λοχαγοί) καὶ οἱ λοιποὶ ἱερεῖς Β' Τάξεως ('Υπολοχαγοί).

γ. Νὰ ἔχουν ὀρθὴ καὶ ὑγιή πίστι, ἥθος σεμνὸ, βίο λιτό, καὶ γενικὰ διαγωγή ἀσπογή.

δ. Νὰ μὴν ἔχουν καταδικαστεῖ σὲ ἐγκληματικὴ ποινὴ γιὰ ὀποιοδήποτε ἐγκλημα ἢ σὲ φυλάκιση γιὰ κλοπὴ, ὑπεξαίρεση, ἀπάτη, ἐκβίαση, πλαστογραφία, δωροδοκία, ἀπιστία γύρω ἀπ' τὴν ὑπηρεσία, παραβίαση καθήκοντος, συνοφαντικὴ δυσφήμιση, ψευδορκία, λιποταξία, ἢ γιὰ παράβαση τῶν Νόμων περὶ προστασίας τῆς χώρας, τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν, καὶ οὔτε νὰ ἔχουν παραπεμφθεῖ σὲ δίκη ἢ νὰ διώκονται γιὰ κάποιο ἀπ' αὐτὰ τὰ ἐγκλήματα.

ε. Νὰ μὴν ἔχουν τιμωρηθεῖ γιὰ βαριά, κατὰ τὴν κρίση τῆς 'Επιτροπῆς ἐλέγχου δικαιολογητικῶν (ἄρθρο 4 τοῦ 90)73), ἐκκλησιαστικὰ ἀδικήματα.

στ. Νὰ εἶναι σωματικὰ ἱκανοί.

ζ. Νὰ ἔχουν ἡλικία μικρότερη τῶν σαράντα (40) χρόνων, σύμφωνα μὲ τὴς διατάξεις τοῦ Νόμου «Περὶ Στρατολογίας».

4. Ὅσοι ἔχουν τὰ νόμιμα προσόντα καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ καταταγοῦν στὸ Θρησκευτικὸ Σῶμα τῶν 'Ενόπλων Δυνάμεων, ὀφείλουν νὰ υποβάλουν αἴτηση, ὅπως τὸ συνημμένο ὑπόδειγμα, νόμιμα χαρτοσημασμένη, ποὺ πρέπει νὰ ἔχει περιέλθει στὸ Γενικὸ 'Επιτελεῖο 'Εθνικῆς 'Αμύνης)1ῃ Μικτῆ 'Επιτελικῆ 'Ομάδα μέχρι τὴν 30ῆ 'Ιουνίου 1983, ἐπισυνάπτοντας τὰ παρακάτω δικαιολογητικά:

α. Πιστοποιητικὸ τοῦ ἀρμόδιου Δημάρχου ἢ Προέδρου Κοινότητος μὲ τὴν θεωρημένη ἀπὸ τὴν ἐκδίδουσα 'Αρχὴ φατογραφία τοῦ ὑποψηφίου, στὸ ὅποιο νὰ ὑπάρχει ἡ ἡλικία του καὶ νὰ φαίνεται, ὅτι ἔχει τὴν ἑλληνικὴ ἰθαγένεια.

β. Έγκυρο αντίγραφο του τίτλου σπουδών τους ή πιστοποιητικό της Σχολής τους.

γ. Πιστοποιητικό τύπου «Α» του αρμόδιου Στραταρχείου και Γραφείου.

δ. Πιστοποιητικό της αρμόδιας Εκκλησιαστικής Αρχής με επικύρωση της Ιεράς Συνόδου, για το κανονικό και τη χρονολογία της χειροτονίας τους, καθώς και για το ήθος και τη διαγωγή τους γενικά, όπως ορίζεται στην παράγραφο 3γ και 3ε της παρούσης.

ε. Αντίγραφο Ποινικού Μητρώου.

στ. Πιστοποιητικό των Είσαγγελέων Έφετών και Πρωτοδικών του τόπου κατοικίας τους, στο οποίο να φαίνεται ότι δεν έκκρεμει σε βάρος του ποινική δίωξη.

5. Έγκριση ή έλλιπη ύποβολή των παραπάνω δικαιολογητικών έχει σαν συνέπεια τον αποκλεισμό του υποψηφίου.

6. Εκείνοι που κρίνονται από την Επιτροπή του άρθρου 4 του ΝΑ 90)73, ότι έχουν τα νόμιμα προσόντα μοριοποίησης, παραπέμπονται με διαταγή του Αρχηγού Γενικού Επιτελείου Έθνικής Άμυνας στην Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή Στρατού για εξέταση της σωματικής τους ικανότητας. Όσοι δεν παρουσιασθούν έγκαιρα στην εξέταση, αποκλείονται.

7. Σχετικές πληροφορίες παρέχονται από τη Δ)νη Οργανωτικού του Γενικού Επιτελείου Έθνικής Άμυνας και σε όλα τα Γραφεία Οργανωτικού των μεγάλων Μονάδων.

8. Η 7η ΜΕΟ)ΓΕΕΘΑ να κοινοποιήσει περίληψη της Έγκυκλιου σε δύο ημερήσιες εφημερίδες της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης και σε τρία (3) συνεχή φύλλα, καθώς επίσης και στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΔΡΟΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Άκριβες Αντίγραφο

Άνθιμος Χατζλαρίδης

Σημαιοφόρος

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Η Διεύθυνσις του Διορθόδοξου Κέντρου της Εκκλησίας της Ελλάδος απευθύνει θερμήν έκκλησιν εις τόν πνευματικόν κόσμον, όπως έλθη άρωγός εις τόν έξοπλισμόν της βιβλιοθήκης του Κέντρου δια της άποστολής παντός είδους συγγράμματος αναφερομένου εις την Θεολογίαν και γενικώτερον εις τόν άντικείμενον μελέτης πασών των θεωρητικών έπιστημών.

Διεύθυνσις: Διορθόδοξον Κέντρον Εκκλησίας Ελλάδος

Ίασίου 1 Αθήναι (τ. τ. 140).

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΛΑΔΟΣ

Έκδιδόμενον κατά δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ο Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ο Μηθύμνης ΙΑΚΩΒΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Έσωτερικού : Δραχμαί 300 έτησίως.

B) Έξωτερικού : Δολάρια 20 έτησίως.

Τιμή έκαστου τεύχους μετά του «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητού του Πανεπιστημίου Αθηνών, Εκκλησία και φυσικόν περιβάλλον.

Μητροπ. Κίτρους Βαρνάβα, Jacques - Benigne Bossuet.

Μητροπ. Μεσσηνίας Χρυσοστόμου, Έροκήρυκες εν Εύβοια.

Χρυσοστόμου (Γερασίμου) Ζαφείρη, Μητροπολίτου Περιστερίου, Η Θεολογική Σχολή της Χάλκης (άναμνήσεις — βιώματα — δραματισμοί).

Πρεσβ. Βασιλείου Έμμ. Βολουδάκη, Η φανέρωσι της Ιερωσύνης στον κόσμο.

Θεοφίλου Ν. Κουλουριώτη, Β. Γυμνασιάρχου, Ένας άφανής άγιος Έεράρχης: Νικόδημος Σακελλαριάδης, Μητροπολίτης Θήρας (1826-1907).

Ίωάννου Μ. Βορβίλα, Άγρονόμου, Η Έπισκοπή Ώλένης.

Παρατηρήσεων στήλη.

Έκκλησιαστικά Χρονικά.

Βιβλιοκρισία.

Παράρτημα.